

EETTISYYS, KUNNIOITUS JA LUOTTAMUS

The Elders -ryhmän toimijuus ja ihmisoikeusretoriikka sukupuolten välisen
tasa-arvon saralla

Vilja Härkönen
Maisterintutkielma
Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden
ja filosofian laitos
Humanistis-
yhteiskuntatieteellinen
tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
kevät 2020

TIIVISTELMÄ

EETTISYYS, KUNNIOITUS JA LUOTTAMUS

The Elders -ryhmän toimijuus ja ihmisoikeusretoriikka sukupuolten välisen tasa-arvon saralla

Vilja Härkönen

Valtio-oppi

Maisterintutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Mika Ojakangas

Kevät 2020

102 sivua

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, mikä kansainvälinen The Elders -ryhmä on sekä millainen toimija ja millaista ihmisoikeusretoriikkaa se käyttää sukupuolten välisen tasa-arvon saralla. Ihmisoikeusretoriikan analyysin teoreettisena pohjana käytetään Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriaa.

The Elders koostuu entisistä vaikutusvaltaisista johtajista ja ihmisoikeusaktivisteista. Sitä voi nimittää ryhmäksi, jonka tavoitteena on antaa ääni niille, joiden ääni ei kuulu. Se pyrkii edistämään ihmisoikeuksien ja rauhan toteutumista niin yksityisissä neuvotteluissa eri maiden johtajien ja päättäjien kanssa kuin julkisesti esiintymällä eri foorumeilla, kuten esimerkiksi omien nettisivujensa kautta.

Tutkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että The Elders -ryhmä käyttää tasa-arvoa koskevassa retoriikassa hyvinkin paljon hyväkseen Chaïm Perelmanin kehittelemää argumentaatioteoriaa. Erityisesti ryhmän retoriikassa korostuvat luottamus, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja ryhmän arvovalta argumentaation lähtökohtina, yleisön merkitys, eettinen johtajuus tavoitteena sekä yhdistävät ja erottelevat argumentaatiotekniikat.

The Elders ei pyri saamaan aikaan ihmisoikeusretoriikallaan vain hyväksyntää, vaan se myös perelmanilaisittain haluaa luoda toimintaa tai vähintään toiminta-alttiutta ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Se muun muassa kannustaa retoriikassaan jokaista ihmistä toimimaan jo ruohonjuuritasolla omassa yhteisössään paremman ja oikeudenmukaisemman maailman hyväksi. Merkittävin toimintaan kannustava tema ryhmän retoriikassa on kuitenkin valtioiden johtajien ja muiden päättäjien eettinen johtajuus.

Ryhmälle eettinen johtajuus on pohja kaikelle ihmisoikeustoiminnalle. Ryhmä näkee eettisen johtajan roolimallina muille johtajille ja toimijana, joka pystyy luomaan tasa-arvoista muutosta. Samaan aikaan ryhmä sekä peräänkuuluttaa kaikilta maailman johtajilta eettistä johtajuutta, johon kuuluu muun muassa kansalaisten huomioonottaminen, että vaatii yksittäisiä oikeudenmukaisempia toimia niiden maiden johtajilta, joiden kansalaisten ihmisoikeuksien tila on huonossa kunnossa.

Avainsanat: ihmisoikeudet, naisten oikeudet, tyttöjen oikeudet, tasa-arvo, eettinen johtajuus, kansalaisjärjestö, retoriikka

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN PERUSTA	4
2.1 Ihmisoikeudet	4
2.1.1 Naisten oikeudet ihmisoikeuksina	7
2.1.2 Tyttöjen oikeudet ihmisoikeuksina	10
2.1.3 Sukupuolten välinen tasa-arvo	11
2.2 Uusi retoriikka	12
2.3 Chaïm Perelmanin retoriikan pääkäsitteet	13
2.3.1 Yleisö	15
2.3.2 Yhteinen premissi, lähtökohta tai esisopimus	16
2.3.3 Argumentaatiotekniikat	18
2.4 Kritiikki Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriaa kohtaan	20
3 TUTKIMUSAINEISTON ESITTELY	22
3.1 The Eldersin strateginen toimintakehys 2014–2017	22
3.2 The Eldersin strateginen toimintakehys 2018–2022	22
3.3 Vuosiraportit 2013–2018	23
3.3.1 Vuosiraportti 2013.....	24
3.3.2 Vuosiraportti 2014	25
3.3.3 Vuosiraportti 2015	26
3.3.4 Vuosiraportti 2016	27
3.3.5 Vuosiraportti 2017	28
3.3.6 Vuosiraportti 2018	29
3.4 The Eldersin mielipidekirjoitukset ja puheet tasa-arvosta 2013–2019	30
3.5 Ehdotelmapaperi (position paper) Universal Health Coverage	31
3.6 Ehdotelmapaperi (position paper) Access to Justice	32
3.8 The Elders -ryhmän tiimin haastattelu	33

4 THE ELDERS GLOBAALINA TOIMIJANA.....	36
4.1 The Elders -ryhmän esittely	39
4.2 The Elders -ryhmän jäseneksi tulo ja ryhmädynamiikan merkitys	44
4.3 Kaiken alku: Nelson Mandelan asetussanat ryhmälle	46
5 THE ELDERSIN IHMISOIKEUSRETORIikka TASA-ARVON SARALLA	47
5.1 Ryhmän ihmisoikeusretoriikan lähtökohdat	47
5.2 The Elders suurten kertomusten ryhmänä ja muutoksen katalysaattorina	50
5.3 Tasa-arvoteman kehittyminen The Elders -ryhmän ihmisoikeusretoriikassa	52
5.4 Luottamus, ihmisoikeudet ja ryhmän arvovalta lähtökohtina	55
5.4.1 Luottamus lähtökohtana	56
5.4.2 Ihmisoikeudet ja niiden kunnioittaminen lähtökohtana	63
5.4.3 The Elders -ryhmän arvovalta lähtökohtana	65
5.5 Moninainen universaaliyleisö	67
5.6 Tavoitteena eettinen johtajuus.....	72
5.7 Tasa-arvo sekä yhdistää että erottaa – ryhmän ihmisoikeusretoriikka argumentaatiotekniikoittain	75
5.7.1 Tasa-arvon yhdistäminen jäsenten omiin kokemuksiin, muihin ihmisoikeusteemoihin ja yhteiskunnan osa-alueisiin	76
5.7.2 Mistä naisten oikeuksien ja tasa-arvon edistämässä ei ole kyse	79
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	83
LÄHTEET	88
LIITTEET	96
Liite 1: The Elders -ryhmän jäsenet	96
Liite 2: Teemahaastattelun kysymykset The Elders -tiimin haastattelussa	102

1 JOHDANTO

Ihmisoikeuksien kunnioittamisesta muistuttaminen ja oikeuksien puolesta argumentointi on edelleen tärkeää. Erilaiset vuosia jatkuneet konfliktit ja epätasa-arvoisuus maailmalla ovat kasvattaneet vaatimusta arvojohtajuudesta, erityisesti eettisestä johtajuudesta. Myös The Global Elders – tunnetummin The Elders, jota nimeä myös ryhmä itse käyttää – osallistuu tähän ihmisoikeusretoriikkaan peräänkuuluttamalla ihmisoikeuksien toteutumista ja eettisen johtajuuden tärkeyttä. Kokeneet valtioiden johtajat ja ihmisoikeusaktivistit ovat valinneet vaikuttamistavakseen puheen ja keskustelun, joiden avulla ryhmä tavoittaa sekä valtioiden johtajat että tavalliset ihmiset. Retoriikka on keino vaikuttaa ja vakuuttaa.

Politiikassa retoriikan ja kertomuksien avulla luodaan maailmanjärjestystä ja täsmennetään eri toimijoiden roolia ja asemaa (Kuusisto 1996, 271). Kielen käyttäminen ei ole pelkästään tapa kuvastaa maailmaa, vaan se myös pyrkii merkityksellistämään ja samanaikaisesti rakentamaan ja järjestämään, uusintamaan ja muuntamaan sosiaalista todellisuutta, jossa elämme (Jokinen, Juhila & Suoninen 2004, 18). Kielelliset valinnat ohjaavat luomaan mielikuvia, liittämään asioita toisiinsa ja tiivistämään tai löyhentämään sosiaalista verkostoa, sillä tulkinnat syntyvät kokemuksista ja ympäristön suomista mahdollisuuksista. Kieli on yhdessäoloa, ymmärrystä ja vaikuttamista.

Retoriikka on mahdollista luokitella sen mukaan, mihin kielenkäytön tasoon huomio suunnataan. Näin voidaan erottaa kolme kielenkäytön tasoa: puheiden tai esitysten retoriikka, argumentoinnin retoriikka ja trooppien tai kielikuvien retoriikka. (Palonen & Summa 1996, 10.) Tämän retoriikan moniulotteisuuden vuoksi käytän analyysissä Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriaa perustana retoriikalle, koska sen avulla The Elders -ryhmän ajamat ihmisoikeudelliset tavoitteet ilmenevät selkeästi.

Lisäksi retoriseen analyysiin liittyy retorisen tilanteen käsite, joka muodostuu puhujasta, yleisöstä ja puheen foorumista. Nämä käsitteet ovat sosiaalisia ja sen takia myös yhteiskunnallisia. (Kakkuri-Knuutila 2002, 235.) Siksi onkin tärkeää muistaa, missä kontekstissa tutkimusta retorista toimijasta tehdään. Esimerkiksi tämän työn kohdalla tarkastelu rajautuu The Elders -ryhmän kotisivuihin ja sielläkin sen omiin julkaisuihinsa tietyistä yhteiskunnallisista teemoista. Kotisivujen tarkastelu on perusteltua, koska niissä

käsiteltävien asioiden ja näkemysten perustelujen kautta ryhmä pyrkii vaikuttamaan valitsemissaan kysymyksissä globaalisti suuriin massoihin eri maissa ja kulttuureissa sekä päätöksentekijöihin valitsemissaan kysymyksissä.

Retorisessa analyysissä tutkitaan merkitysten tuottamisen kielellisiä prosesseja todellisuuden versioiden vakuuttavuuden ja niiden kannatettavuuden lisäämisen näkökulmasta. Lisäksi kysymys on siitä, kuinka lukijat, kuulijat tai keskustelukumppanit saataisiin sitoutumaan päämääriin. (Jokinen 1999, 126.)

Retorisessa tutkimuksessa analyysiin voidaan hakea työvälineitä erilaisista tekstiaineistoista ja puheista. Tästä johtuen muun muassa kirjallisia dokumentteja, kuten vuosiraportteja, puheita tai mielipidekirjoituksia, voidaan tulkita retorisen analyysin keinoin. Retorisessa tarkastelussa korostuu argumentoinnin motivoinnin ja asian muotoilun merkitys, jota voidaan seurata aina lausetasolle ja yksittäisiin ilmauksiin saakka. Retorinen analyysi näkee ympäristön ja sosiaalisen verkoston painoarvon suurena, tavoitteita ja niiden saavuttamiseksi valittuja perustelu- ja toimintatapoja analysoidaan kontekstista ja kulttuurista lähtien.

Suomalainen diskurssianalyysitutkija Arja Jokinen on samaa mieltä diskurssitutkija Billigin kanssa siitä, että argumentointi on aina osa laajempaa kontekstia, sillä se ei koskaan tapahdu tyhjiössä. Tätä kontekstia voidaan nimittää argumentaatiokontekstiksi tai retoriseksi kontekstiksi. Siinä esitetyjä argumentteja tutkittaessa on otettava aina huomioon, mihin keskusteluun liittyviä puheenvuoroja perustelut ovat ja mikä niiden tarkoitus on omassa kontekstissaan. (Jokinen 1999, 128.) The Elders -ryhmän ihmisoikeusretoriikka ei ole poikkeus tästä. Ryhmä ei argumentoi naisten ja tyttöjen oikeuksista sekä tasa-arvosta tyhjiössä, vaan sen argumentaatioon vaikuttavat niin maailman poliittiset tapahtumat kuin sen jäsenten omat mielenkiinnon kohteet.

Lisäksi tulkittaessa tekstejä on otettava huomioon niiden sisällön tuottajien yhteiskunnallinen asema ja sosiaalinen kenttä, jossa tietynlaisilla puhetavoilla on suurempi merkitys kuin joillakin toisella (Ilmonen 2010, 128). The Elders -ryhmän tuottamat tekstit ovatkin mielenkiintoisia siksi, että niissä yhdistyy sekä virallinen että epämuodollinen puhetapa. Virallisia viestejä ovat vuosiraportit, ehdotelmapaperit sekä strategiset toimintakehykset 2014–2017 ja 2018–2022, epämuodollista puhetapaa edustavat mielipidekirjoitukset ja puheet. Virallinen ja epämuodollinen kietoutuvat yhteen ryhmän viestinnässä.

Erityisen kiinnostavaa on miettiä, mitä asioita on jätetty käsittelemättä, mikä merkitys puuttumisella on ja miten tietoista tai tahatonta elementtien poisjättäminen on ollut, entä johtuuko puuttuminen lähettäjistä vai vastaanottajasta.

Tässä työssä ihmisoikeuksien tarkastelu kohdistuu lähinnä sukupuolten väliseen tasa-arvoon sekä naisten ja tyttöjen aseman parantamiseen The Elders -ryhmän ihmisoikeusretoriikassa. Käsittelemän ryhmän tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen oikeuksia koskevaa retoriikkaa Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriasta käsin, koska perelmanilainen argumentaatioteoria antaa mielestäni hedelmällisen maaperän tarkastella globaalin ja laajan yleisön omaavan ihmisoikeustoimijan retoriikkaa.

Tutkimuskysymykseni ovat 1) Mikä The Elders on ja millainen toimija se on? ja 2) Millaista ihmisoikeusretoriikkaa se toteuttaa sukupuolten välisen tasa-arvon saralla?

The Elders -ryhmää tai sen retoriikkaa ei ole tutkittu akateemisesti aikaisemmin huolimatta siitä, että ryhmä muodostuu tunnetuista ihmisoikeusaktivisteista ja entisistä maailmanjohtajista. Huolimatta ryhmän tunnetuista jäsenistä se on suurelle yleisölle melko tuntematon. Näin ollen tässä pro gradu -työssä ollaan uuden ja haastavan kokonaisuuden äärellä.

Tutkimukseni etenee seuraavasti: Luvussa kaksi esittelen, mitä tarkoitan ihmisoikeuksilla ja sukupuolten välisellä tasa-arvolla sekä mistä elementeistä Chaïm Perelmanin argumentaatioteoria muodostuu. Seuraavaksi esittelen tutkimusaineistoni, josta siirryn analyysiin The Elders -ryhmän toiminnasta sekä sen ihmisoikeusretoriikasta. Lopuksi teen tutkimukseni johtopäätökset.

Tässä esityksessä käytän itse The Elders -ryhmästä synonyymeinä käsitteitä ryhmä ja Vanhimmat. Havainnollistan ryhmän ihmisoikeusretoriikkaa sitaatein pitkin työtä.

2 TUTKIMUKSEN PERUSTA

Esittelen tässä luvussa, miten ihmisoikeuksia on ymmärretty ja miten itse ymmärrän ne tutkimukseni lähtökohtana. Ihmisoikeuksien yleismääritelmän jälkeen kerron, mitä naisten ja tyttöjen oikeuksilla sekä sukupuolten välisellä tasa-arvolla tarkoitetaan. The Elders -ryhmän sukupuolten tasa-arvoa käsittelevät teemat ja aloitteet nimittäin perustuvat naisille ja tytöille vaadittavaan tasa-arvoon. Ryhmän tasa-arvotyö perustuu siis naisten ja tyttöjen oikeuksien kunnioittamiseen.

Lisäksi esittelen tässä luvussa Chaïm Perelmanin argumentaatioteorian tämän tutkimuksen retorisen analyysin perustana.

2.1 Ihmisoikeudet

Ihmisoikeudet määritellään yhdenvertaisiksi ja perustavaa laatua oleviksi oikeuksiksi, jotka kuuluvat jokaiselle henkilölle riippumatta hänen ihonväristä, sukupuolesta, etnisestä tai yhteiskunnallisesta alkuperästä, kielestä, uskonnosta, poliittisesta mielipiteestä tai yhteiskunnallisesta asemasta. Ne kuuluvat jokaiselle ihmiselle heidän ihmisyytensä perusteella, eikä niitä tarvitse ansaita jollain tavalla. (Hannikainen 2014, 116.)

Yksi tunnetuimmista toimijoista valtioiden tasolla ihmisoikeuksien parissa on Yhdistyneet kansakunnat (YK). YK:ssa vuonna 1948 laadittu YK:n ihmisoikeuksien julistus eli ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus puhuu ihmisoikeuksista luonnonoikeudellisin termein eli oikeuksina, jotka kuuluvat ihmisille juuri ja pelkästään heidän ihmisyytensä perusteella eikä vai siksi, että jokin valtio tai muu taho olisi antanut ne heille (Koivurova & Pirjatanniemi 2014, 29).

Yksilön aseman korostaminen ihmisoikeuksien historiassa on uusi asia. Itse asiassa ensimmäiset ihmisoikeuksien suojaksi laaditut järjestelyt olivat luonteeltaan kollektiivisia. Esimerkiksi kolmikymmenvuotinen sota päättyi Westfalenin rauhaan vuonna 1648 ja johti sopimusjärjestelyihin, joissa otettiin huomioon uskonnollisten ryhmien oikeuksia. Vasta toisen maailmansodan jälkeen ihmisoikeudet on alettu hahmottaa erityisesti yksilöiden oikeuksina. (Koivurova & Pirjatanniemi 2014, 109.)

Yksilölliset ja kollektiiviset elementit, kuten esimerkiksi usein yhdistymisvapaudelle tyypilliset yhteisöllisyyttä korostavat asiat, kietoutuvat toisiinsa ihmisoikeuksissa varsin usein. Kuitenkin on muistettava, että erottelussa yksilöllisiin ja kollektiivisiin elementteihin piilee oma vaaransa, sillä ryhmäajattelussa ryhmän oma identiteetti voi kasvaa niin suureksi, että riski ryhmän sisällä syntyvien oikeudenloukkauksien puuttumiseen vähenee. Ihmisoikeusajattelun kulmakivenä on muistettava aina se, että ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle ihmiselle. (Mts.110–111.)

Ihmisoikeudet ovatkin nousseet yhdeksi merkittävimmäksi kansainvälisen oikeuden sääntelyalaksi viime vuosikymmeninä. Jo YK:n peruskirja velvoittaa sekä YK:ta edistämään ihmisoikeuksien toteutumista koko maailmassa että YK:n jäsenvaltioita tekemään yhteistyötä järjestön kanssa tämän päämäärän saavuttamiseksi. Lisäksi ihmisoikeussopimukset luovat melko laajan kansainvälisen ihmisoikeussäännösten. Valtiot ovatkin ratifioineet näitä sopimuksia melko hyvin. Useita ihmisoikeussopimuksia on täydennetty myöhemmin lisäpöytäkirjoilla, jotka ovat laajentaneet niiden alaa ja ajanmukaistaneet säännöstöä. (Hannikainen 2014, 114–115.)

Ihmisoikeuksia voidaan luokitella monella tavalla. Niitä on perinteisesti jaoteltu vapausoikeuksiin, joihin kuuluvat esimerkiksi oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja turvallisuuteen, poliittisiin oikeuksiin, joista esimerkkinä jokaisen oikeus päästä maansa julkisiin toimiin, ja TSS-oikeuksiin eli taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin, joista esimerkkinä lapsen oikeuksien suojeleminen työelämässä. (Koivurova & Pirjatanniemi 2014, 32–36.) Ihmisoikeudet käsittävät siis todella erilaisia oikeuksia ihmisten elämän eri osa-alueilta.

Jokaiselle ihmiselle kuuluvien oikeuksien lisäksi tietyille ihmisryhmille tai niihin kuuluville henkilöille on nähty tarvetta lisäoikeuksiin tai erityiskohteluun. Tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi naiset, lapset ja pakolaiset. (Hannikainen 2014, 123.)

Ihmisoikeudet voidaan ymmärtää myös kahtena melko erilaisena ilmiönä: ihmisoikeuspolitiikkana tai ihmisoikeusjuridiikkana. Kun ihmisoikeudet nähdään politiikan muotona, edellytetään, että poliittiset päättäjät ottavat huomioon ihmisoikeudet kaikessa päätöksenteossa. Ihmisoikeusjuridiikka puolestaan kertoo, mitä oikeuksia ja vapauksia

yksittäisellä henkilöllä on kansainvälisten ihmisoikeussopimusten nojalla. Se myös kertoo siitä, miten kansallista lakia tulisi soveltaa ihmisoikeusystävällisesti. (Fredman 2014, 398.)

Vertailtaessa tai yhdistettäessä oikeutta ja politiikkaa on kuitenkin hyvä ottaa huomioon näiden kahden käsitteen erot. Oikeuden ydinsisältöön kuuluvat käytännöt, instituutiot, säännökset, arvot, ideat ja symbolit. Oikeus on merkittävältä osiltaan normatiivista ja siinä on kyse siitä, miten pitäisi toimia ja mitä tietyistä tosiseikoista pitää oikeudellisesti seurata. Poliitiikkaa on puolestaan määritelty monin eri tavoin, mutta näistä eri määritelmistä nousee esiin kaksi piirrettä politiikasta: sekä politiikka vallankäytön näkökulmasta että politiikka ristiriidan, kiistan tai erimielisyyden näkökulmasta. Tämä ristiriita tai erimielisyys voi koskea esimerkiksi keinoja: mitä pitäisi tehdä ja mitä välineitä käytettäisiin valittujen tavoitteiden saavuttamiseksi tai edistämiseksi. (Tala 2002, 96–97.)

Oikeuden ja politiikan suhdetta on vakiintuneesti hahmotettu kahdella tavalla. Ensinnäkin oikeutta on pidetty politiikan välineenä, keinona, jolla poliittiset päättäjät toteuttavat tavoitteitaan. Tässä niin sanotussa instrumentaalisessa oikeuskäsityksessä politiikan katsotaan olevan ikään kuin oikeuden yläpuolella. Toisessa käsityksessä korostuu ajatus siitä, että oikeus valvoo, kehystää ja rajoittaa politiikkaa. Tämän käsityksen mukaan siis oikeus nähdään politiikkaa ylempänä. (Mts. 2002, 97.)

Kuitenkin käsitykset ja käyttämämme käsitteet, kuten esimerkiksi ihmisoikeudet, ovat historiallisesti värittyneitä. Tämän lisäksi tavat ja käsitteet ymmärtää eri ilmiöitä liittyvät niiden syntyhistoriaan ja kulttuuriin. Täten myös oikeudellisilla käsitteillä on oma kulttuurinen ja historiallinen taustansa, sillä ne ovat kehittyneet tiettyinä aikoina tietyissä yhteiskunnissa. (Niemi-Kiesiläinen, Honkatukia & Ruuskanen 2006, 31.) Myös oikeustieteilijä ja entinen EU-tuomioistuimen tuomari Allan Rosas toteaa, että ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien sisältö ja tulkinta muuttuvat yhteiskunnallisen kehityksen mukana. Esimerkiksi sitä, mitä pidettiin täysin normaalina ja hyväksyttävänä, voidaan pitää nykyään ihmisoikeusloukkauksena. Tällä on myös sama vaikutus tulevaisuuteen ja sen ihmisoikeuskysymyksiin ja -vaatimuksiin: voidaanko ihmisoikeuksille tyypillisiä piirteitä alkaa ulottaa vaikkapa eläimiin vuosien saatossa? (Rosas 2014, 20.)

Ihmisoikeuksiin liittyy myös velvollisuuksia ja ne myös edellyttävät niitä. Ihmisoikeussopimusten perusajatuksena on, että sopimukset velvoittavat sopimusvaltioita

noudattamaan ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia hallinnoimillaan alueilla (Hannikainen 2014, 116). Ensisijaisena velvollisuuksien toteuttajana pidetään siis edelleen valtiota, mutta erilaisten kansainvälisten järjestöjen, suuryritysten ja muiden vastaavien toimijoiden lisääntynyt merkitys ja vaikutusvalta ovat lisänneet keskustelua myös muiden toimijoiden kuin valtioiden velvollisuuksista ja vastuusta ihmisoikeuksien saralla (Rosas 2014, 20). Ihmisoikeussopimusten monet säännökset alkavatkin seuraavilla sanoilla: ”jokaisella ihmisellä on oikeus...” eli niissä on vähän velvollisuuksia ihmisille. Ihmisille kohdistetuista velvollisuuksista merkittävin on velvollisuus kunnioittaa toisten ihmisoikeuksia. (Hannikainen 2014, 117.)

Ihmisoikeuksien toteutuminen on myös haasteellista siksi, että valtiot saattavat rikkoa niiden kansainvälisiä velvoitteita. Tämä voi olla niin tahallista kuin johtua siitä, että näiden valtioiden hallitukset ovat liian heikkoja ja kykenemättömiä noudattamaan kansainvälisiä velvoitteitaan. Lisäksi kansainvälisen oikeuden sääntöjen, kuten esimerkiksi ihmisoikeuksien, rikkomista edistää se, että ne ovat usein tulkinnanvaraisia ja yleisluontoisia. (Hannikainen 2014, 24.)

2.1.1 Naisten oikeudet ihmisoikeuksina

Yleisten ja kaikille taattujen ihmisoikeuksien lisäksi on olemassa joillekin tietyille ryhmille turvattuja oikeuksia. Tällöin oikeudet voidaan turvata koko ryhmälle tai tällaiseen erityisryhmään kuuluvalla henkilölle. Tällaisia erityisryhmiä ovat esimerkiksi naiset ja lapset. Yleissopimuksissa turvatut ihmisoikeudet kuuluvat tietenkin myös erityisryhmiin kuuluville henkilöille, mutta näiden sopimusten lisäksi on nähty tarpeelliseksi luoda näiden ryhmien erityisaseman huomioon ottavia kansainvälisiä sopimuksia. Tällaisiin erityissopimukseen voi myös kuulua niin sanotun positiivisen erityiskohtelun turvaavia säännöksiä tosiasiallisen tasa-arvon saavuttamiseksi. On kuitenkin hyvä muistaa, että tällaiset toimet ovat luonteeltaan väliaikaisia ja niistä on luovuttava, kun yhtäläisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun tavoitteet on saavutettu. (Nieminen 2014, 115–116.)

Vasta 1970-luvulla on alettu puhua kansainvälisillä foorumeilla yhä laajemmin naisten epätasa-arvoisesta asemasta. YK julisti vuoden 1975 kansainväliseksi naisten vuodeksi, ja

samana vuonna järjestettiin Mexico Cityssä ensimmäinen maailmankonferenssi, jossa käsiteltiin naisten asemaa. Kansainvälisen naisten vuoden jälkeen sovittiin naisten vuosikymmenestä (1976–1985), joka toi runsaasti tietoa naisten tilanteesta, naisten asemasta ja oikeuksien toteutumisesta eri puolilla maailmaa. Kun huomattiin puutteita naisten oikeuksien toteutumisessa, edettiin naisten oikeuksia tarkentavan sopimuksen laatimiseen. (Friidu 2012, 8.)

Naisten oikeudet ovat osa yhteiskunnan kehitystä, ja sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla sosiaalisten oikeuksien antama turva on ollut heikompaa kuin vapausoikeuksien. Tähän on tullut muutosta vasta myöhemmin, ja tähän ongelmaan pyrki puuttumaan YK:n kaikkinaisen naisiin kohdistuvan syrjinnän kieltävä sopimus. (Nieminen 2014, 119.)

Vuonna 1979 YK:ssa hyväksytty kaikkinaisen naisiin kohdistuvan syrjinnän kieltävä sopimus astui voimaan vuonna 1981. Sopimukseen liittyneiden valtioiden velvollisuus on kehittää lainsäädäntöä, jotta naisten syrjintä loppuu, lisäksi lainsäädäntöön on sisällytettävä tasa-arvoperiaate. Samalla on yritettävä muuttaa kulttuurisidonnaisia tapoja, jotta naisten asemaa saadaan edelleen parannettua. (Friidu, 8–9.) Vuonna 2020 YK:n jäsenvaltioista 189 maata on liittynyt naisten oikeuksien sopimukseen (United Nations Treaty Collection 2020).

Kaikkinaisen naisiin kohdistuvan syrjinnän kieltävä sopimus (CEDAW, Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) on ollut tärkeä asiakirja naisten aseman edistämiseksi YK:ssa ja sen jäsenvaltioissa. Se ei ole ainoastaan naisten ihmisoikeuksien perusasiakirja, vaan se myös sisältää toimintavelvoitteita CEDAW-sopimuksen ratifioineille YK:n jäsenmaille. Sopimuksen sisältämät tavoitteelliset velvoitteet tarkoittavat sitä, että valtion on kaikin mahdollisin keinoin pyrittävä saavuttamaan tavoitteet, jotta tasa-arvo voisi todella toteutua. (Winter-Mäkinen 1998, 24.) Se edustaakin monin tavoin täysin uutta ajattelutapaa ihmisoikeuksien historiassa (Nieminen 2014, 116).

Aikaisempien ihmisoikeussopimusten syrjinnänkieltosäännökset perustuivat sukupuolineutraalisuuteen ja muodolliseen yhdenvertaisuuteen, mutta uudessa CEDAW-sopimuksessa tunnustettiin naisten erityisyys. Pelkkä syrjinnän kieltäminen koettiin riittämättömäksi, koska se oli käytettävissä vain niissä tilanteissa, joissa miehet ja naiset olivat verrattavissa keskenään. Uutta oli myös se, että sopimuksessa ylitettiin julkisen ja yksityisen välinen raja, sillä CEDAW-sopimus velvoittaa valtiot turvamaan sekä naisille että miehille

yhtäläiset oikeudet myös kaikissa perhesuhteisiin ja avioliittoon liittyvissä asioissa. (Mts. 120, 122.)

CEDAW-sopimuksen pyrkimyksenä on saavuttaa tosiasiallisen tasa-arvon toteutuminen. Jotta tämä tavoite toteutuisi, kaikkien sopimusvaltioiden on ryhdyttävä 3 artiklan mainitsemaan kaikkiin asianmukaisiin toimiin (myös lainsäädäntö) kaikilla aloilla, mutta erityisesti poliittisella, sosiaalisella, taloudellisella ja sivistyksellisellä alalla. Tavoitteena on siis todellinen rakenteiden muutos, joka saattaa merkitä myös sopimusvaltioiden väliaikaisia erityistoimia tosiasiallisen tasa-arvon toteutumisen edistämiseksi, kuten esimerkiksi sukupuolikiintiöitä valtiollisissa komiteoissa. Sopimuksessa edellytetään myös, että valtiot ryhtyvät perusteellisiin uudistuksiin kaikilla yhteiskunnan sektoreilla tasa-arvon toteuttamiseksi. (Mts. 121–122.)

Tärkeää edistystä onnistuttiin saavuttamaan naisten oikeuksien tunnustamisessa, kun Wienin ihmisoikeuksien konferenssissa vuonna 1993 tunnustettiin naisten ja tyttöjen oikeudet ”erottamattomaksi, olennaiseksi ja jakamattomaksi osaksi yleisiä ihmisoikeuksia”. Vaikka nykyaikaisen ihmisoikeusjärjestelmän luomisesta oli yli viisikymmentä vuotta, yhä tuli muistuttaa ihmisoikeuksien kuulumisesta kaikille, myös tytöille ja naisille. (Friidu 2012, 9.)

Neljäs naisten aseman maailmankonferenssi pidettiin Pekingissä vuonna 1995. Vaikka oli tehty paljon työtä naisten aseman vahvistamiseksi, konferenssissa jouduttiin toteamaan, ettei tavoitteita ollut kokonaan saavutettu. Kehitys on edennyt epätasaisesti, naiset ja miehet ovat yhä kovin eriarvoisia. (Mts. 10.)

Pekingissä laadittiin julistus ja toimintaohjelma naisten oikeuksien esteiden poistamiseksi. Toimintaohjelma tähtää naisten vaikutusvallan ja yhteiskunnallisen osallistumisen lisäämiseen. Mukana olevat valtiot sitoutuivat edistämään naisten tasa-arvoa, yhteiskunnallista asemaa ja vaikutusvaltaa, lisäksi valtiot takaavat kaikille naisille ja tytöille täysimääräiset ihmisoikeudet ja perusvapaudet ilman syrjintää. Hallitukset lupasivat ottaa huomioon sukupuolinäkökulman kaikissa toiminnoissa ja budjettipäätöksissä sekä varmistaa julkisten resurssien jakautumisen tasapuolisesti naisille ja miehille. Pekingin konferenssissa hallitukset päättivät, että toimintaohjelma toteutetaan vuoteen 2000 mennessä. New Yorkissa vuonna 2000 YK:n yleiskokouksen erityisistunnossa hallitukset totesivat, että

toimintaohjelman toteutus on yhä kesken. Hallitukset uudistivat sitoutumisensa toimintaohjelman tavoitteiden toteuttamiseen. (Mts. 10.)

Nykyisin naisten ihmisoikeuksista ja niiden tarjoamasta suojasta keskusteltaessa suurimmaksi ongelmaksi nähdään kehittyneiden maiden ja kehittyvien maiden väliset erot. Tällä tarkoitetaan lähinnä sitä, voidaanko naisia pitää yhtenäisenä ryhmänä vai onko myös naisten kesken olemassa merkittäviä eroja. (Nieminen 2014, 132.)

2.1.2 Tyttöjen oikeudet ihmisoikeuksina

Lapsia sorretaan ja riistetään monin tavoin eri puolilla maailmaa. Kehitysmaissa käytetään usein lapsityövoimaa ja aseellisissa konflikteissa lapset voivat joutua rintamille sotilaiksi tai seksiorjiksi. Erityisesti tytöt ovat alttiita hyväksikäytölle ja epäoikeudenmukaisuuksille. Tyttövauvojen abortointi tai surmaaminen on edelleen tavallista Kaakkois- ja Itä-Aasiassa. Tyttöjen sukuelinten silpominen jatkuu monissa Afrikan maissa. Tytöt kohtaavat syrjintää monilla elämän alueilla, varsinkin koulutuksessa ja terveydenhuollossa. Vaikka on solmittu kansainvälisiä sopimuksia ja tehty päätöksiä tyttöjen tukemiseksi, tyttöjen syrjintä alkaa usein jo sikiövaiheessa ja jatkuu koko eliniän. Tyttösikiöiden abortointi, varhaiset avioliitot, seksuaalinen hyväksikäyttö ja väkivalta sekä tyttöjen koulutuksen laiminlyönti polkevat tyttöjen ihmisoikeuksia Tyttöjen oikeudet toteutuvat huonosti maailman köyhimmissä maissa, erityisen heikko tilanne on Afrikassa. (Friidu 2012, 14.)

Vuonna 1989 solmittiin maailman valtioiden kesken sopimus lapsen oikeuksista, jotta lasten oikeudet turvataan kansainvälisesti. Siinä ihmisoikeuksia käsitellään lapsen näkökulmasta ja korostetaan lasten oikeutta turvallisuuteen, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä kehitystasoa vastaavaan kohteluun. Sopimusvaltiot takaavat ihmisoikeudet kaikille lapsille ja ryhtyvät toimiin ongelmien korjaamiseksi. Suurin osa maailman valtioista kuuluu sopimuksen piiriin. Sopimuksen toimeenpano on ollut hidasta, vaikka sopimus on hyväksytty laajasti. (Mts. 15.) Vuonna 2020 ainoastaan Yhdysvallat ei ole ratifioinut sopimusta (United Nations Treaty Collection 2020).

Pekingin asiakirjassa tunnustetaan tyttöjen oikeuksien huono toteutuminen ja korostetaan tyttöjen oikeutta ihmisoikeuksiin ilman syrjintää, sillä tyttöjen ja naisten aseman

parantaminen ja tasa-arvon edistäminen lisäävät koko yhteiskunnan hyvinvointia. Erityisesti on parannettava tyttöjen koulutusta ja terveydenhuoltoa sekä puututtava heihin kohdistuvaan väkivaltaan. (Friidu 2012, 15.)

2.1.3 Sukupuolten välinen tasa-arvo

Sukupuolten välisellä tasa-arvolla tai sukupuolten tasa-arvolla tarkoitetaan sukupuolten tasavertaisia oikeuksia ja mahdollisuuksia sekä vallan ja resurssien yhdenvertaista jakautumista. Tasa-arvo voi olla sekä muodollista tasa-arvoa eli koostua syrjimättömyydestä ja yhdenvertaisista oikeuksista ja kohtelusta että tosiasiallista tasa-arvoa eri tilanteiden ja niiden seuraamusten suhteen. Sukupuolen lisäksi sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumiseen liittyvät muut yhteiskunnallista eriarvoisuutta aiheuttavat syyt. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020.)

YK:n 17 kestävä kehityksen tavoitetta ja 169 alatavoitetta pyrkivät ihmisoikeuksien toteutumiseen kaikille, saavuttamaan sukupuolten välisen tasa-arvon ja lujittamaan kaikkien naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä mahdollisuuksia. Erityisesti Tavoite 5 saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia pyrkii edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa. Sen alatavoitteet määrittelevät tarkemmin, mistä tavoite muodostuu. Alatavoitteet ovat:

- 5.1 Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva syrjintä kaikkialla.
- 5.2 Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta julkisissa ja yksityisissä yhteyksissä, kuten ihmiskauppa ja seksuaalinen tai muu hyväksikäyttö.
- 5.3 Lopettaa kaikki haitalliset käytännöt, kuten lapsi- ja pakkoavioliitot sekä naisten sukupuolielinten silpominen.
- 5.4 Tunnustaa palkaton hoito- ja kotityö sekä antaa sille arvo tarjoamalla julkisia palveluja, infrastruktuuri ja sosiaaliturvaan liittyviä käytäntöjä sekä edistämällä jaettua vastuuta kodista ja perheestä kansallisten erityispiirteiden mukaisesti.
- 5.5 Taata naisille täysivaltainen ja tehokas osallistuminen sekä yhtäläiset johtamismahdollisuudet kaikilla päätöksenteon tasoilla politiikassa, taloudessa ja julkisessa elämässä.
- 5.6 Taata yhtäläiset mahdollisuudet seksuaali- ja lisääntymisterveyteen sekä

lisääntymisoikeudet kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman ja Pekingin toimintaohjelman sekä niiden arviointikonferenssien päätösasiakirjojen mukaisesti sovitulla tavalla.

- 5.a Toteuttaa uudistuksia, joilla naiset saavat yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin, maan ja muunlaisen omaisuuden omistajuuteen sekä hallintaan, rahoituspalveluihin, perintöön ja luonnonvaroihin kansallisten lakien mukaisesti.
- 5.b Tehostaa mahdollistavan teknologian, erityisesti tieto- ja viestintäteknologian, käyttöä naisten oikeuksien ja mahdollisuuksien vahvistamiseksi.
- 5.c Kehittää ja vahvistaa järkeviä käytäntöjä ja täytäntöönpanokelpoista lainsäädäntöä, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja naisen sekä tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia kaikilla tasoilla.

(Yhdistyneet kansakunnat 2015.)

Tässä pro gradussa naisten ja tyttöjen oikeudet sekä tasa-arvo ymmärretään niin kuin ne on esitetty edellä esitellyssä CEDAW-sopimuksessa ja YK:n kestävän kehityksen Tavoite 5:ssä saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia, sillä The Elders -ryhmä nojaa toiminnassaan vahvasti YK:n periaatteisiin, kestävän kehityksen tavoitteisiin ja toimintaan.

The Elders -ryhmä on pohtinut omissa sisäisissä keskusteluissaan, mihin naisten ja tyttöjen oikeuksien teemoista ryhmän tulisi keskittyä. Alkuvuosina työ keskittyi lapsiavioliittoteeman ympärille, mutta viime vuosina työn keskiöön ovat nousseet yleiskattava terveydenhuolto (universal health coverage) ja oikeussuojan saatavuus (access to justice), jossa erityisesti vielä naisiin kohdistuva väkivalta. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

2.2 Uusi retoriikka

Uuden retoriikan edustajiksi luokitellaan yleisesti Chaïm Perelman (1912–1984), Kenneth Burke (1879–1994) ja Stephen Toulmin (1922–2009). Uudella retoriikalla tarkoitetaan retoriikan alalla uudenlaista ajattelutapaa ja maailmankuvaa. Se näyttää puheen ja viestinnän eri näkökulmasta kuin klassinen retoriikka. Uuden retoriikan kannattajat ja luojat ovatkin pyrkineet tietoisesti irtautumaan klassisesta retoriikasta. Uuden retoriikan teoreetikot haluavat korostaa argumentoinnin yleisyyttä suhteessa yleisöön. Uusi retoriikka lähtee siitä, että

yleisöpuhe on vain yksi retoriikan sovellusalue eikä osa retoriikan varsinaista ydintä, kuten klassisessa retoriikassa. (Puro 2006, 108–109.)

Uusi retoriikka on elänyt ajan hengessä: se kuvasi ja tulkitsi uutta aikaa. Se siis vastasi muuttuneen 1900-luvun maailman tarpeisiin, jossa klassinen retoriikka yleisöpuhelähtöisine perinteineen oli auttamatta alkanut tuntua yksipuoleiselta ja lapselliselta. Uuden retoriikan tulemiseen ja sen suosioon on usein annettu selitykseksi seuraavat kolme muutosta: uuden sähköisen viestinnän synty ja kehittyminen, poliittisen maailmankuvan muutos kaksine maailmansotineen ja länsimaisen elämäntyylin muutos ja etenkin kaupallistuminen suoramarkkinointineen. (Mts. 109–110.)

2.3 Chaïm Perelmanin retoriikan pääkäsitteet

Chaïm Perelman kuvailee itseään uuden retoriikan edustajaksi. Hänen mukaansa uuden retoriikan erottaa antiikin retoriikasta se, että siinä tutkitaan kaikenlaisille yleisöille tarkoitettuja esityksiä. Hänen argumentaatioteoriansa ulottuu kaikkiin suostutteluun ja vakuuttamiseen tähtääviin esityksiin yleisöstä ja käsitellyistä asioista riippumatta. (Perelman 1996, 11–12.) Ei siis ole väliä, esitämmekö esityksen koko maapallon seitsemälle miljardille kuulijalle vai omalle itsellemme.

Chaïm Perelman on itse todennut The new rhetoric -artikkelissaan vuodelta 1971 uuden retoriikan erityisyyden näkyvän sen tavassa tarkastella puhujan ja kuulijan välistä suhdetta eli suhdetta vaikuttajan ja vaikutetuksi tulevan välillä. Perelmanille uusi retoriikka on luonteeltaan yleistä eikä rajoittua johonkin tiettyihin viestintäkanaviin, tekniikoihin, tilanteisiin tai sisältöihin. Uudessa retoriikassa yleisöpuhe onkin vain yksi sovellusalue eikä osa klassisessa retoriikassa nähtyä alan varsinaista ydintä. (Puro 2006, 108–109.)

Perelmanin mukaan retoriikan ydin on argumentaatioissa. Hän näkee, että oikeudenmukainen ja hyvin perusteltu retoriikka muovautuu yhteistoimintaan ja yhteisymmärrykseen pyrkivästä argumentaatiosta. Yhteisyys onkin olennainen asia Perelmanin käsityksessä retoriikasta. Eettisesti kestävä argumentaation lähtökohta on, että kaikki retorisen tilanteen osapuolet tuntevat olevansa jaetussa, yhteisiin päämääriin suuntautuvassa tasa-arvoisessa

keskustelutilanteessa. (Mts. 130–131.)

Perelman tutkikin argumentaatiossa sitä, miten olisi mahdollista arvioida järjellisesti arvopäätelmien hyvyttä tai huonoutta. Tähän tutkimuskysymykseensä Perelmanin ratkaisu oli tutkia luonnollista argumentaatiota sellaisena kuin sitä toteutetaan eri elämäntilanteissa. Hänen mukaansa yhteisymmärrys näistä arvoista, kuten esimerkiksi siitä, mitä ihmisoikeuksilla ymmärretään, syntyy argumentoinnin eli väitteiden, vastaväitteiden ja niiden perustelemisen kautta. Päätelmän hyvyys määräytyy siten siihen johtaneen argumentoinnin ”laadukkuuden” perusteella. (Summa 1996, 63–64.)

Chaïm Perelmanin mukaan argumentaatio tapahtuu luonnollisella kielellä, joten tästä johtuen tulkinnallisuutta ei voida unohtaa (Perelman 1996, 12). Kaikki esityksessä käsiteltävät seikat on pyrittävä kuvaamaan kielellä, jota yleisö ymmärtää. Tästä johtuen ilmaukset sisältävät tosiasialuonteensa lisäksi myös tulkintansa ja kuvauksensa tavan. Tekstin tulkinnassa saattaa tuntua siltä, että tulkinnassa on vain yksi mahdollisuus eli tulkitsijan määrittelemä merkitys voi tuntua valmiilta ja ainoalta oikealta, koska kyseinen teksti on selkeäsanaisesti kirjoitettu. Tästä johtuen tekstin selkeys tai selväsanaisuuden kokemus liittyvät aina tulkitsijoihin, joiden tekemää tulkintaa voi joskus rajoittaa tietämättömyys tai mielikuvituksen puute. (Mts. 50–51.)

Perelman korostaa diskurssien tärkeyttä argumentaatioteoriassaan. Hänen mukaansa itse argumentaatio koskee diskursiivisia keinoja, joilla pyritään saavuttamaan mielen kuuliaisuutta tekniikalla, joka ilmaisee kielen käyttöä taivutteluun ja vakuuttamiseen. Perelman jatkaa, että jokainen diskurssi on tarkoitettu yleisölle, myös kirjoitettaessa erilaisia tekstejä. Tämä onkin Perelmanin mukaan hyvä muistaa, vaikka yleisö ei tällöin olekaan konkreettisesti läsnä. (Perelman 1977, 139–140.)

Argumentaatiolla tavoitellaan myös usein toimintaa tai vähintään toiminta-alttiuden luomista eikä pelkästään älyllistä hyväksyntää argumentaatiolle (Perelman 1996, 19). Lisäksi Perelman luonnehtii itse argumentointia toiminnan osa-alueeksi. Hän siis näkee retoriikassa argumentoinnin yhtenä ulottuvuutena toimintatilannetta, kun taas esimerkiksi logiikassa argumentointi on alistettu tuloksille. Argumentointi on siis ennen kaikkea toimintaa. (Palonen 1997, 77, 80.)

2.3.1 Yleisö

Yleisön tärkeyden korostaminen on Perelmanin retoriikkateoriassa keskeistä. Argumentointi on tavoitteellista viestintää, johon liittyy aina jonkinlainen tietoisuus yleisöstä. (Summa 1996, 67.) Jo argumentoinnin aloittaminen osoittaa, että yleisön suostumuksen saaminen on argumentoijalle tärkeää: jos hän voisi vain käskää toista osapuolta, hän ei argumentoisi ollenkaan. Vakuuttamaan pyrkivä (retori) pohtii asemaansa, päättää sanansa ja argumentointityylinsä sekä valitsee tavoitteensa yleisönsä mukaan. (Kuusisto 1996, 274.)

Argumentaation yleisöksi Perelman (1996, 21) lukee kaikki ne, joihin viestin lähettäjä haluaa perustelullaan vaikuttaa, olipa kyse omasta yksityisestä pohdinnasta tai vaikkapa kansallisesta tai kansainvälisestä foorumista. Retorin (vakuuttajan) tulisikin suhteuttaa argumentaatio aina yleisöönsä. Perelmanille yleisö on se joukko, johon puhuja tai kirjoittaja haluaa argumentaatiollaan vaikuttaa. (Perelman 1982, 11–14.) Yleisö voi siis olla yksi henkilö tai henkilöryhmä tai kuka tahansa määrittelemätön henkilö, joka pystyy ymmärtämään vaikuttamaan pyrkivää henkilöä tai ryhmää (Summa 1996, 67).

Perelmanille universaaliyleisö on kuka tahansa ihminen, joka on arvostelukykyinen (mts. 67). Tämän universaaliyleisön jäsenet jakavat samat institutionaaliset perustat ja uskovat samoihin faktoihin (Perelman 1996, 24). Universaaliyleisön vastakohta on erityisyleisö. Erityisyleisön jäsenet tiedetään etukäteen sekä sen jäsenten intresseihin ja toiveisiin voidaan vedota. (Summa 1996, 67.)

Chaim Perelmanin mukaan retorisen toiminnan tulisi olla kaikkien vastuulla. Retoriikassa pitäisikin pyrkiä tietynlaiseen personalisuuttomuuteen, koska se ei vetoa mihinkään henkilökohtaiseen vaan aina kollektiivisesti ja yhteisesti hyväksyttävissä olevaan. Retoriikan tulisi suuntautua yleiseen eikä mihinkään erityiseen. Perelman järkeilee, että universaaliyleisölle suunnattu retoriikka johtaa myös tällöin universaaliin vastuuseen. (Puro 2006, 130.)

Vastuullisuus ja yleispätevyys kiinnittyvät vahvasti Perelmanin käsitykseen retoriikasta: hyvä retoriikka on sekä yleistä että avoimessa yhteisymmärryksessä hyväksyttyä. Retorinen toimija on vastuussa siitä, että toiminta on universaaliyleisön hyväksyttävissä. On kuitenkin hyvä muistaa, että käsitykset universaalisuudesta ovat erilaisia. (Mts. 130.) Esimerkiksi käsitykset

tasa-arvosta voivat vaihdella ihmisen välillä.

Olipa rakennettavana puhe tai kirjallinen viesti, esityksessä olevat asiat on esitettävä sellaisella kielellä, jota yleisö ymmärtää. Tästä johtuen kaikki viestin lähettäjän esiin nostamat asiat ja niiden perusteet sisältävät myös tulkintansa ja kuvauksensa niiden tosiasialuonteen lisäksi. (Perelman 1996, 50.)

2.3.2 Yhteinen premissi, lähtökohta tai esisopimus

Argumentoinnissa kiinnostuksen kohde on siinä, mikä voisi olla hyväksyttävää (Summa 1996, 66). Argumentointi toimintana pohjautuu siihen oletukseen, että on olemassa aina joitakin yhteisymmärryksen edellytyksiä, tietty henkien kohtaaminen puhujan ja yleisön välillä (Perelman 1982, 11). Oletettu tai tavoiteltu yhteisymmärrys voi liittyä siihen, mitä pidetään totena tai haluttuihin ja arvostettujen asioiden tilaan (Summa 1996, 70).

Argumentin painoarvo on riippuvainen yleisön sen lähtökohdille ilmaisemasta kannatuksesta ja tämän pysyvyydestä, puolustettavan väitteen läheisyydestä tai etäisyydestä yleisölle, vastaväitteiden mahdollisuudesta ja sellaisista tavoista, joilla kyseessä oleva argumentti voidaan kiistää. Vastaanottaja voi myös arvioida argumentin painavuutta aikaisemman kokemansa samankaltaisen perusteen tai tilanteen pohjalta. (Perelman 1996, 157.)

Yksi keskeinen käsite Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriassa onkin yhteinen premissi eli lähtökohta tai esisopimus. Tässä pro gradu -tutkielmassa käytetään synonyymeinä käsitteitä esisopimus, premissi ja lähtökohta (ks. esim. Kuusisto 1998, Perelman 1996). Perelmanin mukaan puhuja tai muu yleisön vakuuttamiseen pyrkivä voi valita vain sellaisia väitteitä tai sanomia päättelynsä lähtökohdiksi, jotka tämän yleisö hyväksyy. Perelman jatkaa vielä, että argumentaatiossa nimenomaan pyritään siirtämään premisseille tarkoitettu hyväksyntä ulottumaan myös omiin johtopäätöksiin. (Perelman 1996, 28.) Omien johtopäätösten lähtökohdiksi valitsemia yleisöä yhdistävien tekijöiden joukko voidaan jakaa kahteen osaan. Ensimmäisen joukon muodostavat todellisuutta koskevat tekijät eli tosiseikat, totuudet ja otaksumat, kun taas toiseen joukkoon eli suotavuutta koskeviin tekijöihin kuuluvat arvot, hierarkiat ja päättelysäännöt. (Mts. 30.)

Tosiseikoilla eli faktoilla Perelman ja hänen kollegansa Lucie Olbrechts-Tyteca tarkoittavat asioita, joiden puolesta ei tarvitse argumentoida. Tosiseikkojen olemassa oleva asema on jollainen, jota ei tarvitse perustella. Faktat voivat kuitenkin menettää asemansa tosiseikkoina, jos yleisöllä on epäilyksiä niiden suhteen, jos yleisön jäsenmäärä on laajentunut ja yleisön uudet jäsenet eivät hyväksy aiemmin sovittuja tai hyväksytyjä faktoja. Argumentoinnissa faktojen voidaan nähdä menettäneen asemansa, jos niistä on tullut argumentoinnin seuraus eikä lähtökohta sille. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 67–70.)

Perelmanille ja Olbrechts-Tytecalle totuudet ovat laajempia kokonaisuuksia ja sisältävät yhteyksiä tosiasioiden välillä. Näin ollen totuudet kattavat monimutkaisempia ja laajempia järjestelmiä kuin tosiseikat. Sekä tosiasioita että totuuksia voidaan käyttää argumentaation lähtökohtana, mutta ei samaan aikaan. Niiden välillä on kuitenkin valittava vain, jos ne joutuvat vastakkain. (Mts. 67–70.) Tosiseikat kattavat siis tarkempia aloja kuin totuudet, vaikka niillä onkin yhtäläisyyksiä.

Vetoamalla eri arvoihin voidaan saavuttaa eri yleisöjen hyväksyntä. Yleismaailmallisen, universaalien, yleisön hyväksyntä voidaan kuitenkin saavuttaa vetoamalla yleismaailmallisiin arvoihin, kuten totuuteen, hyvyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja kauneuteen, mutta vain, jos niitä ei ole määritelty. Kun ne ovat määritelty tai sovellettu tiettyyn tilanteeseen, syntyy helposti erimielisyyksiä ja tietyt ryhmät näyttävät olevan asetettu toisiaan vastaan. Yleisarvon määrittämisen jälkeen yleinen yleisö hyväksytään, mutta tietyn ryhmän hyväksyntä saavutetaan. (Perelman 1996, 34–35.)

Perelman ja Olbrechts-Tyteca tiedostavat myös eron abstraktien ja konkreettisten arvojen eron. Abstrakteja arvoja ovat muun muassa oikeudenmukaisuus ja totuus, kun taas konkreettisia arvoja voivat olla esimerkiksi kirkko tai Ranska. Konkreettiset arvot liitetään ainutlaatuisiin kokonaisuuksiin, kuten tiettyyn ryhmään tai esineeseen. Konkreettisia ja abstrakteja arvoja voidaan myös käyttää toistensa perustana. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 77–80.)

Arvojen lisäksi argumentoinnissa voidaan käyttää hierarkioita. Voidaan esimerkiksi väittää, että jumalat ovat ihmisiä parempia. Konkreettisia hierarkioita voidaan perustella arvojen käyttämisellä, mutta myös arvoilla on hierarkiat. Esimerkiksi oikeudenmukaisuus hyötyjen suhteen. Lisäksi määrä voi tehdä hierarkian. On yleistä, että suurempaa määrää jotain

arvostetaan enemmän kuin pienempää. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 80–83, Perelman 1996, 36.)

Esisopimuksilla Perelman tarkoittaa siis yleisön ja vakuuttamiseen pyrkivän retorin välisten kiistojen ulkopuolelle jääviä aiheita ja asioita, joista on jo olemassa yhteisymmärrys ja jotka toimivat lähtökohtina itse suostuttelulle. Nämä lähtökohdat voivat liittyä todellisuuteen, yleisön kiistattomina pitämiin faktoihin tai normaaleina oletuksina pitämiin seikkoihin tai toivottavaan asioiden tilaan sekä yleisön tärkeinä pitämiin arvoihin ja arviointiperusteita seuraaviin kehityskulkuihin. (Kuusisto 2004, 98.)

2.3.3 Argumentaatiotekniikat

Chaïm Perelman luokittelee varsinaiset argumentaatiotekniikat kahteen pääryhmään: assosiatiivisiin ja dissosiatiivisiin argumentaatiotekniikoihin (Perelman 1982, 48–52). Perelmanin mukaan assosiatiivisessa argumentoinnissa retoriikan käyttäjä pyrkii yhdistämään erilaisia asioita samaan ryhmään kuuluviksi, saman nimikkeen alle. Dissosiatiivisessa argumentoinnissa puolestaan argumentoija yrittää erottaa ennen yhteenkuuluviksi koetut tai vastapuolen yhdistämät asiat. (Kuusisto 1998, 26–27.) Perelman luokittelee assosiatiivisen argumentoinnin alalajeihin kvasiloogiset argumentit, todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit ja todellisuuden rakennetta luovat argumentit (Perelman 1982, 50).

Yksi Chaïm Perelmanin nimeämistä assosiatiivisen argumentaation tekniikoista on kvasiloogiset argumentit. Hänen mukaansa kvasiloogisessa argumentoinnissa edellytetään aina tietynlaisten ei-muodollisten väittämien hyväksymistä. Vasta näiden väittämien avulla on mahdollista soveltaa argumenttia halutun lopputuloksen saavuttamiseksi. (Perelman 1996, 59.) Kvasilooginen argumentointi mukailee muodollisen logiikan tarkkaa päättelyä. Siihen nojaavassa argumentoinnissa tarkoituksena on antaa kuva ”laboratorio-olosuhteista” ja jättää ulkopuolelle inhimilliseen toimintaan aina kuuluvat kilpailevat tulkinnat, subjektiiviset arviointiperusteet ja vaihtelevat ympäristötekijät. Kvasiloogiseen argumentointiin kuuluu esimerkiksi jonkin inhimillisestä tekijästä riippuvan tapahtuman toteutumisen todennäköisyyden arviointi tai kahden eri luonnollisen maailman vertailu. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 193–260, Perelman 1982, 53–137.)

Näihin kvasiloogisiin argumentteihin kuuluvat myös oikeudenmukaisuus ja vastavuoroisuus. Oikeudenmukaisuuteen liittyy oikeudenmukaisuussääntö. Sen mukainen argumentointi nojaa periaatteeseen, jonka mukaan ”olennaisesti samanlaiseen luokkaan kuuluvia olentoja tulee kohdella samalla tavalla”. (Perelman 1996, 75–76.) Tämä Perelmanin oikeusfilosofinen periaate on olennainen tarkasteltaessa ihmisoikeusretoriikkaa ja erityisesti naisten oikeuksia ja tasa-arvoa, sillä oikeudenmukaisuussäännön mukaan samanlaisia olioita tai saman kategorian tilanteita on käsiteltävä samalla tavalla (Palonen 1997, 82).

Sovellettaessa oikeudenmukaisuussääntöä poliittisiin toimijoihin vakuuttamiseen pyrkivän ja vakuuttamisen kohteena olevan välisestä suhteesta voi tulla poliittinen, jos molemmat osapuolet tunnustavat toisensa poliittisiksi toimijoiksi argumentointitilanteessa (Palonen 1997, 82).

Vastavuoroisuuteen nojaavassa argumentoinnissa taas samaistetaan kaksi eri oliota, esimerkiksi eri maiden lapset, tai kaksi tilannetta, ja pyritään osoittamaan, että heitä tai niitä tulisi tietyn tekijän suhteen kohdella samalla tavoin johtuen heidän tai niiden korrelaatiosuhteesta (Perelman 1996, 78).

Chaim Perelmanin argumentaatioteoriaan kuuluu myös todellisuuden rakenteeseen perustuva argumentointi, jossa luodaan luonnollisen kaltaisia sidoksia todellisten osatekijöiden välille ja perustetaan samalla näihin sidoksiin liittyvän tiettyyn yksittäistapaukseen liittyvä argumentointi. Tämänkaltaista argumentointia ovat muun muassa syy-seuraussuhteen olemassaolon näyttäminen toteen tai henkilön ja hänen tekojensa liittäminen toisiinsa. Näyttäessään toteen syy-seuraussuhdetta vaikuttamaan pyrkivä retori yrittää osoittaa tietyn teon ja sen seurausten tai tavoitteen ja keinojen välisen yhteyden. Henkilön ja hänen tekojensa yhteen liittäminen voi olla kyseessä puolestaan esimerkiksi silloin, kun määritellään hänen luonnettaan sen perusteella, millaisia tekoja hän on tehnyt. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 261–349, Perelman 1982, 81–105.)

Todellisuuden rakenteeseen nojaavaan ja perustuvaan argumentointiin kuuluvat myös rinnakkaisuussiteet, jotka yhdistävät toisiinsa eri tasoisia asioita, joista yksi esitellään toisen asian ilmentymäksi tai ilmaukseksi (Perelman 1996, 102). Todellisuuden rakenteeseen perustuvissa argumenteissa lähtökohtana on se, miten retoriikan kohteena olevien ilmiöiden välille rakennetaan luonnollisen kaltaisia siteitä. Retoriikan tavoitteena on tällöin osoittaa

esimerkiksi, että jollekin taholle on ominaista jokin piirre. (Puro 2006, 133.) Argumentoinnin kohteena olevat asiat eivät ole siis yhdellä tasolla tapahtuvia, vaan ne koostuvat eri kerroksista. Näin on myös naisten oikeuksien ja tasa-arvon kohdalla.

Perelmanin todellisuutta rakennetta luovassa tai muokkaavassa argumentoinnissa puolestaan käytetään yksittäistapausta esimerkkinä, joko havainnollistajana tai mallina, tai turvaututaan analogiseen päättelyyn. Esimerkkien käytöllä pyritään yleistyksiin ja hyväksytyjä yleistyksiä puolestaan havainnollistetaan yksittäistapausten avulla. Mallin antamisella tai osoittamisella argumentoija puolestaan pyrkii saamaan aikaan mallin mukaista toimintaa, ja antimallin käytöllä argumentoija pyrkii sanktioimaan epätoivottuja toimintavaihtoehtoja. Analoginen päättely ja yhden sen tarkimmista muodoista eli metaforan perusidea perustuu kahden eri ulottuvuuksissa esiintyvän suhteen välisen samankaltaisuuden osoittamiseen ja hyödyntämiseen. (Kuusisto 1998, 28.)

Dissosiatiiivinen argumentointi perustuu kahden asian, niin sanottujen filosofisten käsiteparien erottamiseen toisistaan. Tällaisia ovat esimerkiksi se, että teoria ei vastaa käytäntöä satunnainen yksittäistapaus yleistä sääntöä tai ulkomuoto sisintä. Näissä käsitepareissa ensimmäisen termin nähdään olevan näennäinen tai virheellinen, kun taas jälkimmäisen nähdään edustavan perimmäisempää totuutta tai syvintä järjestystä. (Mts. 28.) Dissosiaatiassa ideana on pilkkoa, jaotella ja käyttää hyväksi sitä, että jokin ilmiö on hyväksyttävämpi pienempänä osana kuin suurena kokonaisuutena (Puro 2006, 134).

2.4 Kritiikki Chaim Perelmanin argumentaatioteoriaa kohtaan

Jyväskylän yliopiston valtio-opin professori Kari Palonen on tarkastellessaan Perelmanin argumentaatioteoriaa ja erityisesti sen auditorin (vakuuttelun kohteen) ja retorin (vakuuttajan) välistä poliittista suhdetta kuvannut sitä mikroskooppisena versiona politiikalle ja ihmisten väliselle suhteelle tyypillisestä konfliktisuudesta. Palosen mukaan Perelmanin teoriassa konflikti jää näkymättömäksi argumentoinnin edellytykseksi, ja yhteisymmärrys näyttlee merkittävää osaa argumentoinnin ehtona. (Palonen 1997, 80–81.)

Palonen näkee syyksi konfliktin jäämiseen taka-alalle asetelman retorin (vakuuttajan) auditorin (vakuuttamisen kohteen) välillä, sen yksipuolisesta vakuuttajan asemasta lähtevästä näkökulmasta käsin. Perelmanin näkemys argumentaatiotilanteesta rajoittaa vakuuttamisen kohteena olevan tahon politiikan vain vakuuttamiseen pyrkivän tahon esittämien argumenttien hyväksymiseen tai hylkäämiseen. Lisäksi vasta-argumentointi, jossa vakuuttamisen kohde muuttuu vakuuttajaksi ja vakuuttaja puolestaan yleisöksi, puuttuu Perelmanin teoriasta. (Mts. 81.)

Palonen on nähnyt ongelmallisena myös niin sanotun perelmanilaisen argumentin politiikan rajallisuuden: toiminannan poliittisuuden kielellistä näkökulmaa ei voida rajata vain argumentointiin ja näin ollen jättää muun muassa politiikan ironiset dimensiot ulkopuolelle. Lisäksi Perelmanin argumentaatioteoriaan kuuluvat teesit otetaan usein ikään kuin annettuina argumentaatiotilanteissa kysymättä niiden alkuperää, merkitystä tai valintaprosessia. (Mts. 91.) Perelmanin teoriasta puuttuu siis eräänlainen lähdekritiikki.

Myös Perelmanin argumentaatioteorian perustumista oletukseen yhteistoiminallisuudesta on arvosteltu. Esimerkiksi useimpia poliittisia tilanteita ei voida pitää täysin yhteistoiminnallisina. Lisäksi filosofi Michel Meyer on arvostellut teoriaa sen suppeudesta: se korostaa vain argumentaation rationaalista ja kognitiivista puolta sekä sisältöä jättäen ulkopuolelle manipuloinnin. (Summa 1997, 72.)

Argumentaatioteoreetikko Christian Plantin on puolestaan pitänyt Perelmanin universaaliyleisökäsitettä ja sen yleispätevyyttä argumentoinnin hyvänä mittapuuna ongelmallisena: esimerkiksi luokkaeroihin vetoava argumentointi ei olisi Perelmanin teoriassa universaalista, vaan sen katsottaisi olevan niin sanotun huonon tai järjenvastaisen argumentoinnin alueella. Plantin jatkaa, että Perelmanin käsitykseen argumentoinnista sisältyy ajatus kaikkien retoristen tilanteiden samankaltaisuudesta: kaikki tilanteet ovat sellaisia, joissa yhteisymmärrykseen tähtäävä rationaalinen argumentointi on saavutettavissa. (Summa 1997, 72–73.)

3 TUTKIMUSAINEISTON ESITTELY

Aineistonani tässä tutkielmassa on pääosin The Elders -järjestön englanninkielisten internetsivujen materiaali, jotka olen kääntänyt suomeksi. Aineisto koostuu vuosiraporteista 2013–2018, kahdesta strategisesta toimintakehyksestä 2014–2017 ja 2018–2022, kahdesta tasa-arvoa koskevasta ehdotelmaperistä, ryhmän tasa-arvoa ja naisten oikeuksia koskevista mielipidekirjoituksista ja puheista sekä The Elders -ryhmää avustavan tiimin jäsenten haastattelusta.

3.1 The Elders -ryhmän strateginen toimintakehys 2014–2017

The Elders -ryhmän strategisessa toimintakehyksessä 2014–2017 laaditaan ryhmän tavoitteita, kerrotaan ryhmän tärkeimmistä arvoista ja kuvataan ryhmän visio ja missio. Lisäksi siinä esitellään erilaisia strategioita, joiden avulla tavoitteisiin voitaisiin päästä. Esittelen tässä kohtaa työssäni vain lyhyesti ryhmän mission ja vision, sillä palaan arvoihin ja tavoitteisiin myöhemmin esityksessäni.

Jo toimintakehyksen virallisen nimen loppuosa paljastaa The Elders -ryhmän mission: ”Ethical leadership in rapidly changing world”. Ryhmän yhtenä missiona on siis edistää eettistä johtajuutta. Missiossaan ryhmä korostaa myös heidän itsenäisyyttään, yhteistä kokemustaan ja vaikutusvaltaansa toimia muun muassa rauhan, oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi kaikilla eri yhteiskunnan tasoilla.

Visiossaan The Elders haluaa nähdä maailman, jossa ihmiset elävät rauhassa tietoisena heidän yhteisestä ihmisyydestään ja vastuustaan muita ihmisiä ja maapalloa kohtaan. Lisäksi he haluavat nähdä maailman, jossa toteutuu maailmanlaajuinen ihmisoikeuksien kunnioitus.

3.2 The Elders -ryhmän strateginen toimintakehys 2018–2022

Strateginen toimintakehys vuosille 2018–2022 nojaa vahvasti organisaation missioon itsenäisestä vaikuttajajoukosta johtajia eri puolilta maailmaa, jotka työskentelevät yhdessä

rauhan, oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien puolesta hyödyntäen sekä julkista että hiljaista diplomatiata. He edustavat siis puolueetonta kantaa, joka ei ole sidottu minkään hallituksen, instituution tai kansakunnan mielipiteisiin. Ryhmä on sanojensa mukaan sitoutunut edistämään eettistä johtajuutta ja hyvää hallintotapaa sekä haastamaan epäoikeudenmukaisuutta. Toimintakehyksessä todetaan myös, että se nojaa vahvasti Nelson Mandelan ryhmän asetussanoihin ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (Sustainable Development Goals, SDGs).

Strategisessa toimintakehyksessä esitellään organisaation ohjelmat, jotka ovat järjestelty kolmen teeman alle: 1) Hallintotapa ja johtajuus, 2) Konflikti, sen syyt ja seuraukset ja 3) Epätasa-arvo, ulkopuolisuus ja epäoikeudenmukaisuus. Nämä edellä mainitut teemat muodostavat siis ydinalueen kuudelle ohjelmalle: 1) Eettinen johtajuus ja monenkeskinen yhteistyö, 2) ilmastonmuutos, 3) konfliktimaat ja -alueet, 4) pakolaiset ja maahanmuutto, 5) yleinen terveydenhoito ja 6) oikeussuojan saatavuus.

Eettisen johtajuuden ja monenkeskisen yhteistyön ohjelma keskittyy pääosin ydinaseista luopumiseen ja aseista riisumiseen, kun taas oikeussuojan saatavuuden ohjelman erityinen painopiste on naisiin ja tyttöihin kohdistuvassa väkivallassa. Naisten poliittinen ääni ja johtajuus ovatkin läpileikkaava teema kaikissa The Elders -organisaation ohjelmissa. Edelliseen vuosien 2014–2017 strategiseen toimintakehykseen verrattuna tasa-arvosta (sisältäen sekä naisten että tyttöjen oikeudet) on siis tullut häivytetympi ja läpileikkaavampi teema kuin mitä se aikaisemmin oli.

Vuosien 2018–2022 strateginen toimintakehyks on varsin kattava esitys siitä, mihin The Elders haluaa toiminnallaan pyrkiä. Siihen kuuluu myös asiallisten tavoitteiden lisäksi muun muassa viestinnällisiä tavoitteita sekä kriteeristö organisaation tuleville ohjelmille.

3.3 Vuosiraportit 2013–2018

The Elders kertoo toiminnastaan joka vuosi ilmestyvissä vuosiraporteissaan. Vuosiraporteissa on aina toiminnanjohtajan alkusanat, ryhmän puheenjohtajan sanat, maantieteellisten teemojen tai eri aihealueisiin kuuluvien teemojen toimintakertomus kyseessä olevan vuoden

osalta, talousosio, jossa esitellään lähteet, joista organisaatio on saanut rahoitusta sekä tietoja neuvoa-antavasta neuvostosta (Advisory Council) ja sen jäsenistä.

Tähän työhön olen valinnut tarkasteltavaksi vuosien 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 ja 2018 vuosiraportit, jotta ryhmän toiminnasta saisi mahdollisimman laajan kuvan tänä päivänä ja lähivuosina ajatellen sen ihmisoikeusretoriikkaa. Tässä otannassa on edustettuna strategisen toimintakehyksen 2014–2017 ajalle osuvia vuosiraportteja että myös vuoden 2013 vuosiraportti, jolloin strateginen toimintakehys vuosille 2014–2017 luotiin sekä uuden strategisen toimintakehyksen 2018–2022 aikakaudelle sattuva vuoden 2018 raportti. Esittelen seuraavaksi lyhyesti jokaisen vuosiraportin pääsisällön, jotta niistä saisi kattavamman kuvan.

3.3.1 Vuosiraportti 2013

Vuoden 2013 vuosiraportissa raportoidaan tehdystä työstä uudella tavalla, ilmiöitä tarkastellaan maantieteellisestä ja teemoittaisesta näkökulmasta. Norsunluurannikko, Israel ja Palestiina, Myanmar sekä Syyria ovat alueita, joiden rauhanponnisteluja ryhmä kannusti keskusteluin. Joissain valtioissa The Elders -ryhmä vieraili yhdessä, joissain paikoissa ryhmää edusti joku jäsenistä. (The Elders 2014, 1–3, 5.)

Israelin ja Palestiinan kysymyksessä ryhmä painosti Euroopan unionia toimimaan aktiivisemmin ongelmien ratkaisemiseksi ja taivuttelemaan Israelin valtion lopettamaan Länsirannan asuttamistoiminnan (mts. 15). Myanmarin tilanteesta Vanhimmat ovat olleet huolissaan koko toimintansa ajan. Kuten presidentti Martti Ahtisaari sanoi, ryhmä haluaa tukea myanmarilaisia tekemään tarvittavat ratkaisut rauhanomaisessa yhteistyössä. (Mts. 16–17). Syyrian tragediassa The Elders herätteli eri tahojen omaatuntoa sekä vetosi keskustelun ja humanitaarisen avun puolesta (mts. 18–19).

The Elders on ottanut johdonmukaisesti esille tyttöjen ja naisten tasavertaisen aseman tärkeyden poikiin ja miehiin nähden. Yksi keskeinen tavoite on lapsiavioliittojen estäminen (The Elders 2014, 23). Ryhmä korosti vuonna 2013 naisten roolia rauhantekijänä ja vetosi ihmisiin, jotta väkivalta ja seksuaalinen väkivalta naisia kohtaan loppuisi. Toinen tärkeä teema oli ilmastonmuutos, josta kärsivät eniten heikoimmassa asemassa olevat. (Mts. 4–5.)

Ryhmä haluaa rohkaista nuoria toimimaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Merkittävä viestintäkanava on ollut ryhmän nettisivut, johon nuoret ovat voineet kirjoittaa. (The Elders 2014, 26–27.) Myös korkean tason diplomatia ja kaikille suunnattu viestintä palvelevat ryhmän tavoitteita, erityisesti eettisen johtajuuden tärkeyden ja vastuullisuuden painottamista (mts. 30–31). Tämä sanoma korostui ryhmän perustajan Nelson Mandelan muiston kunnioittamisessa.

Vuonna 2013 The Elders -ryhmän toimintatavoissa yhdistyivät korkean tason hiljainen diplomatia ja julkinen vaikuttamistyö. Vaikuttamistyö koostui muun muassa valtiovierailuista, julkisista televisioesiintymisistä, osallistumisesta pyöreän pöydän keskusteluihin ja lausunnoista. (The Elders 2014, 5–6.)

3.3.2 Vuosiraportti 2014

Vuoden 2014 vuosiraportissa korostetaan rohkeutta pelon voittamiseksi. Tämä tavoite on siivittänyt The Elders -ryhmän toimintaa alusta, vuodesta 2007, alkaen. Edellisen vuoden teemojen puolesta toimiminen jatkui. Nyt maantieteellinen painopiste oli Iranissa ja laajemmin Lähi-idässä sekä Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, toki myös Myanmar sekä Israel ja Palestiina pysyivät työlistalla. (The Elders 2015, 1.)

Ryhmä terävöitti viestintäänsä vuonna 2014. Se julkaisi kolme tavoitetta, jotka toimivat tiekarttana ja ohjaavat konkreettisia toimia: globaali hallintotapa eettisen johtajuuden ohjaamana, vapautuminen pelosta, vaatimisesta vapautuminen eli köyhyyden vähentäminen ja kestävä kehityksen vahvistaminen (The Elders 2015, 5). Vanhimmat myös selkeyttivät toimintansa päämääriä ja nimesivät pyrkimyksensä rauhanaloitteiksi, samalla he viestittivät aikaisempaa selvemmin oman kokemuksensa olevan käytettävissä konfliktien ratkaisemisessa (ks. mts. 8–17).

Ilmastonmuutoksen jarruttamiseksi The Elders kääntyi sekä kansakuntien että yksittäisten ihmisten puoleen tarjoten asiantuntevaa tietoa sekä rohkaisten solidaarisuuteen heikoimpia kohtaan ja sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen. Erityisesti vuorovaikutukseen

nuorten kanssa uskotaan ja ruohonjuuritason toimijoiden työtä arvostetaan. (The Elders 2015, 20–22.)

Vuonna 2014 The Elders -ryhmän tekemä vaikuttamistyö muodostui hiljaisesta diplomatiasta ja julkisesta tuesta. Ryhmän jäsenet muun muassa tekivät perinteisiä valtiovierailuja, puhuivat puhelimesta merkittävässä asemassa olevien poliitikkojen kanssa, pitivät julkisia puheita ja kirjoittivat kirjeitä valtioiden johtajille. (Ks. esim. The Elders 2015, 2, 10–11, 20.)

3.3.3 Vuosiraportti 2015

Vuoden 2015 vuosiraportissa The Elders antaa tukensa Yhdistyneille kansakunnille, joka edustaa ryhmän mielestä parhaassa muodossa laajasti hyväksytyä, demokraattista ja eettistä johtajuutta. Ryhmä haluaa toiminnallaan vahvistaa YK:n asemaa ja roolia rauhantyössä eri puolilla maailmaa, tähän onkin hyvät mahdollisuudet ryhmän jäsenten kokemuksen ja henkilökohtaisten suhteiden ansiosta. Ukrainan ongelmien selvittelyssä Vanhimmat panivat likoon koko osaamisensa synnyttääkseen mahdollisuuksia yhteiseen keskusteluun. Myös Lähi-idän tilannetta seurattiin tiiviisti. (The Elders 2016c, 5–8.)

The Elders käsittelee raportissaan pakolaisten asemaa ja maahanmuuttoa. Ryhmä vetoaa EU-valtioiden johtajiin, jotta maat jakaisivat pakolaistaakkaa keskenään. Jälleen kerran Vanhimmat puhuivat eri puolilla maailmaa muistuttaen kansalaisia ja johtajia eettisistä velvoitteista. Myanmarissa The Elders totesi tyytyväisenä ihmisten innostuksen muutokseen ja demokratiaan, keskustelut rauhan puolesta olivat tuottaneet tulosta. (The Elders 2016c, 12–13.)

Työ ilmastonmuutoksen estämiseksi jatkui myös vuonna 2015. Ryhmä osoitti viestinsä muun muassa suoraan valtioiden ja hallitusten johtajille, joita kutsuttiin mukaan johtajien sukupolveen, joka haluaa tehdä pitkään vaikuttavia kestävän kehityksen tekoja. Digitaalinen diplomatia toimi vilkkaasti sosiaalisen median kautta. (The Elders 2016c, 14.)

The Eldersin perusviesti tasa-arvon vahvistamiseksi on vuonna 2015, että naiset on otettava mukaan työhön kestävän kehityksen puolesta, koska naisilla on merkittävä rooli arkipäivän

ratkaisuissa. Ryhmä uskoo edelleen nuorten mahdollisuuksiin ja haluun myös tasa-arvon tukemisessa, se haluaa nähdä nuorten kantavan tasa-arvon soittoa tuleville sukupolville. (Mts. 16.)

Vuonna 2015 The Elders -ryhmä pyrki vaikuttamaan päättäjiin muun muassa tekemällä yhteistyötä muiden samanmielisten organisaatioiden kanssa, osallistamalla johtajien kanssa yksityisretriiteille, tekemällä valtiovierailuja ja kirjoittamalla kirjeitä (ks. esim. The Elders 2016c, 6–8, 13). Jälleen kerran ryhmä yhdisti toiminnassaan niin julkista kuin hiljaista diplomatiaa.

3.3.4 Vuosiraportti 2016

Vuoden 2016 raportissa The Elders esittelee itsensä muutoksen katalysaattorina, joka pyrkii vaikuttamaan Pariisin ilmastopöimöksen kirjausten saavuttamiseen ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden implementoimiseen. Raportissa esitellään myös ryhmän uusi aloite yleiskattavasta terveydenhoidosta (Universal Health Coverage). Aloite yleiskattavasta terveydenhoidosta nähdään suorana keinona vaikuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Raportissa Vanhimmat jatkavat myös tukensa antamista YK:n uudistamiselle. Erityisesti he korostavat YK:n pääsihteerin valintapöimösin läpinäkyvyyttä. (The Elders 2017a, 4.)

Ryhmä ottaa myös kantaa myrkylliseen ilmapiiriin puhuttaessa pakolaisista ja maahanmuuttajista, ilmaisee tukensa haavoittuvimmassa asemassa oleville ryhmille sekä osoittaa huolensa populistisen nationalismin kasvusta. Ryhmälle epätyypillisesti raportissa otetaan myös kantaa sisäpolitiikkaan: Ison-Britannian eroon Euroopan unionista (EU) ja Donald Trumpin valintaan Yhdysvaltojen presidentiksi. EU:n kohdalla Vanhimmat haluavat korostaa sen kykyä aikanaan tuoda sotien runteleman Euroopan kansat ja kulttuurit yhteen, kun taas Trumpin hallintoa he kehottavat ottamaan mallia Nelson Mandelan osoittamasta eettisestä johtajuudesta. (The Elders 2017a, 4.)

Tasa-arvon osalta ryhmä haluaa osoittaa tukeaan Girls Not Brides -järjestön tekemälle lapsiavioliittojen vastaiselle työlle. Girls Not Brides olikin alun perin The Elders -ryhmän

oma ja vuonna 2011 perustettu kampanja. Ryhmä haluaa myös korostaa tasa-arvon merkitystä ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä ja kestäväen kehityksen saavuttamisessa. Se myös vakuuttaa naisille ja tytöille vaadittavan tasa-arvon olevan ryhmän tekevän tasa-arvotyön kulmakivi. (The Elders 2017a, 17.)

Vuonna 2016 The Elders -ryhmä teki vaikuttamistyötä muun muassa julkaisemalla raportteja ja aloitteita, kuvaamalla videoita, osallistumalla korkean tason keskustelufoorumeille, käymällä yksityistä kirjeenvaihtoa valtioiden johtajien kanssa sekä laatimalla julkisia lausuntoja. Ryhmä yhdisti tuttuun tapaan sekä hiljaista diplomatiata että julkista vaikuttamistyötä. (ks. The Elders 2017a.)

3.3.5 Vuosiraportti 2017

Vuonna 2017 The Elders -ryhmä vietti kymmenenvuotisjuhliaan, jolloin se myös julkaisi juhlallisuuksien kunniaksi vuodenmittaisen kampanjan Walk Together, jonka tarkoituksena oli nostaa esiin ruohonjuuritason toimijoiden tekemää tärkeää työtä. Juhlavuosi tarjosi myös koko organisaatiolle mahdollisuuden tarkastella sen vuosikymmenen aikana saavuttamia asioita. (The Elders 2018c, 1.)

Maailmanlaajuinen haastava geopoliittinen tilanne heijastui ryhmän työhön. Erityisesti Lähi-idässä maiden väliset jännitteet olivat korkeat sekä Myanmarin valtion suhtautuminen rohingya-muslimeihin ja populististen liikkeiden leviäminen ympäri maailmaa huolestuttivat. Toivoa herättäviä asioita kuitenkin myös löytyi: #MeToo-liike ja suurin osa maailman valtioista on sitoutunut Pariisin ilmastopöytäkirjaan. (The Elders 2018c, 2.)

Tasa-arvon sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien osalta kiinnostavaa on se, että teemat tasa-arvo naisille ja tytöille (Equality for Women and Girls) ja yleiskattavan terveydenhoidon (Universal Health Coverage) on yhdistetty saman otsikon alle vuosiraportissa. Raportissa kuitenkin vakuutetaan edelleen tasa-arvon naisille ja tytöille olevan kulmakivi ryhmän sitoumukselle pyrkiä kaikkien oikeuksien turvaamiseen. Raportissa painotetaan erityisesti yleiskattavan terveydenhoidon saavuttamista osana YK:n kestäväen kehityksen tavoitteiden implementointia. Vanhimmat myös painottivat naisten oikeuksien olevan laajempi

ihmisoikeuskysymys seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvien skandaalien paljastumisen yhteydessä. Lisäksi ryhmä tuomitsi Yhdysvaltojen uuden hallinnon aloitteen, niin kutsuttu Global Gag Rule, joka kieltää hallinnon jakaman rahoituksen myöntämisen aborttia tukevaan toimintaan. (The Elders 2018c, 8–9.)

Vuonna 2017 The Elders -ryhmän vaikuttamistyö muodostui maavierailuista, tapaamisista valtioiden johtajien kanssa, osallistumisesta kansainvälisiin huippukokouksiin ja dialogista nuorten johtajien ja kansalaisyhteiskunnan aktivistien kanssa (The Elders 2018c, 2).

3.3.6 Vuosiraportti 2018

Vuoden 2018 raportti muistelee The Elders -ryhmän pitkäaikaisen puheenjohtajan Kofi Annan muistoa ja hänen jättämänsä perintöä.

Myös vuoden 2018 globaali geopoliittinen tilanne oli haastava ja pahaenteinen. Konfliktinratkaisu ja dialogiryitykset olivatkin edelleen The Elders -ryhmän prioriteetti. Jännitteet olivat erityisen korkeat Lähi-idässä, jonne ryhmä teki valtiovierailun. Myös työ ilmastonmuutoksen leviämisen estämiseksi jatkui. (The Elders 2019a, 4.)

Uuden strategisen toimintakehyksen (2018–2022) tultua voimaan tasa-arvo naisille ja tytöille (Equality for Women and Girls) omana teemana on vuoden 2018 raportista hävinnyt. Tasa-arvo sekä naisten ja tyttöjen oikeudet näkyvät nyt yleiskattavan terveydenhoidon (Universal Health Coverage) ja oikeussuojan saatavuuden (Access to Justice) teemojen osana. Yleiskattavan terveydenhoidon osalta naiset, lapset ja nuoret nimetään prioriteetiksi sen saavuttamisessa. Naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta perustuvanlaatuisena globaalina epäoikeudenmukaisuutena on puolestaan erityisen tärkeä osa ryhmän tekemää työtä oikeussuojan saatavuuden alalla. (The Elders 2019a, 18, 20–21.)

Vuonna 2018 The Elders -ryhmä teki vaikuttamistyötä niin hiljaisen kuin julkisen diplomatian kautta. Vanhimmat muun muassa kävivät yksityistä kirjeenvaihtoa valtioiden päättäjien kanssa, osallistuivat keskustelutilaisuuksiin, tekivät valtiovierailuja, pitivät julkisia puheita sekä tekivät yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa. (ks. The Elders 2019a, 6, 18–19, 20 – 21.)

3.4 The Eldersin mielipidekirjoitukset ja puheet tasa-arvosta 2013–2019

Tasa-arvo on ollut yksi johtavimpia ihmisoikeusteemoja The Elders -ryhmän toiminnassa jo sen perustamisvuodesta lähtien tähän päivään saakka. Tasa-arvo onkin kirjattu jopa yhdeksi strategiaksi The Eldersin strategiseen toimintakehykseen vuosille 2014–2017.

Uuden strategisen toimintakehyksen (2018–2022) myötä tasa-arvosta naisille ja tytöille on tullut läpileikkaava tema siinä missä se ennen oli nimeltä mainittu tema ryhmän toiminnassa. Uudessa toimintakehyksessä erityisesti oikeudensuojan saatavuutta koskevassa ohjelmassa naisiin kohdistuva väkivalta mainitaan prioriteetiksi.

Mielipidekirjoitukset ja puheet ovat The Elders -ryhmän jäsenten kirjoittamia tekstejä eri ihmisoikeusteemoihin liittyen. Vaikka niitä kirjoittavat yksittäiset ryhmän jäsenet, ne voidaan tulkita myös koko ryhmän yhteisiksi mielipiteiksi, sillä ne julkaistaan ryhmän virallisilla kotisivuilla sekä lähes kaikissa niissä viitataan kyseisen kirjoittajan jäsenyyteen ryhmässä tai itse ryhmään. Lisäksi mielipiteet on kirjoitettu aina The Elders -ryhmän yhdessä päättämistä ihmisoikeusteemoista. Mielipidekirjoitukset ja puheet ovat usein suunnattu sekä laajemmalle yleisölle että maiden johtajille, joissa tapahtuu naisten ja tyttöjen oikeuksien loukkauksia.

Mielipiteet ja puheet on haettu The Elders -organisaation virallisilta nettisivuilta <https://www.theelders.org/> käyttäen sivuston tarjoamia valmiiksi annettuja haun rajaamisen sanoja sukupuolten välinen tasa-arvo (gender equality), puhe (speech) ja mielipide (opinion).

Tasa-arvoa tytöille ja naisille vaativissa mielipidekirjoituksissa pohditaan usein tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan laajuutta sekä lapsiavioliittojen merkitystä tyttöjen terveyteen ja koulutukseen sekä kehoitetaan niitä valtioita, joissa lapsiavioliittoja esiintyy, lopettamaan niiden mahdollistaminen, sillä ne ovat laittomia ihmisoikeussopimustenkin näkökulmasta.

Toinen merkittävä osa-alue lapsiavioliittojen lisäksi tasa-arvossa on työ ja edistyminen uralla. The Elders peräänkuuluttaa myös tyttöjen ja naisten mahdollisuutta nousta omissa maissaan johtotehtäviin ja niin sanotusti huipulle. Tasa-arvoon kietoutuu myös toinen merkittävä ihmisoikeusteema, josta The Elders on argumentoinut paljon: kestävä kehitys ja siihen liittyen ilmastonmuutos.

The Elders -ryhmän nykyistä aktiivijäsenistä ja entisistä jäsenistä erityisesti Ela Bhatt, Hina Jilani, Graça Machel, Gro Harlem Brundtland ja Mary Robinson ovat kirjoittaneet paljon tasa-arvosta.

3.5 Ehdotelmaperi (position paper) Universal Health Coverage

The Elders -ryhmän vuonna 2017 julkaisema Universal Health Coverage -ehdotelmaperi yleiskattavasta terveydenhoidosta koostuu neljästä ryhmän ehdotuksesta, joiden saavuttamisen tärkeyttä kuvaillaan kattavasti paperissa. Ehdotukset ovat: 1) yleiskattava terveydenhoito on paras keino saavuttaa terveyttä koskeva YK:n kestävän kehityksen tavoite (The Sustainable Development Goal on Health), 2) yleiskattava terveydenhoito takaa merkittäviä terveys-, taloudellisia ja poliittisia hyötyjä, 3) naiset, lapset ja nuoret tulee asettaa prioriteetiksi ja 4) julkinen rahoitus on avain yleiskattavaan terveydenhoitoon. (The Elders 2017b, 2.)

Ehdotelmaperissa todetaan, että The Elders haluaa tehdä yhteistyötä maailman terveysjärjestö WHO:n ja kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa eri puolilla maailmaa yleiskattavan terveydenhoidon saavuttamiseksi. Ryhmä mainitsee prioriteetukseen auttaa valtioiden hallituksia tunnistamaan yleiskattavan terveydenhoidon tasapuolisen saavuttamisen tärkeyden ja sen, että haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä ei saa jättää jälkeen. (The Elders 2017b, 10.)

Tämän tutkielman kannalta ehdotelmaperin olennaisin ehdotus on ehdotus 3) naisten, lasten ja nuorten asettamisesta prioriteetiksi. Ehdotuksessa suositellaan, että valtiot implementoisivat yleiskattavaan terveydenhoitoon liittyvät strategiansa nopeammin, jotta valtion koko väestö katettaisiin sillä tasavertaisesti. Näissä suunnitelmissa naisille, lapsille ja nuorille tulisi antaa prioriteettiasema. (The Elders 2017b, 7.)

3.6 Ehdotemapaperi (position paper) Access to Justice

The Elders -ryhmän vuonna 2019 julkaisema Access to Justice -ehdotemapaperi oikeussuojan saatavuudesta pyrkii nostamaan ruohonjuuritason aktivistien ja kansalaisyhteiskunnan äänen paremmin kuuluviin sekä tekemään yhteistyötä valtioiden päämiehien ja päätöstentekijöiden kanssa, jotta kehittyminen, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja taloudellinen kasvu olisivat mahdollisia. Ehdotemapaperissa argumentoidaan vahvasti sen puolesta, että oikeussuojan saatavuus on tärkeä ihmisoikeus, joka valtioiden on taattava niiden alueilla tasavertaisesti ja ilman mitään syrjintää. Lisäksi siinä tunnustetaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden tärkeys, erityisesti sukupuolten välistä tasa-arvoa koskeva Tavoite 5, oikeussuojan saatavuuden saavuttamisessa. (The Elders 2019b, 4–5.)

Ehdotemapaperi sisältää neljä suositusta. Ensimmäisen mukaan oikeussuojan saatavuus on kriittinen YK:n kestävän kehityksen Tavoite 16:n ja koko Agenda 2030:n muiden tavoitteiden täydelliselle implementoinnille. Toisen suosituksen mukaan oikeusjärjestykset tulee uudistaa ja modernisoida niin, että ne ovat responsiivisia, innovatiivisia, inklusiivisia, ihmiskeskeisiä ja ihmisoikeuksia tukevia. Kolmannessa suosituksessa vaaditaan itsenäisille lainopillista apua tarjoaville tahoille, kuten esimerkiksi paikallisten yhteisöjen asianajajille, tukea kansalaisten auttamiseksi navigoimaan erinäisissä systeemeissä ja löytääkseen käytännöllisiä ratkaisuja. Viimeisessä suosituksessa poliittisia, perinne-, ja uskonnollisia johtajia vaaditaan käsittelemään naisiin kohdistuvaa väkivaltaa perusteellisena ja globaalina epäoikeudenmukaisuutena. (The Elders 2019b, 3.)

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevan suosituksen esittelyssä peräänkuulutetaan aitoa ja sitoutunutta johtajuutta. Poliittisten ja oikeudellisten instituutioiden johtajien tulisi sen mukaan priorisoida naisiin kohdistuva väkivalta heidän yrityksissään parantaa oikeudenmukaisuutta koko väestölle. Ehdotemapaperissa käydään myös lyhyesti läpi naisiin kohdistuvan väkivallan laajuutta, sen vaikutusta lapsiin ja taloudellisia seurauksia. (The Elders 2019b, 11.)

Huolimatta naisiin kohdistuvan väkivallan nostamisesta ihmisoikeusloukkaukseksi ehdotemapaperi ei määrittele sitä tarkemmin. Lisäksi paperi on harvinainen The Elders -ryhmän julkaisu, koska se asettaa vaatimuksia myös kansalaisyhteiskunnalle, oikeudelliselle

yhteisölle ja oikeudellisille instituutioille eikä pelkästään maiden hallituksille perinteiseen tapaan.

3.7 The Elders -ryhmän tiimin haastattelu

The Elders -ryhmän toimintaa valottaa monipuolisesti ryhmän toimintaa organisoiva ja valmistelusta huolehtiva The Elders -tiimi. Valitsin tiedonhankinnan menetelmäksi haastattelun, koska siinä haastateltava pääsee ajatuksiensa selkeästi esiin ja keskustelun kuluessa kaikki osapuolet voivat suunnata tiedonhankintaa ja syventää tietoja haluttuihin aiheisiin (ks. Hirsjärvi & Hurme 2000, 34). Yhteiskuntakunnallisessa tutkimuksessa haastattelu on käytetyin menetelmä tiedonhankinnassa (Tiittula & Ruusuvuori 2005, 9–12). Se on tutkijan aloittamaa ja johdattavaa keskustelua, (Eskola & Suoranta 1998, 86).

Asiantuntijahaastattelussa tärkeintä on haastateltavan tiedot, ei hänen henkilökohtaiset näkemyksensä (Alastalo & Åkerman 2010, 373). Haastatteleamalla otetaan selvää asian tilasta, yhteiskunnallisesta kehityksestä tai vuorovaikutuksesta, arvioidaan historiaa ja tehtyjä tulkintoja sekä pohditaan tulevaan. Haastattelu kehittyy tilanteessa, se toteutuu vuorovaikutuksessa ja on valtasuhteiden läpäisemää. (Alastalo, Åkerman & Vaitinen 2017, 214, 218.) The Elders -ryhmähaastattelussa toteutui nämä tehtävät.

Alastalo ja Åkerman (2010, 384) muistuttavat, että asiantuntijat saattavat suojautua haastattelussa ammatillisuusmuurin taakse, jotta asiantuntijatyöstä syntyy luotettava kuva asian hallinnasta. Tämä on tyypillistä tiukkaa ohjesäännöstöä ja ammatillista etiikkaa noudattaville viranhaltijoille. Menettely voi johtua myös siitä, että asiantuntijoiden vastauksia on vaikea esittää tunnistamattomana erityisesti pienissä yhteisöissä (mts. 383). Tosin Morse, Niehaus, Varnhagen, Austin ja McIntosh (2008, 200–201) ovat koonneet laadullista haastattelututkimusta tehneiden 517 ulkomaisen tutkijan kokemukset, joiden mukaan haastattelu koetaan melko riskittömäksi, kun aihe ei herätä suuria tunteita tai kosketa henkilökohtaisesti haastateltavaa tai hän ei joudu avautumaan henkilökohtaisesti aiheesta. The Elders -tiimin haastatteluun osallistuneiden puheenvuoroja ei eritellä, joten yksittäisten jäsenten ajatuksia ei pysty tunnistamaan.

Leinonen, Otonkorpi-Lehtoranta ja Heiskanen (2017, 101) totesivat tutkimuksessaan, että ihmiset suhtautuvat tiedonhankintaan eri tavoin, toiset pohtivat laajasti ajatuksiaan aiheesta toisten tyytyessä vain nimeämään tarjotuista näkemyksistä oman kantansa. Haastateltavat päättävät itse, miten ja kuinka paljon jakavat ajatuksiaan. Toki lisäksi tilanne ja konteksti vaikuttavat saatuihin tuloksiin (mts. 107). Yllätyin The Elders -tiimin avoimuudesta ja mielipiteiden rohkeasta esittämisestä haastattelussa.

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2013, 232) neuvovat kuvaamaan mahdollisimman tarkasti tutkimuksen vaiheet, olosuhteet sekä häiriöt ja virhetulkinnat. Avoimuus luo selkeyttä ja parantaa luotettavuutta. Äänitin The Elders -tiimin haastattelun ja kirjasin haastattelun jälkeen havaintoni viestinnästä ja asioiden käsittelystä, joten tiedonhankinnan raportointi onnistuu hyvin.

The Elders -tiimin haastattelu on luonteeltaan teemahaastattelu, jossa osallistujat toivat aktiivisesti esiin näkökulmia ja jossa keskustelevuus korostuu. Teemahaastattelu ei etene yksityiskohtaisesti, valmiiden kysymysten mukaan vaan vapaasti etukäteen pohdittujen teemojen avulla. Teemahaastattelu on strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, sillä siinä aiempien tutkimusten pohjalta päätetyistä aihepiireistä keskustellaan joustavasti ilman tiukkaa ohjausta. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47-48, 66; Eskola & Suoranta 2000, 86-87.) Eskola, Lätti ja Vastamäki (2018, 42) toteavat, että teemahaastattelun on tarkoitus olla keskustelua ja luontevaan kontaktiin keskustelijoiden välillä on syytä panostaa.

Teemahaastattelussa ihmisten tulkinnat ja heidän merkityksenantonsa ovat olennaisessa roolissa, samoin ihmisten vapaalle puheelle annetaan arvoa. Teemahaastattelu tarjosi hedelmällisen mahdollisuuden nostaa esiin perusteltuja tietoja ja syventää tulkintaa The Elders -ryhmän tavoitteista ja toiminnasta, haastateltavat saattoivat esittää mielestään tärkeitä asioita keskustelun edetessä.

Haastattelu pidettiin 10.7.2018 ja siihen osallistuivat Jenny Yates (Director of Programmes), Luke Upchurch (Director of Communications), Jane Kinninmont (Head of Programmes) sekä entinen tiimin jäsen Andrew Whitley (Policy Director vuosina 2011–2016). Minulle myönnetty haastattelu toimi samalla organisaation työntekijöiden perehdyttämisenä, joten keskusteluun osallistui toimintaa hyvin tuntevista ihmisistä ryhmän toiminta-ajatuksiin vasta perehtyviin ihmisiin.

Tässä pro gradu -tutkielmassa haastateltaviin tiimin jäseniin viitataan tiiminä eikä yksittäisten (entisten) jäsenten nimillä, sillä tutkimuksen kannalta olennaista on saada The Elders -ryhmän avustavalta tiimiltä arvokasta tietoa ryhmän toiminnasta ja käytäntöavoista.

Haastattelutilanne oli edellä kuvatun kaltainen teemahaastattelu, mutta sitä varten olin valmistellut osittain valmiiksi kysymyksiä. Kysymykset löytyvät tutkielman toisesta liitteestä. Kysymysten aiheet käsittelevät muun muassa The Elders -ryhmän jäsenyyttä ja toimintatapoja sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien ja tasa-arvon painopisteiden kehittymistä ryhmän ihmisoikeusretoriikassa ja retoriikan kohdeyleisöä.

4 THE ELDERS GLOBAALINA TOIMIJANA

Tässä luvussa tarkoitukseni on avata sitä, millainen toimija ja vaikuttaja The Elders -ryhmä on. Luvun alussa esittelen koko The Elders -organisaation, jotta järjestöstä saisi kattavan kuvan.

Nimitän ja ymmärrän The Elders -järjestön organisaatioksi, koska sillä on organisaatiolle tyypillisiä piirteitä. Sillä on muun muassa yhteisiä tavoitteita. Tavoitteilla kuvataan organisaatioiden olemassaolon tarkoitusta. Organisaatiota tarkkaileva voi päästä nopeasti perille kyseessä olevasta organisaatiosta ottamalla selvää sen tavoitteista ja niiden saavuttamiseksi valituista keinoista. Nämä organisaation tavoitteet voivat olla sekä virallisia että epävirallisia. Tavoitteet auttavat organisaatiota ohjaamaan toimintaansa ja arvioimaan sen osuvuutta. (Harisalo 2009, 19-20.)

The Elders -organisaation virallisina tavoitteina ovat muun muassa pyrkiminen rauhan ja oikeudenmukaisuuden saavuttamiseen sekä universaalien ihmisoikeuksien edistäminen. Yksi merkittävimmistä tavoitteista ihmisoikeuksien turvaamisessa on eettisen johtajuuden tärkeyden korostaminen. Eettistä johtajuutta korostetaan sekä niissä maissa, joissa ihmisoikeuksien toteutuminen on uhattuna tai vaarassa, että ihmisoikeuksia toteutumista kunnioittavissa maissa. Puolestaan ryhmän yhtenä viestinnällisenä päätavoitteena voidaan nähdä ryhmän halu korostaa yhtenäisyyttään ja saada yleisölle mielikuva yhtenäisiin tavoitteisiin pyrkivästä ryhmästä.

Tavoitteiden syrjäytyminen kuuluu myös olennaisena osana organisaatioihin. Lisäksi organisaatioiden kehittyessä ja kasvaessa tavoitteet ketjuuntuvat, laajenevat ja muuttuvat luonteeltaan monitahoisiksi. (Harisalo 2009, 20.) The Eldersin kohdalla erityisesti sen ihmisoikeustyön kohteena olevat maantieteelliset tema-alueet ja aihealuekohtaiset teemat sekä niihin kohdistuneet toimet ovat muuttuneet organisaation historian aikana. Esimerkiksi Sri Lankan huonon ihmisoikeustilanteen tarkastelu on nykyään vanhentunut tavoite, kun taas puolestaan huomion kiinnittäminen Myanmarin ihmisoikeusloukkauksiin on jatkunut jo ryhmän perustamisvuodesta 2007 lähtien ja ihmisoikeustyö on laajentunut käsittämään niin poliittista uudistusta, ihmisoikeuksien takaamista kaikille, kansallista sovinnontekoa kuin rauhan rakentamista. (The Elders 2016a.) The Eldersin uusi strateginen toimintakehys 2018–

2022 onkin muuttanut ryhmän virallisia tavoitteita, sillä maantieteelliset teema-alueet on häivytetty pois, ja uusimmissa vuosiraporteissa käsitellään pelkästään aihealuekohtaisia teemoja (ks. The Elders 2019d). Naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä sukupuolten välisen tasa-arvon kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että aiemmin omana teemanaan ollut tasa-arvo naisille ja tytöille (Equality for Women and Girls) on nykyään läpileikkaava teema kaikissa uusissa teemoissa ja niiden ohjelmissa. Erityisesti tämä tematiikka on näkynyt oikeudensuojan saatavuutta ja yleiskattavaa terveydenhoitoa käsittelevissä teksteissä.

Erikoistuminen on yksi organisaatioille tyypillinen piirre. Erikoistuminen on tavoitteen kannalta välttämättömän työn jakamista vertikaalisesti ja horisontaalisesti. Erikoistumisella vahvistetaan ihmisten osaamista ja tehokkuutta. (Harisalo 2009, 24-25.) The Elders -organisaatiossa työn jakaminen vertikaalisesti tapahtuu siten, että toimistotyöt ja käytännön asiat hoidetaan Lontoossa sijaitsevan organisaation tiimin toimesta, kun taas ryhmä itse päättää laajemmat ja merkittävämät päätökset, kuten esimerkiksi mitä ihmisoikeusongelmia ja mistä teemoista tai alueelliselta sijainnilta otetaan hoidettavaksi. Horisontaalinen työnjako tarkoittaa The Elders -organisaatiossa sitä, että ryhmän jäsenet eli Vanhimmat ovat erikoistuneet joihinkin tiettyihin ihmisoikeusteemoihin, esimerkiksi Mary Robinson ilmastonmuutokseen ja Graça Machel puolestaan terveystieteisiin.

Organisaation The Eldersistä tekee myös se seikka, että sillä on erikseen hallintohenkilökuntaa, joka työskentelee Lontoossa ja avustaa The Elders -ryhmän jäseniä. Hallintohenkilökuntaa nimitetään tiimiksi (The Elders' Team) ja siihen kuuluu 17 jäsentä ja muun muassa sellaisia työnimikkeitä kuten ohjelmajohtaja ja viestintäpäällikkö. (Ks. The Elders 2020a.) Haastattelusta tiimin kanssa (The Elders -tiimi 10.7.2018) kävi ilmi, että he itse nimittävät itseään myös sihteeristöksi (Secretariat). Tiimin tehtävänä on myös suojella The Elders -ryhmää lobbausyrityksiltä ja miettiä, miten erinäisiin aloitteisiin saataisiin pari tai muutama eri taustoista tuleva Vanhin mukana, jotta he edustaisivat koko kuvaa eivätkä vain itseään.

Lisäksi The Elders -ryhmää avustaa neuvoa-antava neuvosto eli Advisory Council, jonka lahjoitusten ja tuen avulla ryhmä pystyy toimimaan itsenäisesti. Neuvoston jäsenet tulevat erilaisista julkisista järjestöistä. Neuvostoon kuuluvat muun muassa The Elders -ryhmän toiminnan idean keksijät yrittäjä Richard Branson ja muusikko Peter Gabriel. Tällä hetkellä neuvostoon kuuluu 15 jäsentä. (The Elders 2020b.)

Neuvoston jäsenet osallistuvat hallituksen kokouksiin (Board meeting) tarkkailijoina. He eivät useinkaan puutu keskusteluun (interfere), mutta joskus heillä on jaettavanaan tietoa tai asiantuntemusta jostakin asiasta, jonka haluavat jakaa muiden kanssa. Useimmiten The Elders -ryhmän perustaja ja suojelija Richard Branson haluaa kommentoida muita enemmän keskusteluita, mutta The Elders -ryhmä kuitenkin johtaa keskustelua. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Neuvoston rooli on kehittynyt viime vuosien aikana. The Elders -organisaation alkuaikoina ryhmän ja neuvoston välillä oli jännitteitä, mikä näkyi myös nimenvaihdoksena: aikaisemmin neuvoston nimi oli Advisory Board, kun nykyään se on Advisory Council. Neuvostossa on ollut aikaisemmin jäseniä, jotka ovat yrittäneet viedä eteenpäin omaa henkilökohtaista agendaansa, mutta nämä yritykset torjuttiin voimakkaasti ryhmän ja tiimin toimesta. Haastattelussa The Elders -ryhmän tiimin kanssa kävi ilmi, että ryhmä ei ole ikinä toiminut taloudellisen edun vuoksi tai rahan houkuttamana. Tiimi korostaa, että The Elders -ryhmän jäsenet ovat johdossa ja päättävät, millaisiin hankkeisiin ja työtehtäviin ryhtyvät. Tämä ei kuitenkaan estä neuvoston jäseniä antamasta ehdotuksia ryhmän puheenjohtajan harkittavaksi mahdollisiksi työteemoiksi. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

The Elders -ryhmän jäsenet eivät saa palkkaa työstään. He ovat vapaaehtoisia, mutta esimerkiksi heidän matkakustannuksensa hallituksen kokouksiin (Board meetings) maksetaan. The Elders -organisaatio on perustettu säätiöksi ja ryhmän jäsenet (Vanhimmat) ovat säätiön edunvalvojia (trustees) ja Isossa-Britanniassa, jossa säätiö on kirjoilla, edunvalvojat eivät saa mitään korvauksia työstään. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

The Elders on ainutlaatuinen organisaatio, sillä toista samanlaista ei ole maailmassa tällä hetkellä. Teknisesti organisaatio on kansalaisjärjestö (NGO) ja Isossa-Britanniassa rekisteröity hyväntekeväisyysjärjestö, mutta se ei toimi kuin tyyppillinen kansalaisjärjestö, ajatushautomo tai konfliktinratkaisujärjestö. Avustava tiimi kuvaileekin sitä kansalaisjärjestön ja hallitusten välisten järjestöjen välille jääväksi organisaatioksi ja sen toiminta on yhdistelmä erilaisia asioita ja teemoja. The Elders -ryhmä muodostuu entisistä valtionjohtajista, mutta ryhmä on kuitenkin itsenäinen ja itsenäisyys on keskeistä sen toiminnassa. Ryhmän toiminnan rahoittaa lahjoittajat, mutta lahjoittajat eivät vaikuta ryhmän tekemiin päätöksiin. Ryhmä toimii yleisen edun nimissä. Näistä syistä johtuen ryhmää on vaikeaa sijoittaa johonkin tiettyyn kategoriaan. Kuitenkin valtioiden johtajat ja päättäjät ottavat ryhmän vakavasti, sillä

sen jäsenet ovat entisiä valtioiden johtajia ja YK:n korkeissa viroissa olleita henkilöitä. Johtajat kuuntelevat, mitä Vanhimmilla on sanottavanaan. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

4.1 The Elders -ryhmän esittely

The Elders -ryhmän toiminta perustuu yrittäjä Richard Bransonin ja muusikko Peter Gabrielin käymään keskusteluun ja siinä esille tulleeseen ideaan vanhimpien (englanniksi elders) eri elämän osa-alueiden tiedon hyödyntämisestä myös kansainvälisellä tasolla. Ideana oli siis yksinkertaisesti se, että monissa yhteisöissä turvaudutaan vanhimpien apuun ja ohjeisiin ongelmien ratkaisussa, joten miksei tätä toimintatapaa voisi myös tuoda ”globaaliin kylään” eli koko keskinäisessä vuorovaikutuksessa olevaan maailmaan? Tällöin pieni ja työilleen omistautunut ryhmä voisi käyttää yhteistä kokemustaan ja arvovaltaansa auttaakseen ratkomaan tämän päivän uhkaavimpia ongelmia. Branson ja Gabriel esittelivät ideansa ”globaaleista vanhimista” Etelä-Afrikan entiselle presidentille ja Nobelin rauhanpalkinnon saajalle Nelson Mandelalle, joka kiinnostui ajatuksesta ja halusi tukea sitä. Mandela ryhtyi mosambikilaisen poliitikon ja aktivistin Graça Machelin ja eteläafrikkalaisen entisen arkkipiispan Desmond Tutun avulla kokoamaan yhteen The Eldersiä, ja ryhmän kokoonpano julkistettiin virallisesti heinäkuussa vuonna 2007 Johannesburgissa. (The Elders 2016b.)

The Elders -ryhmä muodostuu itsenäisestä vaikuttajajoukosta johtajia ja ihmisoikeusaktivisteja eri puolilta maailmaa, jotka työskentelevät yhdessä rauhan ja ihmisoikeuksien puolesta. He edustavat siis puolueetonta kantaa, joka ei ole sidottu minkään hallituksen, instituution tai kansakunnan mielipiteeseen. Ryhmä on sanojensa mukaan sitoutunut edistämään ihmisyyden yhteisiä intressejä ja kaikkien universaaleja ihmisoikeuksia. He myös uskovat, että missä tahansa konfliktissa on merkittävää kuunnella kaikkia, vaikka tämä olisi miten epäsuosittua tai epämiellyttävää. Toimissaan Vanhimmat aikovat toimia rohkeasti puhumalla vaikeista totuuksista ja rikkomalla tabuja. Ryhmä myös tunnustaa rajallisuutensa myöntämällä sen, että heillä ei ole kaikkia vastauksia ongelmiin, mutta haluavat samalla myös korostaa sitä, että jokainen henkilö voi vaikuttaa asioihin ja luoda positiivista muutosta yhteiskunnassaan. (The Elders 2016b.)

The Eldersin jäseniä kutsutaan Elderiksi eli Vanhimmaksi. Vanhin on henkilö, joka ei enää ole julkisessa virassa eikä myöskään ole minkään kansallisen hallituksen tai muiden intressien ja vaikutusvallan piirissä. Vanhimille on ominaista se, että he ovat ansainneet kansainvälisen luottamuksen, osoittaneet suorasekäisyyttä ja luoneet maineensa perustan kattavalle ja edistykselliselle johtajuudelle. (The Elders 2016b.)

The Elders -ryhmän jäsenet sitoutuvat yhdessä rauhaan ja ihmisoikeuksiin, mutta he myös samalla tuovat ryhmään mukanaan omaa monipuolista asiantuntemustaan ja kokemustaan eri aloilta, sillä he ovat:

- rauhantekijöitä, joilla on vuosikymmenten kokemus rauhanvälityksestä ja erilaisten konfliktien ratkaisemisesta eri puolilla maailmaa
- rauhanrakentajia, jotka ovat avustaneet yhteisöjä parantamaan haavoja ja uudelleen rakentamaan konflikteista kärsineitä yhteiskuntia
- sosiaalisia uudistajia, jotka ovat muovanneet omia maitaan, joko vähentämällä köyhyyttä, parantamalla naisten asemaa tai puolustamalla väkivallatonta kamppailua
- urauurtavia naisia, jotka ovat hallinneet heidän maitaan, johtaneet kansainvälisiä instituutioita ja toimineet johtohenkilöinä erilaisissa liikkeissä naisten aseman parantamiseksi
- muutoksentekijöitä eli henkilöitä, jotka voivat johtaa esimerkillään ja luoda näin positiivista sosiaalista muutosta ja inspiroida muita tekemään samoin (The Elders 2016b).

The Elders -ryhmä toimii strategisesti keskittyen niihin aihealueisiin, joihin sen ryhmän jäsenet uskovat voivansa omien erityiskykyjensä avulla vaikuttaa. Tämä voi tarkoittaa yksityistä avunantoa käyttämällä heidän yhteistä vaikutusvaltaansa avatakseen ovia ja päästäkseen päätöksentekijöiden luokse. The Elders työskentelee lisäksi julkisesti edistääkseen vaiettuja ongelmia ja puhuu epäoikeudenmukaisuutta vastaan. Ryhmä päättää yhteisesti minne tai millä toiminta-alueella se pyrkii saamaan suurinta vaikutusta aikaiseksi, olipa kyseessä oleva vaikutus sitten esimerkiksi laiminlyötyjen asioiden korostamista tai kaikkien mielipiteiden, olivatpa ne miten epäsuosittuja tahansa, kuuntelemista saadakseen aikaan osapuolten välistä vuoropuhelua. Ryhmä kuitenkin korostaa, että se ei halua ottaa vain itse pelkkää kunniaa muutoksen aikaansaamisesta. Tästä johtuen se haluaa työssään paljolti tukea myös muiden kampanjoijien ja avunantajien yrityksiä ja tarjota heille ponnahduslautaa, jotta myös näiden toimijoiden ääni tulisi kuuluviin. (The Elders 2016b.)

Kapasiteettikysymykset ovat olennainen osa ryhmän päätöksentekoa aiheista, joihin se haluaa vaikuttaa. Huomioon on otettava ryhmän itsensä ja sitä avustavan tiimin voimavarat, sillä aloitteita ei voida pelkästään aloittaa vaan myös tulevaisuudessa on pystyttävä jatkamaan kyseessä olevan teeman tai hankkeen parissa. Aloitteiden valinta ja työn alle ottaminen riippuu siitä, miten kiireisiä Vanhimmat ovat ja paljonko he voivat käyttää aikaa ryhmän työlle. Päätöksen jälkeen ryhmä pyytää sihteeristöä (avustavaa tiimiä) tutkimaan aloitetta. The Elders -ryhmä on suosittu: sitä pyydetään joka viikko auttamaan jossakin asiassa, ja sihteeristön työ onkin osittain näiden pyyntöjen ja toiveiden jaottelua. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

The Elders -ryhmän jäsenet ovat jatkuvassa kontaktissa keskenään ja tapaavat kahdesti vuodessa tarkistaakseen toiminnankohteitaan, keskustellakseen senhetkisistä prioriteeteistä ja suunnitellakseen tulevia työtehtäviään. Usein ryhmälle ja sen osaamiselle sopivien työtehtävien valitseminen merkitsee vaikeiden päätösten tekoa. Ryhmä tekee päätöksensä aina konsensuksella ja myös uudet työtehtävät päätetään ryhmässä sopimisella. (The Elders 2016b.)

Mielenkiintoinen kysymys onkin se, mitä jos ryhmän jäsenet ovat eri mieltä siitä, mihin asioihin tai ihmisoikeuskysymyksiin heidän tulisi keskittyä ja tarjota apuaan. Ryhmän jäsenten ei ole muodollisesti mahdollista jättäytyä pois (opt out) joistakin aloitteista. Jäsenten välillä on ollut erimielisyyksiä taktisista seikoista tai isommista asioista, mutta he eivät ole ikinä päättäneet edistää tällaisia haastavia asioita tai aloitteita. Yleisesti ottaen mikäli ryhmä on eri mieltä jostakin aiheesta ja heidän välillään on perustuvanlaatuisia erimielisyyksiä siitä, aihetta ei oteta työlistalle. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Ryhmän jäsenillä on omat asiansa ja intohimonsa, joiden puolesta he haluavat argumentoida kokouksissa. Kuitenkin ollessaan eri mieltä toisten ryhmän jäsenten kanssa he hiljenevät. Konsensuksen luomisessa hyvä puheenjohtaja onkin olennainen. Haastatteluhetkellä puheenjohtajana ollutta Kofi Annania kiiteltiin hänen kyvystään kasvattaa konsensuksen määrää The Elders -ryhmän keskuudessa. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

The Elders -ryhmän jäsenet identifioivat ne mahdolliset johtajat, joihin he haluavat ottaa yhteyttä erilaisten aloitteiden takia. Lisäksi avustava tiimi voi ehdottaa Vanhimille henkilöitä, joihin olisi hyvä ottaa yhteyttä. Varsin usein myös The Elders -ryhmän jäsenet

tuntevat tavoiteltavat johtajat henkilökohtaisesti ja ottavat heihin yhteyttä omien kanaviensa kautta. Järjestettäessä puolestaan maavierailuita The Elders -organisaatio hyödyntää muodollisia diplomaattikanavia. Esimerkiksi vuoden 2018 Zimbabwen maavierailua varten silloinen puheenjohtaja Kofi Annan kirjoitti Zimbabwen presidentille kirjeen, joka lähetettiin presidentille maan Lontoon-suurlähettilään kautta. Lisäksi Annan puhui puhelimesta presidentin kanssa ennen matkaa. Puolestaan ennen G20-maiden huippukokousta Australiassa vuonna 2014 The Elders lähetti kirjeet jokaisella osallistujamaalle korostaen niissä ilmastonmuutoskysymyksiä. Lisäksi tiimin jäsen oli yhteydessä Australian pääministerin kabinetin virkahenkilöön, joka valmisteli huippukokousta. Lähestyessään valtioiden hallituksia The Elders noudattaa normaalia diplomaattista protokollaa ja menettelytapoja. Organisaatio käyttää sekä diplomaattikanavia että epävirallisia kanavia lähestyessään maiden johtajia. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Myös valtioiden johtajat lähestyvät pyynnöllään The Elders -ryhmää, mutta varsin usein ryhmä lähestyy ensin johtajia. Kuitenkin esimerkiksi Kuwaitin emiiri kutsui ryhmän käymään dialogia alueen kehityksestä vuonna 2018 ja vuonna 2017 osa ryhmän jäsenistä tapasi Ranskan presidentti Emmanuel Macronin, koska presidentti Macron oli itse ehdottanut tapaamista. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Organisaationa The Elders arvioi myös omaa toimintaansa minkä tahansa hyväntekeväisyysjärjestön tai vaikuttamistyötä tekevän organisaation tavoin. Tiimin mukaan arviointi ei ole kuitenkaan suoraviivaista, sillä on olemassa monia asioita, joihin pelkästään The Elders ei voi vaikuttaa. Esimerkkinä se, mitä valtioiden johtajat päättävät lopulta tehdä erilaisten ihmisoikeuskysymysten suhteen. Organisaatio pohtiikin muutosteorian kautta sitä, mitkä vaikutukset ovat mahdollisia. Se myös kerää todisteita siitä, mikä voisi johtaa tietynlaiseen lopputulokseen. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Pelkistetysti voisi sanoa, että The Elders -ryhmä muodostuu merkittävistä ja kansainvälisesti ansioituneista ihmisoikeustoimijoista, jotka ovat jo lopettaneet uransa muualla tai ovat ryhmän jäsenenä muiden töiden ohella. Herääkin kysymys siitä, miksi he kuitenkin haluavat vielä pitkän ihmisoikeusuran tai muiden ihmisoikeustöidensä ohella työskennellä The Elders -järjestössä? Vastauksia on varmasti yhtä monia kuin on itse ryhmän jäseniäkin, mutta kysymyksen voisi liittää muun muassa toiseen kysymykseen siitä, miksi jotkut ihmiset olettavat tietävänsä, mikä on hyvää muille? Yksi syy tähän on, että jotkut ihmiset kuten The

Elders -ryhmän jäsenet, uskovat tietävänsä jotakin olennaista tietoa, joka on kenties kielletty muilta. Esimerkiksi demokraattisista valtioista kotoisin olevat ryhmän jäsenet tietävät enemmän demokratian toimivuudesta ja haluavat jakaa tietoaan autoritaarisiin ja diktaattorien hallitsemiin valtioihin, joissa kaikkien kansalaisten ääni ei tule kuuluviin. Lisäksi tiedemiehet, yhteiskuntatieteilijät ja vaikuttajat demokraattisissa ja rikkaammassa yhteiskunnissa voivat uskoa, että kunnollisten taloudellisten ja demokraattisten instituutioiden puuttuminen johtuu suuremmista ja laajemmista ongelmista noissa yhteiskunnissa, kuten esimerkiksi puutteista ihmisten välisten suhteiden kunnioittamisessa. (Inayatullah 2014, 450–451.)

Edellä mainittua The Eldersin auttamis- ja ratkaisuhalu ihmisoikeusongelmiin voidaan selittää myös sillä, että hyvän tekeminen muille on olennainen osa ihmisten vastuuta (human responsibility) muita ihmisiä kohtaan. Jos esimerkiksi tiedämme enemmän kuin muut apua tarvitsevat siitä, kuinka pitää rauhaa yllä, on meidän tehtävä parhaamme tämän tiedon jakamiseksi muille. Tiedon jakamatta jättäminen olisi itsekästä, vastuutonta ja tuhlaamista. (Inayatullah 2014, 451.) Ryhmä haluaa tuoda oman ihmisoikeus- ja dialogiosaamisensa osaksi yhteistä hyvää. Se korostaakin solidaarisuuden ja eettisyyden merkitystä omassa retoriikassaan, mikä voi viitata juuri tähän muille hyvän tekemisen tärkeyteen.

Ryhmää avustavan tiimin jäsenet arvelevat, että ryhmästä jäsenet löytävät samanhenkisiä tovereita (like-minded peers). Jäsenet pystyvät myös ryhmän kautta vaikuttamaan asioihin, joihin haluaisivat vaikuttaa yksinäänkin. He toimivat siis silloin ryhmän jäsenenä, kun haluavat olla vaikuttavampia. Esimerkiksi nykyinen emeritusjäsen Jimmy Carter halusi työskennellä muiden Vanhimpien kanssa Palestiinan alueen kysymyksen ja kahden valtion ratkaisun parissa, jotta keskusteluiden vastapuoli ottaisi argumentoinnin vakavammin eikä vain entisen yhdysvaltaispresidentin omana tavoitteena. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Organisaatioilla, kuten esimerkiksi ryhmillä, onkin yksilöitä merkittävästi paremmat mahdollisuudet lisätä asioiden pitkäjänteistä ja suunnitelmallista kehittämistä ja jalostamista. Tällöin on myös mahdollista, että työn tulosten levittämisessä ja yleistämisessä vaadittavat ponnistelut ylittävät monin kerroin yksilöiden omat voimavarat. (Harisalo 2009, 13.) The Elders voi ryhmänä toimia pitkäjänteisemmin jonkin sen jäsenille tärkeän teeman parissa. Esimerkiksi huolimatta ryhmän jäsenten korkeasta iästä, ryhmän toiminta ei ole pysähtynyt, vaikka osa sen jäsenistä on jättäytynyt emeritus- tai emeritajäseniksi.

4.2. The Elders -ryhmän jäseneksi tulo ja ryhmädynamiikan merkitys

The Elders -ryhmän jäseneksi liittyminen on yksityinen ja hyvin henkilökohtainen prosessi, jossa The Elders -ryhmän jäsenet päättävät, kenet he haluaisivat kutsua ryhmän jäseneksi (The Elders -tiimi 10.7.2018). Esimerkiksi Nelson Mandela pyysi presidentti Martti Ahtisaarta liittymään ryhmän jäseneksi vuonna 2009 (Merikallio & Ruokanen 2012, 616). Jo alun perin ryhmän alkuaikoina päätettiin, että ryhmän varsinaisten aktiivisten jäsenten jäsenmäärä olisi 12 jäsenen paikkeilla. Viime vuosina terveys- ja ikäkysymykset ovat tuoneet vaihtuvuutta ryhmään. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Mietittäessä mahdollisia uusia aktiivijäseniä seuraavat tekijät tulevat kysymykseen: sukupuoli, maantieteelliset seikat ja eettinen suhtautuminen (ethical standing). Ryhmä haluaa saavuttaa sukupuolten välisen tasa-arvon tasapainon, erityisesti sen naisjäsenet. Tämä näkyy siinä, että ryhmä pyrkii löytämään uuden naisjäsenen, aina kuin se vain on mahdollista. Maantieteellisten seikkojen osalta ryhmä haluaisi säilyttää jäsentensä osalta karkeatasoisen tasapainon, jotta näkemykset eri puolilta maailmaa olisivat mahdollisimman hyvin esitettyinä. Ryhmä haluaakin nähdä itsensä globaalina organisaationa. Ryhmän jäseneksi otettaessa tärkeä yksittäinen tekijä on kuitenkin eettinen suhtautuminen, josta jäsenillä voi olla näyttöjä niin kotimaasta kuin kansainvälisiltä areenoilta. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Ryhmä on käynyt toisinaan intensiivisiä sisäisiä keskusteluita siitä, millaisen profiilin The Elders haluaa. Jäsenillä onkin erilaisia taustoja: esimerkiksi Ela Bhattilla on aktivistitausta ja kokemusta työskentelystä ruohonjuuritasolla, kun taas muilla on joko valtion päämiehenä olosta tai korkeista YK-viroista kokemusta. Vanhimmissa yhdistyykin eri osaamistaidot (mixture of skills) ja heille tärkeintä on se, että he tuntevat olevansa yksikkö ja että yhteistyö heidän välillään on toimivaa. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Ryhmän yhteishenki on kehittynyt viime vuosien aikana parempaan suuntaan, sillä tänä päivänä sen jäsenet kokevat paremmin jakavansa yhteiset arvot ja toimivansa yhteistyössä. Tämä saattaa olla myös seurausta siitä, että he tuntevat toisensa paremmin, luottavat toisiinsa paremmin ja työskentelevät kohti jaettuun tavoitteeseen. Ryhmän perustamisen jälkeisinä vuosina joidenkin jäsenten välillä näytti olevan hieman varauksia: he eivät olleet avoimia muille ja laativat puheita yksinään ilman dialogia muiden kanssa. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Dynamiikka ryhmän jäsenten välillä on tänä päivänä muuttunut aikaisempaan verrattuna, ja erityisesti nuoremmat jäsenet ovat tuoneet vakavamman keskustelun kulttuuria enemmän ryhmän toimintatapoihin omien lausuntojen toistamisen sijaan. Yhtenäisyyden kokeminen ja työnteko yhdessä kohti yhdessä sovittua ohjelmaa tai aloitetta on olennaista ja tärkeää, sillä Vanhimmilla on merkittävistä taustoistaan johtuen suuret egot. Heitä avustavan tiimin jäsenet näkevät ryhmän olevan tänä päivänä tiivis ja sen jäsenten kokevan olevansa nimenomaan ryhmä eikä joukko yksilöitä. Ryhmä on tosin melko epätavallinen, sillä heidän taustansa korkeine virkoineen on uniikki. Heidän välillään on myös suuri määrä sosiaalista pääomaa ja heillä on paljon kontakteja. Ryhmähenki on myös mahdollistanut uusien jäsenten helpon sulautumisen ryhmän jäseneksi. Haastattelemieni tiimin jäsenten mukaan tämä on näkynyt muun muassa Ricardo Lagoksen ja Ban Ki-moonin kohdalla. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

The Elders -ryhmään katsotaan kuuluvan Irlannin entinen presidentti ja ryhmän puheenjohtaja Mary Robinson, YK:n entinen pääsihteeri ja ryhmän varapuheenjohtaja Ban Ki-moon, entinen vapaustaistelija ja ryhmän varapuheenjohtaja Graça Machel, entinen Suomen presidentti ja ryhmän emeritusjäsen Martti Ahtisaari, naisoikeusaktivisti ja ryhmän emeritajäsen Ela Bhatt, entinen vapaustaistelija Lakhdar Brahimi, entinen Norjan pääministeri Gro Harlem Brundtland, entinen Brasilian presidentti ja ryhmän emeritusjäsen Fernando H. Cardoso, entinen Yhdysvaltojen presidentti ja ryhmän emeritusjäsen Jimmy Carter, demokratian puolesta taistellut aktivisti ja ihmisoikeusjuristi Hina Jilani, entinen Chilen presidentti Ricardo Lagos, entinen YK:n ihmisoikeusvaltuutettu Zeid Raad Al Hussein, entinen Liberian presidentti Ellen Johnson Sirleaf, entinen Kolumbian presidentti Juan Manuel Santos, entinen Meksikon presidentti Ernesto Zedillo sekä Nobelin rauhanpalkinnon saaja ja ryhmän emeritusjäsen Desmond Tutu (The Elders 2018a).

Lisäksi ryhmään kuuluivat aikaisemmin sen perustaja Etelä-Afrikan entinen presidentti ja Nobelin rauhanpalkinnon saaja Nelson Mandela sekä ryhmän entinen puheenjohtaja ja YK:n entinen pääsihteeri Kofi Annan. (The Elders 2018a.)

Ryhmän jäsenten esittelyt löytyvät tämän tutkielman ensimmäisestä liitteestä. Niiden tarkoituksena on antaa ryhmän jäsenistä ja heidän osaamisalueistaan kattavampi kuva. Tiedot ovat tarkoituksellisesti pääosin haettu The Eldersin omilta kotisivuilta, jotta samalla myös nähdään, miten ryhmä itse haluaa tulla esitellyksi ulkopuolisille tarkkailijoille.

4.3 Kaiken alku: Nelson Mandelan asetussanat ryhmälle

Nelson Mandela julkaisi The Elders -ryhmän, tuolloin vielä nimellä The Global Elders, perustamisen syntymäpäivänään vuonna 2007. Asetussanoissaan organisaatiolle Mandela kuvaili järjestön tulevaisuudessa tekemää toimintaa hyvin samalla tavalla kuin sen toimintaidea on vielä tänäkin päivänä järjestön omien sanojen mukaan. Mandela muun muassa korosti ryhmän itsenäisyyttä ja eheyttä, mutta kuitenkin myös samalla myönsi, että The Elders tarpeen vaatiessa hakee apua asiantuntijaorganisaatioilta ja työskentelee niiden kanssa yhdessä. Lisäksi Mandela totesi, että ryhmän tapa toimia erilaisten ongelmien ratkaisemiseksi on pitkäaikaista ja kestävä. (Mandela 2007.)

Puheessaan Mandela myös mainitsi afrikkalaisen ihmisoikeusperinteen, johon kuuluu hänen mukaansa Ubuntu, jonka mukaan ihmiset ovat ihmisiä vain muiden ihmisyyden kautta (Mandela 2007). Afrikkalainen kulttuuri ja vanhempien neuvojen noudattaminen olikin juuri omiaan vaikuttamaan ryhmän perustamiseen.

Nelson Mandela myös uskoi, että The Elders pystyisi toimimaan todellisena roolimallina muille johtamalla, opastamalla ja tukemalla erilaisia aloitteita, joita ryhmä itse on tehnyt tai joita muut ovat tehneet. Hän myös luotti jäsenien asiantuntijuuteen ja energiaan sekä haluun tehdä maailmasta parempi paikka. Mandelan mukaan ryhmä voisi toimia rohkeasti ja vapaasti auttaakseen niitä, jotka tarvitsevat eniten apua. (Mandela 2007.)

”-- The Elders can speak freely and boldly, working both publicly and behind the scenes on whatever actions need to be taken. They will reach out to those who most need their help. --”

Nelson Mandela asetussanoissaan The Elders -ryhmälle (Mandela 2007).

Mandela näytti uskovan vahvasti The Elders -ryhmän asemaan ihmisoikeuksien puolesta argumentoivana ryhmänä. Mandelan silmissä ryhmä oli ihmisoikeuksien ja heikkojen puolustajia, jotka vahvuksiensa avulla tekisivät maailmasta paremman. Ryhmä toimisi sekä julkisesti että suljettujen ovien takana eikä pelkäisi ottaa hoidettavakseen erilaisia aloitteita.

Mandelan asetussanoihin viitataan usein ryhmän julkaisuissa. Erityisesti ne toistuvat vuosiraporteissa ja strategisissa toimintakehyksissä. Sanat ovat luoneet pohjan ryhmän toiminnalle ja ne toimivat vielä tänä päivänäkin pohjana sen ihmisoikeustyölle ja -retoriikalle.

5 THE ELDERSIN IHMISOIKEUSRETORIikka TASA-ARVON SARALLA

Luvun kolmessa ensimmäisessä aluvussa esittelen retorisen analyysin lähtökohdat, minkä jälkeen siirryn ryhmän ihmisoikeusretoriikan analyysiin. Analyysissä yhdistän Chaim Perelmanin retoriikan pääkäsitteitä The Elders -ryhmän julkaisemaan aineistoon.

5.1 Ryhmän ihmisoikeusretoriikan lähtökohdat

Viestinnässä ja vaikuttamisessa The Eldersillä on käytössä pääosin kaksi kanavaa, suorat kontaktit päättäjien kanssa ja tiedottaminen sähköisten kanavien kautta. Tiedottamisessa ja vaikuttamistyössä ryhmän jäseniä avustaa 17-henkinen tiimi, joka etsii tietoa, taustoittaa sekä huolehtii käytännön tehtävistä ja tiedottamisesta.

Organisaation työkieli ja tiedottamisen kieli on englanti, joskin kukin jäsen käyttää myös muita kieliä. Sähköisessä tiedottamisessa käytetään tekstien lisäksi kuvamateriaalia, jossa usein raportoidaan tapahtumista. Nettisivuilla ja vuosiraporteissa on runsaasti lainauksia ryhmän jäsenten esiintymisistä, erityisesti puheista ja kirjoituksista eri tilaisuuksissa.

The Elders -organisaation tuottamissa materiaaleissa korostuu neutraalisuus sanavalinnoissa. Ryhmä pyrkii viestimään puolueettomuutta, jotta kaikille osapuolille sopiva ratkaisu saataisiin syntymään ilman lisäjännitteitä. Usein vetoamus esitetään ikään kuin puettuna faktatekstiin, kuten tässä esimerkissä sukupuolten välisestä tasa-arvosta:

”-- The failure to root out prejudice against girls and women is one of the major barriers to progress and prosperity. Gender discrimination also breaches international human rights agreements and domestic laws in most countries.--” (Machel & Tutu 2015).

Nelson Mandelan nimi toistuu usein aineistossa. Häntä pidetään esimerkillisenä johtajana, eettisen johtajuuden roolimallina, joka pyrki ottamaan huomioon kaikki osapuolet toimiessaan sekä Etelä-Afrikan presidenttinä että myöhemmällä ihmisoikeusurallaan. Lisäksi teksteissä korostuu Mandelan toiminta The Elders -ryhmän perustajana. Häntä kunnioitetaan ikään kuin

vanhimpien vanhimpana sekä afrikkalaisessa perinteessä että The Eldersin toiminnassa, jopa kansainvälisessä verkostossa.

"The world has lost a visionary leader, a courageous voice for justice and a clear moral compass." Kofi Annan puhuessaan Nelson Mandelan kuolemasta (The Elders 2013, 8).

Ilmaus, joka esiintyy lähes kaikessa ryhmän argumentoinnissa, on sen yksi päätavoitteista eli eettinen johtajuus. Eettinen johtajuus -ilmauksen käyttämisellä halutaan korostaa varmaankin sitä, että se on järjestön yksi kantavista teemoista ja tärkeä osa ihmisoikeuksien toteutumista eri puolilla maailmaa. Ryhmä näkee eettisen johtajan roolimallina muille johtajille ja toimijana, joka pystyy luomaan tasa-arvoista muutosta. Eettisen johtajuuden perään kuulutetaan joissakin puheenvuoroissa useastikin, kuten esimerkiksi tässä Gro Harlem Brundtlandin mielipidekirjoituksessa:

"We need ethical leadership that works hand in hand with grassroots pressure because the decisions we take this year will be crucial."

"We need ethical leadership and a clear political will to take the tough decisions that must be taken." (Brundtland 2015.)

Ryhmän ihmisoikeusretoriikassa toistuu myös hyvin usein itse ryhmän nimen, The Elders tai pelkästään Elders eli Vanhimpien, toistaminen. Tällä toistolla pyritään luomaan kuvaa yhteiseen tavoitteeseen eli ihmisoikeuksien ja rauhan turvaamiseen pyrkivästä joukosta. Lisäksi toistolla voidaan haluta vahvistaa viestiä, että argumentointia toteutetaan kyseisen ryhmän jäsenenä tai ryhmää ja sen sanomaa halutaan myös mainostaa.

Erityispiirre The Elders -ryhmän kirjoituksille on kiteytysten ja sitaattien käyttö. Näillä halutaan nostaa esiin jokin tärkeä ilmaisu tai asia, jotta vastaanottaja kiinnittäisi siihen enemmän huomiota. Varsin usein kiteytys tai sitaatti on ryhmän jäsenen osuva lause tai ajatus ihmisoikeuksista, jolla on jokin liittymäkohta kirjoitukseen tai se on poimittu itse kirjoituksesta tai The Eldersin jäsenen puheesta. Kiteytys helpottaa esitetyn asian muistamista ja se voi parhaimmillaan toimia vetoimuksena kuulijoille toimia ja olla mukana. Koukuilla halutaan korostaa The Eldersin yhtenäistä vakaumusta ihmisoikeuksista ja eettisestä johtajuudesta ja matkaa kohti ihmisoikeuksien toteutumista ja kunnioittamista.

The Elders -ryhmän toiminnan ja argumentoinnin olennainen osa on erilaisten ihmisten, kulttuurien ja ajatustapojen kohtaaminen. Avustavan tiimin mukaan kohtaamisia helpottaa se, että The Elders -ryhmän jäsenet tulevat itsekin eri puolilta maailmaa ja että he pyrkivät kuulemaan myös ruohonjuuritason toimijoita. Naisten oikeuksiin liittyvissä keskusteluissa on kuultu kommentteja siitä, että niin sanotusta läntisestä maailmasta tulevat tai sitä edustavat ihmiset eivät huomaa kaikkia kulttuurisia erityispiirteitä siinä, mitä naisten oikeuksissa tulisi ottaa huomioon. Esimerkiksi naisten genitaalialueiden silpomisen lopettamisen on nähty joissakin kulttuureissa estävän naisten naimisiin pääsyn. Onkin ollut tärkeää, että ryhmän jäsenet ovat voineet puhua tällaisista kulttuurisista piirteistä ja siitä, miksi tällaisista käytännöistä pitäisi luopua. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Työskentely paikallisten toimijoiden kanssa on ollut avainasemassa naisten ja tyttöjen oikeuksien saralla. Erityisesti lapsiavioliittojen vastaisessa työssä se oli tärkeässä roolissa. Tämän aloitteen menestys perustuikin yhteistyöhön paikallisten ryhmien kanssa. Paikalliset ryhmät auttoivat vakuuttamaan yhteisön vanhimpia ja johtajia siitä, että lapsiavioliitot eivät olleet yhteisön edun mukaisia. Tässä asiassa The Elders -organisaation oli hyvä työskennellä juuri paikallisten toimijoiden kanssa, sillä organisaatio saatettiin nähdä läntisen maailman organisaationa helposti johtuen sen pääosin brittiläisistä avustavan tiimin työntekijöistä ja osan Vanhimpien länsimaalaisesta työtaustasta. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

The Elders -ryhmä ei vain peräänkuuluta eettistä johtajuutta, vaan se haluaa oman argumentaationsakin olevan eettisesti kestävä: kaikkien keskustelukumppaneiden on tunnettava olevansa jaetuissa ja yhteiseen päämäärään suuntautuvassa keskustelutilanteessa. Tässä juuri toimiminen paikallisten järjestöjen kanssa on avainasemassa, jotta kaikki kokevat olevansa tasa-arvoisia.

The Elders toimii hyvinkin monella eri ihmisoikeusteemojen aloilla, kuten esimerkiksi kestävä kehityksen, tasa-arvon ja pakolaisten oikeuksien alalla. Kuitenkin ryhmän ihmisoikeusretoriikasta näyttää puuttuvan vanhuksien kunnioittaminen ja erityisryhmänä heidän tietonsa korostaminen eri yhteiskunnan asioista ajatellen ihmisoikeuksien toteutumista. Ryhmän toiminnassa nimittäin otetaan huomioon muun muassa nuoret, sillä yksi teema The Eldersin toiminnassa on ollut nuorien osallistaminen päätöksentekoon. Vanhusten viisauden arvostaminen ja kunnioittaminenhan olivat pääideoita itse ryhmän perustamisessa, ja niihin myös koko The Elders -ryhmän toimintaidea ja luonnollisesti ryhmän nimi nojaavat.

Toinen selkeä laajempi puuttuva ihmisoikeusteema on sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet. Ryhmän omasta julkisesta argumentoinnista ja julkaisuista se puuttuu kokonaan. Ainoa The Elders -organisaation julkaisema materiaali, josta kyseinen ihmisoikeusteema löytyy, on Sparks of Hope -alusta kansalaisyhteiskunnan toimijoille. Kyseisellä alustalla esitellään erilaisia ruohonjuuritason toimijoita, ja siinä seksuaalivähemmistöjä edustaa vain homoseksuaalisuuden kriminalisointia vastustava kenialainen National Gay and Lesbian Human Rights Commission. (ks. The Elders 2020k.)

5.2 The Elders suurten kertomusten ryhmänä ja muutoksen katalysaattorina

Tutkittaessa sukupuolten välistä tasa-arvoa yhtenä The Elders -ryhmän ihmisoikeusretoriikan teemana voidaan tarkastella jäsenten mahdollisia erilaisia painotuksia, heidän erikoitumisensa ilmenemistä viesteissä sekä sitoutumista yhteisiin viesteihin ja kannanottojen perusteluja. Teema on mahdollista jakaa laajalle yleisölle kohdistettuihin viesteihin ja päättäjille suunnattuihin. Myös tasa-arvoteman jatkuvuuden kesto tai toistuvuus on olennaista, sillä osa viesteistä kohdistuu yksittäiseen tapahtumaan ja osa jatkuvasti esillä oleviin aiheisiin. Tärkeää on myös toiminnan kohdistaminen toisaalta rauhan tai ihmisoikeuksien saavuttamiseen ja toisaalta ylläpitoon. Ryhmän toiminnasta löytyy monipuolisesti sukupuolten välisen tasa-arvon teemaan liittyviä viestejä, kuten esimerkiksi mielipidekirjoituksia, puheita ja vuosiraportteja.

Kokeneiden kansainvälisten toimijoiden The Elders -ryhmän toiminnasta voidaan löytää kertomuksia, erityisesti ryhmän perustamisen syistä ja työskentelyn etenemisestä sekä jäsenten toiminnasta keskeisissä kysymyksissä. Toki aineiston kokoamisessa olisi ollut hedelmällistä päästä kuulemaan jäsenten kertomuksia, mikä oli kuitenkin iso haaste graduntekijälle. Yksi mahdollisuus olisi ottaa tarkasteluun median tuottamat kertomukset ryhmästä, mutta silloin ryhmän oma ääni vähenisi.

Kirjallisia kertomuksia, erityisesti mielipidekirjoituksia ja puheita, ryhmä käyttää puhutellessaan suurta yleisöä, jolloin rauhaan ja ihmisoikeuksiin tähtäävä työ esitetään inhimillisenä, tunteisiin vetoavana toimintana. Tämä viestintätapa esittää jäsenet yksittäisenä

ryhmänä, joka sopii kertomukseen arvostetuista vanhimmista. Suurin kertomus on presidentti Nelson Mandelan tarina afrikkalaisesta ihmisoikeusaktivistista maansa rakastetuksi presidentiksi ja kansainvälisen ihmisoikeustyön The Elders -ryhmän perustajaksi ja koko maailman ihmisten puolustajaksi.

The Elders -ryhmän toiminnassa ryhmän jäsenten – sankareiden – kokemuksia ja onnistumisia kuvataan muun muassa organisaation vuosiraporteissa. Vuosiraportit koostuvat ryhmälle tärkeisiin teemoihin, kuten esimerkiksi naisten ja tyttöjen tasa-arvoon sekä kestäväan kehitykseen, liittyvistä tapaamisista ja matkoista, joiden avulla pyritään parantamaan ihmisoikeuksien ja rauhan toteutumista eri puolilla maailmaa. Narratiiveissa korostetaan vuorovaikutuksen ja keskustelun voimaa muutoksen tekemisessä.

The Elders -ryhmä voidaan nähdä sankarina, joka pyrkii tavoitteisiinsa maailman hyväksi. Mutta Eldersien ryhmä nostaa sankariksi myös paikalliset toimijat, jotka toimivat aktiivisesti ja ovat takaamassa rauhaa tai ihmisoikeuksia. Tällöin Vanhimpien rooliksi muodostuu tukijan ja kokeneen rinnalla kulkijan tehtävä. Tarinan sankarit kokevat välillä vastoinkäymisiä muun muassa valtioiden johtajien ihmisoikeusloukkausten takia, sillä Vanhimmat eivät aina välttämättä onnistu taivuttelemaan loukkaajia hyvän puolelle.

The Elders -ryhmä esittelee itsensä omilla julkaisuissaan muutoksen katalysaattorina. Kansainvälisellä tasolla toimiessaan se haluaa auttaa parantamaan ryhmien välisiä suhteita ja sitouttaa johtajia aktiivisemmin ryhmän viesteihin. Johtajien sitoutuessa viesteihin osa heistä voi ymmärtää ryhmän viestien ja muutoksen tärkeyden ja näin alkaa itsekkin viedä eteenpäin muutosta. Sama muutoksen polku voi toimia myös kansallisten johtajien kohdalla. (The Elders 2019d, 7.)

Ryhmä haluaa myös lisätä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden luotettavuutta ja painoarvoa työskentelemällä niiden kanssa ja edistämällä niiden viestejä. Laajemmin tarkasteltuna Vanhimmat voivat inspiroida muutosta maavierailuidensa kautta luomalla foorumeita tai korostamalla muiden muutoksentehtävien toimia. (The Elders 2019d, 7.)

5.3 Tasa-arvoteman kehittyminen The Elders -ryhmän ihmisoikeusretoriikassa

Ihmisoikeuksien, naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä tasa-arvon edistäminen naisille ja tytöille niin poliittisilla, sosiaalisilla kuin taloudellisilla yhteiskunnan sektoreilla on itsestään selvä asia The Elders -ryhmälle. Jo ryhmän alkuaikoina niiden haluttiin olevan läpileikkaavia teemoja eikä yksittäisiä irrallisia teemoja. Sitoutuminen naisten oikeuksiin on ollut ja on edelleen johtava periaate The Elders -ryhmän työskentelyssä. Naisten oikeuksien korostaminen näkyy myös Vanhimpien tekemillä valtiovierailuilla: Vierailuilla voidaan korostaa naisten oikeuksien kunnioittamista yleisesti tai erityisiä naisten kohtaamia haasteita ympäri maailmaa. Ryhmä voi antaa neuvoja yksityisesti tai tukea naisten oikeuksia julkisesti näillä vierailuilla. Esimerkiksi Myanmarin vierailuilla ryhmän jäsenet ovat korostaneet naisjohtajuuden tärkeyttä ja tukeneet naisten osallistumista rauhanturvaamiseen. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Tasa-arvo naisille ja tytöille on ollut kantava teema myös The Elders -ryhmän julkaisuissa aina sen perustamisesta tähän päivään. Kyseinen ihmisoikeuksien osa-alue näkyy niin The Eldersin strategisessa toimintakehyksessä vuosille 2014–2017, vuosien 2013–2017 vuosiraporteissa sekä ryhmän julkaistuissa mielipiteissä. Ottamalla tasa-arvon korostaminen mukaan ihmisoikeuskeskusteluun ryhmä korostaa tasa-arvon kuulumista kaikille ihmisoikeuksien tapaan. Lisäksi sukupuolten välinen taa-arvo auttaa ryhmän mukaan kyseessä olevaan yhteiskuntaa ja yhteisöä kehittämään paremmaksi:

”We already know that when women enjoy equality with men, societies are more productive economically, more inclusive, and more stable. Above all, equality for women is a basic human right. Change is happening much too slowly.”

Gro Harlem Brundtland naisten edustuksen ja sukupuolten välisen tasa-arvon lisäämisestä huipulla. (The Elders 2014, 6)

Tosin uudessa ja tällä hetkellä voimassa olevassa strategisessa toimintakehyksessä (2018–2022) aikaisemmin selkeä oma ihmisoikeusteema on häivytetty ja muutettu läpileikkaavaksi teemaksi. Lisäksi sitä on fokusoitu: nyt läpileikkaavana teemana on naisten poliittinen ääni ja johtajuus (Women’s Political Voice and Leadership).

Tasa-arvoa naisille ja tytöille vaativa teema alkoi lapsiavioliittojen vastustamisesta. The Elders -ryhmän perustamisen jälkeisinä vuosina ryhmä mietti, mikä voisi olla sopiva lähestymistapa ja missä mittakaavassa naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä sukupuolten tasa-arvoa tulisi edistää. Tuolloin lapsiavioliittojen vastustaminen nähtiin hyvänä kompromissina kaikista tasa-arvoa koskevista ehdotuksista. Idea lapsiavioliittojen vastaiseen työhön tuli silloiselta organisaation toiminnanjohtajalta (2008–2012) ja nykyiseltä neuvoa antavan neuvoston jäseneltä Mabel van Oranjelta hänen konsultoituanaan muita kansalaisjärjestöjä. Lapsiavioliittoaloite olikin ensimmäinen The Elders -organisaation työntekijältä tullut ehdotus esille nostettavasta ihmisoikeuskysymyksestä. Lapsiavioliittoja vastustavasta työstä syntyikin lopulta erillinen järjestö Girls Not Brides. Van Oranjen jälkeen toiminnanjohtajana aloittanut Lesley-Anne Knight (2013–2016) koki, että lapsiavioliittojen vastustamista ei tarvinnut jatkaa omana teemanaan, sillä Girls Not Brides -järjestö oli jo olemassa ja se toimi aktiivisesti tämän ihmisoikeuskysymyksen parissa. Vanhimmat kuitenkin jatkoivat tukensa osoittamista tämän ihmisoikeusloukkauksen kitkemiseksi käymällä muun muassa Girls Not Brides -järjestön tapahtumissa. The Elders haluaakin nähdä itsensä muutoksen katalysaattorina, ja Girls Not Brides -kampanja sopi hyvin tähän. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Lapsiavioliittoja vastustavan kampanjoinnin jälkeen kului muutama vuosi ilman selvää suuntaa The Elders -ryhmän tasa-arvoa ja naisten oikeuksia koskevalle kampanjoinnille. Noina vuosina pohdittiin muun muassa naisten taloudellisiin oikeuksiin (women's economic rights) liittyviä teemoja. Kuitenkaan esimerkiksi kehittyvien maiden naisia koskevan harmaan talouden ottamisesta selkeäksi painopisteeksi ei innostuttu. Ryhmää avustavan tiimin mukaan oli kuitenkin hienoa, että dialogin käyminen tasa-arvoasioista jatkui säännöllisenä ryhmän jäsenten välillä. Ryhmä koki, että julkinen fokus naisten oikeuksiin oli näkymättömämpää verrattuna aikaisempaan ja jäsenet halusivat palauttaa aiemman näkyvyyden. Erityisesti ryhmän naispuoliset jäsenet – jotka kaikki ovat vahvoja persoonia – halusivat yleisellä tasolla vahvistaa naisten oikeuksien ja erityisesti tasa-arvon parantamista naisille ja tytöille -teeman näkyvyyttä ryhmän ohjelmissa. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Nykyisen strategiakauden aikana (2018–2022) aloite yleiskattavasta terveydenhoidosta (Universal Health Coverage) on ollut selkeimpiä aloitteita, joissa jollakin tapaa näkyy naisten ja tyttöjen oikeudet sekä tasa-arvo. Aloite sai alkunsa nykyisen ohjelmapäällikön Jenny Yatesin ehdotuksesta eli kyseessä oli jälleen organisaation työntekijän alulle panema aloite. Syynä yleiskattavan terveydenhoidon ottamiseksi ryhmän agendalle oli muun muassa lasten ja

naisten suurempi tarve terveydenhoitopalveluille ja naisten ja tyttöjen huono-osaisuus rahankäytössä miehiin verrattuna monissa yhteiskunnissa. Yleiskattavan terveydenhoidon puute onkin iso ihmisoikeusongelma. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Myös osalla Vanhimmista oli jo aikaisempaa kokemusta terveystieteiden parissa työskentelystä. Erityisesti ryhmän jäsenistä Graça Machel oli tullut tunnetuksi oman työnsä kautta kampanjoinnista, joka edistää oikeutta terveydenhoitoon sekä naisten ja lasten terveystarpeiden toteuttamiseen. Tiimi ehdotti yleiskattavaa terveydenhoitoa aiheeksi myös siksi, että se on olennainen tavoite YK:n terveyttä koskevan kestävän kehityksen tavoitteen (SDG) saavuttamiseksi ja he etsivät myös käytännönläheistä tapaa, joilla The Elders -ryhmä voisi edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa. Avustava tiimi arvioi yleiskattavan terveydenhoidon juuri sellaiseksi aloitteeksi, jolla ryhmä voisi saada todellista vaikutusta aikaan kestävän kehityksen tavoitteiden implementoinnin osalta. Jotkut The Elders -ryhmän jäsenistä olivatkin olleet jollakin tavalla mukana YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden muotoilussa mukana, mikä toi lisäarvoa yleiskattavan terveydenhoidon aloitteen läpiviemiseen. Avustava tiimi esitti lisäksi, että ryhmän tekemän työn fokus olisi aluksi perusterveydenhoidon (primary health care) antamisessa kaikkein haavoittuvammassa asemassa oleville ihmisille, sillä se olisi ennen kaikkea tärkeää naisille. Yleiskattava terveydenhoito onkin ollut vahva teema Vanhimpien vuosien 2015–2018 vaikuttamistyössä: poliittisten johtajien kehottaminen tarjoamaan erityisesti haavoittuvimmassa asemassa oleville ihmisille perusterveydenhoitoa. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Viimeisimmän strategiaprosessin aikana oli paljon keskustelua siitä, miten The Elders voisi näkyvästi puolustaa naisten oikeuksia. Strategiaprosessin myötä ryhmä päätti ottaa työn alle uuden aloitteen oikeussuojan saatavuudesta (Access to Justice) ja sen jäsenet halusivat naisiin kohdistuvan väkivallan olevan erityinen fokus kampanjoitaessa oikeussuojan saatavuuden puolesta. Näin ollen oikeussuojan saatavuus ja siinä erityisesti naisiin kohdistuva väkivalta näyttävät olevan The Elders -ryhmän seuraava merkittävä tasa-arvoon ja naisten oikeuksiin liittyvä teema. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Huolimatta naisten oikeuksien ja tasa-arvon läpileikkaavuudesta kaikessa The Elders -ryhmän tekemässä työssä ja lähestymistavassa muihin ihmisoikeusteemoihin Girls Not Brides -kampanjan päättymisen jälkeen ryhmällä ei ole ollut erityistä ohjelmaa, joka nimenomaan puolustaisi naisten oikeuksia (The Elders -tiimi 10.7.2018). Näyttääkin siltä, että Vanhimmilla

on halua yleisellä tasolla edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä tasa-arvon toteutumista, mutta konkreettisten ja yksilöllisten yksinomaan naisten oikeuksiin kohdistuvien kampanjoiden suunnittelu ja aloitteellisuus on jäänyt organisaation työntekijöiden vastuulle.

5.4 Luottamus, ihmisoikeudet ja ryhmän arvovalta lähtökohtina

Jokainen argumentaation kohteena oleva yleisö on hyväksynyt etukäteen tietyt asiat lähtökohdiksi, jolloin argumentoijan (retorin) tehtävänä on arvioida, millaisia nämä yleisön valintoja ja asenteita ohjailevat tavoitteet, arvot tai uskomukset ovat. Yleisön ja argumentoijan välillä olevat esisopimukset voivat liittyä todellisuuteen tai toivottavaan asioiden tilaan. (Kuusisto 1996, 277.) Ne ovat siis argumentoinnissa mahdollisesti esiin nousevien erimielisyyksien ulottumattomissa ja ikään kuin itsestään selviä asioita.

Todellisuuteen liittyvät premissit ovat tietylle yleisölle automaattisesti tosia tai ainakin todella todennäköisiä. Tällaiset lauseet yleisö arvioi faktoiksi, totuuksiksi tai normaaleiksi asioiksi. Toivottavaan asioiden tilaan liittyvät premissit perustuvat puolestaan yleisön tärkeinä tai tavoiteltavana pitämiin arvoihin, arvohierarkioihin ja lokuksiin. (Mts. 277–278.) Lokukset Perelman määrittelee sellaisiksi arviointiperusteiksi, jotka eivät ole sidottuja argumentin varsinaiseen sisältöön (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 83–99 ja Perelman 1982, 21–32). Esimerkiksi Kuusisto (1996, 278) on nimennyt viattoman puolustamisen tärkeyden yhdeksi lokukseksi tutkiessaan sodan retoriikkaa Persianlahdella ja Bosniassa.

The Elders -ryhmän julkaisemien aineistojen perusteella ryhmän toivottavaan asioiden tilaan liittyviä pääarvoja ovat rohkeus, myötätunto, tasa-arvo, säilyttäminen, suoraselkäisyys ja solidaarisuus (ks. esim. The Elders 2013, 9). Ryhmä argumentoi maailman johtajien solidaarisuuden, rohkeuden ja myötätunnon puolesta, sillä se uskoo kaikkien johtajien arvostavan näitä arvoja.

The Eldersin arvot sen ihmisoikeusretoriikassa näkyvät ennen kaikkea sen strategisista toimintakehyksistä vuosille 2014–2017 ja 2018–2022, joista se hyödyntää näitä arvoja myös muussa argumentoinnissaan. Nämä arvot kiteytyvät seuraavassa Nelson Mandelalta olevassa lainauksessa The Elders -ryhmän perustamistilaisuudesta. Kyseinen lainaus toistuu hyvin

usein ryhmän julkaisuissa, se löytyy esimerkiksi kaikista tässä työssä tarkastelluista vuosiraporteista, joten sitä voisi kutsua jo ryhmän sloganiksi.

” The Elders can speak freely and boldly, working both publicly and behind the scenes. They will support courage where there is fear, foster agreement where there is conflict and inspire hope where there is despair.” (Mandela 2007).

Esittelen seuraavaksi tarkemmin The Elders -ryhmän retoriikan pohjan luovat lähtökohdat: luottamus, ihmisoikeudet ja ryhmän arvovalta. Luottamus, ihmisoikeudet ja niiden kunnioittaminen sekä ryhmän arvovalta ovat niin sanottuja todellisuutta ja yleisön faktoina pitämiä seikkoja. Ryhmä esittelee ne ilman perusteluita osana argumentaatiotaan.

5.4.1 Luottamus lähtökohtana

Jo itse The Elders -ryhmä syntyi luotettavien toimijoiden tarpeesta. Yrittäjä Richard Branson ja muusikko Peter Gabriel halusivat hyödyntää arvostettujen vanhimpien tietoa elämän eri aloista kansainvälisellä tasolla. Ideana oli yksinkertaisesti, että koska monissa yhteisöissä turvaudutaan vanhimpien (elders) ohjeisiin ongelmissa, miksei toimintatapa voisi olla apuna ongelmien ehkäisyssä tai ratkaisussa myös ”globaalissa kylässä” eli koko keskinäisessä vuorovaikutuksessa olevassa maailmassa. (The Elders 2018d.) The Eldersin syntytarinaa korostetaankin monissa ryhmän virallisissa julkaisuissa toistamalla Nelson Mandelan asetussanoja ryhmälle.

The Elders edustaa puolueetonta kantaa, joka ei ole sidottu mihinkään hallitukseen, instituutioon tai kansakuntaan. Ryhmä on sitoutunut edistämään ihmisyyden yhteisiä intressejä ja universaaleja ihmisoikeuksia. Jäsenet uskovat, että missä tahansa konfliktissa on kuunneltava kaikkia osapuolia, vaikka tämä olisi miten epäsuosittua tai epämiellyttävää. Organisaatio puhuu rohkeasti vaikeista totuuksista ja rikkoo tabuja. Ryhmä tunnustaa rajallisuutensa myöntämällä, että heillä ei ole kaikkia vastauksia ongelmiin. Nämä kokeneet Vanhimmat korostavat, että jokainen voi vaikuttaa asioihin ja luoda positiivista muutosta yhteisössään. (The Elders 2018d.) Poliittisessa onnistumisessa olennaista on synnyttää kansainvälisesti arvostettu trendi, joka herättää muissa halun toimia samoin. Uuden ajattelutai toimintatavan voi synnyttää vaikkapa kansalaisjärjestö, jota kansainvälinen yhteisö alkaa seurata (Koski 2005, 12, 44). The Elders pyrkii tähän avoimeen ja muita kunnioittavaan

ajattelutapaan korostaen yhteistyötä, toisten arvostamista ja omaa nöyryyttään. Ryhmälle puolueettomuus on olennainen osa luottamusta.

Se haluaa korostaa itsenäisyyttään ja puolueettomuuttaan argumentaatioissaan. Esimerkiksi jokaisessa sen julkaisemassa vuosiraportissa todetaan ryhmän muodostuvan itsenäisestä vaikuttajajoukosta johtajia eri puolilta maailmaa, jotka työskentelevät yhdessä rauhan ja ihmisoikeuksien puolesta. He eivät ei siis ole sidottu minkään hallituksen, instituution tai kansakunnan kantoihin. Myös ryhmää avustava tiimi vakuutteli antamassaan haastattelussa Vanhimpien puolueettomuutta. Jo The Elders -organisaation tuottamissa materiaaleissa korostuu neutraalisuus sanavalinnoissa, minkä he toivovat herättävän luottamusta. Kenties ryhmä pyrkii viestimään puolueettomuutta, jotta kaikille osapuolille sopiva ratkaisu saataisiin syntymään ilman lisäjännitteitä. The Elders siis toimii osapuolien välisissä kiistoissa sovittelijana, joka haluaa kuunnella kaikkia kiistan osapuolia.

The Elders -ryhmällä ei ole epävirallisia tai virallisia ohjeita luottamuksen arvioimiseksi, mutta se tunnustaa luottamuksen tärkeyden ihmisten välisissä suhteissa. Luottamus on tärkeä osa ryhmän työtä. Luottamuksen tärkeys näkyy erityisesti silloin, kun ryhmän jäsenet keskustelevat henkilöiden kanssa, joihin he haluavat vaikuttaa (persuade). Esimerkiksi yksityisissä keskusteluissa pitäisi pystyä luottamaan siihen, että keskustelun toinen osapuoli ei petä luottamusta kertomalla julkisuuteen keskustelun sisällöstä. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Luottamus näyttelee myös merkittävää osaa ryhmän maineen ja uskottavuuden säilyttämisessä. Vanhimpien työtä avustavan tiimin jäsenet arvioivat, että on myös helppoa käyttää väärin tarkoituksiin globaalisti tunnettujen Vanhimpien luottamusta ja tulkita väärin, mitä ryhmä on alun perin tarkoittanut sanoa tai tehdä. Luottamuksen tulee olla peruselementti kaikessa, mitä The Elders tekee. (The Elders -tiimi 10.7.2018.) Luottamuksen avulla ryhmä haluaa välttää mainehaittoja.

Luottamuksen tutkijat puhuvat yksilöiden välisen luottamuksen lisäksi luottamuksesta abstrakteihin kokonaisuuksiin. Tällaisia abstrakteja kokonaisuuksia voivat olla esimerkiksi hallitukset tai kansainväliset organisaatiot. Näin ollen on mahdollista argumentoida, että suuret ihmisjoukot tai yksilöt voivat luottaa valtioon joko abstraktina itsenäisenä kokonaisuutena tai tietyn tyypin yhteiskunnallisena kollektiivina (social collective). Luottamus voi toteutua toden teolla kahden poliittisen yhteisön välityksellä silloin, kun niiden

johtajat tulevat hyvin toimeen keskenään. Nämä hyvät luottamussuhteet heijastuvat näin ollen myös kotimaan areenoille. Luottamussuhteet johtajien välillä voivat synnyttää myös sosiaalista oppimista (social learning), jolloin luottamukselliset uskomukset institutionalisoituvat. (Sinkkonen 2018, 14–15.) Käsitykseni mukaan sosiaalinen oppiminen edellyttää, että The Elders -ryhmä nauttii kaikkien osapuolten luottamusta ja ryhmän tavoitteet hyväksytään eri leireissä.

The Elders -ryhmän tasa-arvoa koskeva ihmisoikeusretoriikka nojaa vahvasti luottamukseen, joka kohdistuu instituutioihin. Erityisesti oikeudensuojan saatavuutta koskevassa ja naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisessa argumentoinnissa ryhmä on korostanut ihmisten luottamuksen tärkeyttä oikeudellisiin instituutioihin ja oikeusjärjestelmään sekä vedonnut poliittisiin, uskonnollisiin ja perinteisiin johtajiin näiden instituutioiden ja hyvän hallintotavan vahvistamiseksi.

”Political leaders, and leaders of all justice institutions, must take it upon themselves to prioritise violence against women throughout their efforts to improve justice for their whole populations.” (The Elders 2019b, 11).

“If people cannot defend their rights, property or livelihoods against unscrupulous individuals and institutions, they risk losing trust in the whole system of governance and falling prey to the siren songs of populist demagoguery.” Mary Robinson ja Ernesto Zedillo (The Elders 2019a, 21).

Yhteiskunnassa tapahtuvaa luottamusta voidaan tarkastella yhteisen uskomuksen käsitteen kautta (collective belief). Sekä rationalistisessa, konstruktivistisessä että psykologisessa teoriassa uskomus (belief) nostetaan tärkeäksi tekijäksi luotettavuuden (trustworthiness) ohi. Verrattuna yksilöiden uskomuksiin yhteiset uskomukset ovat yhteiskunnallisia ja holistisia. Ne myös varsin usein näkyvät symboleiden, keskusteluiden ja instituutioiden kautta. Yhteisiä uskomuksia voidaan muuttaa, mutta yhteiskunnalliset toimijat pitävät niitä usein yhteiskunnallisina faktoina. Luottamuksessa ei ole kyse vain yksilöllisestä käsityksestä jonkin toimijan luotettavuudesta tai valtioiden institutionalisoituneista organisatorisista suhteista, vaan laajalti uskotusta uskomuksesta poliittisessa keskustelussa. Tällöin yksilöt voivat uskoa yhteisiin uskomuksiin vain, jos he ovat yhteisön jäseniä ja jos nämä uskomukset tuotetaan yhteisössä keskusteluiden kautta. (Sinkkonen 2018, 15.)

The Elders korostaa työssään avoimuuden ja perustelevan, eri näkökulmia tarkastelevan vuoropuhelun merkitystä, jotta luottamusta ja tuloksia syntyy. Dialogia ei voida käydä naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä tasa-arvon toteutumisesta, mikäli luottamusta ei koeta olennaiseksi lähtökohdaksi. Vanhimmat toimivat ikään kuin siltana eri osapuolten välillä.

Luottamus syntyy vähitellen ja se perustuu pitkäaikaisiin suhteisiin, sillä luottamus edellyttää toisen tuntemista ja se on ansaittava. Se sisältää riskejä ja riippuvuutta, koska luottamus ja valta toimivat rinnakkain (Savolainen, luentotalenne 1.) – mikä puolestaan aiheuttaa epäluottamusta. Ihmiset muodostavat odotuksensa muista valtioista ja yksilöistä pääosin aikaisemman kokemuksen perusteella, joka on suodattunut tietämyksen ja ennakoasenteiden kautta. Varsin usein toisen osapuolen toiminnan luonnehdinta ystävälliseksi tai vihamieliseksi on spontaania eikä perustu syvälliseen analyysiin. Valtioiden johtajat peilaavat muiden valtiollisten toimijoiden vihamielistä käytöstä omaan ideologiaansa tai kansalliseen luonteeseensa ja tulkitsevat toisen osapuolen vastaavan niiden omiin toimiin. (Larson 1997, 717.)

The Elders -ryhmän ulkopuolelle näyttäytyvä luottamus perustuu pitkälti ryhmän jäsenten pitkiin ja vaikuttaviin ihmisoikeusuriin. Valtioiden johtajat ottavat Vanhimpiin yhteyttä, koska tietävät näiden vankan ihmisoikeusosaamisen ja kokevat näin luottavansa heihin. Ryhmä pystyy myös itse ottamaan yhteyttä päättäjiin, sillä se luottaa oman ihmisoikeusosaamisensa maineeseen.

Ihmiset eivät yliarvioi luonteen tai persoonallisuuden vaikutusvaltaa selittäessään omaa käytöstään. Usein ulkopolitiikan johtajat olettavat toisten käytöksen johtuvan sisäisistä tarpeista, jolloin vihamielisyys voi oikeastaan olla perusteetonta ja provosoimatonta. Merkityksellistä on se, kuka aloitti vihamielisyydet, jolloin vihamielisyyksien aloittajaa syytetään usein. (Larson 1997, 718.)

Varsin usein sillä ei ole pelkästään merkitystä, kuka aloitti konfliktin. Lisäksi konfliktin osapuolet uskovat, että toinen osapuoli huijasi ensin. Valtioiden keskinäinen historia muun muassa sopimusneuvotteluiden kohdalla vaikuttaa luottamukseen. Aikaisempi epäluottamus luo varjon toisen osapuolen motiiveihin ja aikeisiin luottamiseen. Näin ollen raskas historia estää valtioita näkemästä niiden välisten kansainvälisten sopimusten hyötyjä vielä tänäkin päivänä. Yksi keino tällaisen epäluottamuksen vähentämiseen on itsensä etäännyttäminen

tapahtumista, jotta voidaan nähdä oma toiminta ulkopuolisen tarkkailijan näkökulmasta ja näin ollen löytää ratkaisuja ongelmiin. (Larson 1997, 717–718.) The Elders tai jokin muu puolueeton organisaatio voi laukaista tilanteen tarjoamalla ulkopuolisen näkökulman ongelmaan. Tämä onkin ryhmän tavoite sen tarjotessa apuaan. Se haluaa toimia välittäjänä konfliktin osapuolten välillä.

Luottamuksen rakentamista kansainvälisissä suhteissa vaikeuttavat myös paineen lisääminen ihmisoikeusrikkomuksista. Kansalliset hallitukset, kansainväliset instituutiot ja kansalaisjärjestöt painostavat muiden maiden hallituksia niiden ihmisoikeusloukkauksista. Tämä niin sanottu ”naming and shaming” -työkalu on toiminut menestyksekkäästi joillakin politiikan aloilla. Ihmisoikeusloukkausten kielteisten vaikutusten korostamisella on saatu aikaan tuloksia niin kotimaassa kuin globaalisti. Kuitenkin samaan aikaan loukkausten korostaminen voi luoda taantumista kohdemaan ihmisoikeuksien toteutumiseen. Kuitenkaan ihmisoikeuksien mahdollinen taantuminen ei tarkoita sitä, etteikö kansainvälisellä yhteisöllä olisi roolia ihmisoikeuksien tärkeyden muistuttamisessa. Kansainväliset instituutiot voivat tarjota foorumeita, joilla valtioita rohkaistaan kohtaamaan menneisyytensä monenvälisessä toiminnassa ja vähemmän syyttävässä ilmapiirissä. (Lind 2008, 7.)

The Eldersin tavoitteena on korjata epäkohtia ja väärinkäytöksiä yhteisiä tavoitteita korostaen. Se nojaakin argumentoinnissaan vahvasti YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin ja korostaa multilateralismin tärkeyttä. Sen luottamuksen rakentaminen muihin toimijoihin perustuu diplomatian kieleen, ei syyllistämiseen. Ryhmä arvostelee ihmisoikeusloukkauksia varsin yleisellä tasolla ja nimeää hyvin harvoin nimeltä yksittäisiä maita sukupuolten tasa-arvoa koskevassa argumentoinnissaan. Poikkeuksen tähän muodostavat tiettyjä maita koskevat puheet tai raportit.

Epäluottamus voi kytkeytyä valtioiden sisäisiin asioihin, kuten juuri ihmisoikeuksien huonoon tilanteeseen. Liiallinen puuttuminen voi tällöin aiheuttaa valtioiden tai instituutioiden välillä skismaa ja näin ollen johtaa huonontuneisiin väleihin. The Elders on pyrkinyt nostamaan esiin valtioiden ihmisoikeusongelmia ja esittänyt vetoamuksia asioiden korjaamiseksi. Säilyttääkseen luottamuksen ryhmä on korostetusti huolehtinut paikallisten kulttuuripiirteiden vaikutuksesta ja avoimuudesta. Esimerkiksi lapsiavioliittojen ehkäiseminen on yksi ryhmän merkittävimmistä aloitteista ihmisoikeuksien alalla. Ryhmän lapsiavioliittotyön lähtökohtana on ollut toiminen paikallistasolla, jotta paikalliset toimijat ja

päätöksentekijät voivat osallistua työskentelyyn jo ruohonjuuritasolta lähtien. Usein lapsiavioliitot ovat paikalliselle kulttuurille tyypillisiä, ja näin ollen niiden estämiseksi työskentelyyn on tapahduttava paikallisesti.

Jotta toisen osapuolen luottamusta voidaan vahvistaa toimien avulla, valtioiden johtajien on oltava motivoituneita muuttamaan suhdettaan vastustajiinsa ja maltettava odottaa vastausta heidän omiin aloitteisiinsa. Johtajat huomaavat, että heidän tulee voittaa vihollisen epäluulot, jotta voidaan ottaa huomioon molempien osapuolien jaetut intressit. (Larson 1997, 718–719.) The Elders -ryhmä huolehtii siitä, että konfliktimaiden ja -alueiden historia tunnetaan, jotta asioiden kehittyminen ja ongelmien syntyminen saavat taustansa.

Luottamuksen rakentamisessa on kyse lopulta dialogin luomisesta osapuolten välille. Jotta luottamus saadaan syntymään, on osapuolten pyrittävä pääsemään irti ennakkoluuloistaan ja vihamielisyydestään. Tähän kansainvälinen ihmisoikeus- ja rauhantoimija The Elders pyrkii työssään.

The Elders harjoittaa kansalaisjärjestödiplomatiaa, sillä sen tarkoituksena on vakuuttaa valtioiden hallitukset tai jokin muu organisaatio tai ryhmä tekemään jotakin erityistä. Ryhmän toiminnassa keskeisenä elementtinä on aloitteiden tekeminen ihmisoikeuksien parantamiseksi, vetoamukset ja suora kontakti päättäjiin sekä toiminnastaan ja tavoitteistaan tiedottaminen kansainvälisesti. Ryhmä korostaa kansainvälistä asiantuntijuuttaan, pitkää ja laajaa kokemustaan ongelmien ratkaisusta sekä puolueettomuuttaan.

The Elders -ryhmän toiminnassa luottamusta voidaan tarkastella monesta lähtökohdasta: Ryhmän jäsenten keskinäinen luottamus kertoo toiminnan yhteisöllisestä ja tasavertaisesta luonteesta. Konfliktin, vääryyden tai ongelmallisen alueen osapuolten toisiinsa ja The Elders -ryhmään kohdistama luottamus kertoo paikallisen kulttuurin vaikutuksesta, lisäksi voidaan arvioida ryhmän merkitystä luotettavana kumppanina maailmanpolitiikassa. Kiinnostava kysymys on toki ryhmän luotettavuus itsenäisenä pyyteettömänä toimijana ilman rahoittajien tai muiden tahojen vaikutusyriksiä.

The Elders -ryhmä pyrkii osoittamaan sen jäsenten keskinäistä luottamusta korostamalla yhteenkuuluvuutta. Yhteenkuuluvuuden korostaminen näkyy niin The Eldersin sanavalinnoissa kuin sen yhteisissä säännöllisissä keskusteluissa edistettäväksi valituista

teemoista. The Elders haluaa osoittaa lukijoilleen ja kuulijoilleen – varmasti myös tukijoilleen –, että se pyrkii toimimaan yhdessä ihmisoikeuksien toteutumiseksi, esimerkiksi korostamalla lähes jokaisessa tuottamassaan tekstissä omaa nimeään. Se haluaa näin toimia keskustelukumppanina maailman johtajille, jotta nämäkin alkaisivat toimia yhteistyössä niin oman maan kansalaisten kuin muidenkin maiden johtajien kanssa.

Ryhmä voi myös haluta näin toimimalla korostaa yhtenäisyyttään, mikä puolestaan lisää ihmisoikeusretoriikan uskottavuutta. Kokeneet ja arvovaltaiset Vanhimmat toimivat yhdessä, jolloin osaaminen laajenee. Mahdollisesti ryhmä haluaa esiintyä tietystä kysymyksestä kiinnostuneena maailmankansalaisten ryhmänä myös siksi, että ryhmän toiminta olisi mahdollisimman neutraalia ja sen vetoomuksia olisi helpompi kuunnella ja vilpittömyyteen voisi uskoa. Ryhmä on korostanut käsittelevänsä nimenomaan sellaisia kysymyksiä, joissa jäsenillä on osaamista. Puolueeton asiantuntemus lisää luotettavuutta.

The Eldersin toiminnan tarkoituksena on kannustaa myös yhteisöjen jäseniä ja yksittäisiä kansalaisia toimimaan. Pääasiassa nettisivujen kautta kerrotaan motivoivasti toiminnasta ja tavoitteista, jotta suuri yleisö saa tietoa, oppii luottamaan ryhmään ja rohkaistuu toimimaan itsekkin. Luottamusta ja motivaatiota rakennetaan raportein ja kuvauksin tapahtumista ja tehtävistä, joissa ryhmän jäsenet ovat olleet osallisina. Luottamus toteutuu näissä kertomuksissa henkilökohtaisen toiminnan esimerkkien kautta.

Kansainvälistä luottamusta tarkastelevien tutkimussuuntausten perusteella The Elders -ryhmän saavuttama luottamus näyttää muodostuvan jäsentensä henkilökohtaisesta arvovallasta ja ryhmän yhteisistä ponnisteluista ongelmien voittamiseksi. Tässä on apuna laaja kontaktiverkosto. The Elders on kansalaisjärjestö, jossa toimii valtioiden ja kansainvälisten instituutioiden sekä median hyvin tuntemia asiantuntijoita, joiden tärkeä työkalu onnistumisessa on luottamus – sekä ryhmään kohdistuva että ryhmän keskinäinen ja yhteistyökumppaneilleen osoittama luottamus.

5.4.2 Ihmisoikeudet ja niiden kunnioittaminen lähtökohtana

Ihmisoikeudet voidaan ymmärtää joko ihmisoikeuspolitiikkana tai ihmisoikeusjuridiikkana. Ymmärrettäessä ihmisoikeudet politiikkana edellytetään, että poliittiset päättäjät ottavat huomioon ihmisoikeudet kaikessa päätöksenteossa. Ihmisoikeusjuridiikka puolestaan kertoo, mitä oikeuksia ja vapauksia yksittäisellä henkilöllä on kansainvälisten ihmisoikeussopimusten nojalla. (Fredman 2014, 398.) The Elders -ryhmän retoriikassa näyttäisi yhdistyvän nämä molemmat ihmisoikeuksien puolet, sillä se sekä vetoaa ihmisoikeuksien toteutumiseen poliittisessa päätöksenteossa (ihmisoikeuspolitiikka) että viittaa kirjoituksissaan kansainvälisiin ihmisoikeuksiin ja näiden velvoittavuuteen (ihmisoikeusjuridiikka).

Mielenkiintoista The Elders -ryhmän retoriikassa on se, että se pitää ihmisoikeuksia ja niiden kunnioittamista tärkeänä ja lähtökohtana tasa-arvoa koskevalle retoriikalleen, mutta se ei mainitse nimeltä juurikaan yhtään ihmisoikeussopimusta. Kuitenkin jo pelkkä ihmisoikeussopimusten mainitseminen voisi tehdä retoriikasta vahvempaa ja uskottavampaa. Nyt ryhmä puhuu ihmisoikeuksista lähinnä vain yleisin termein. Ryhmä nojaa vahvasti YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden sisältämiin ihmisoikeuksiin argumentoidessaan tasa-arvosta, erityisesti Tavoitteeseen 5 saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.

The Elders -ryhmä ei juuri ota kantaa politiikan ja oikeuden väliseen suhteeseen, mutta näyttää lähtevän toiminnassaan siitä ajatuksesta, että kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet sitovat eri maita ja maiden johtajia toimimaan eli ryhmä pitää ainakin jollakin tasolla oikeutta ensisijaisena politiikkaan verrattuna. Ihmisoikeussopimukset velvoittavat. Tässä oikeusajattelussa korostuu kansainväliset sopimukset, mutta The Elders pyrkii ottamaan huomioon myös paikallisen kulttuurin vaikutuksen vakuuttaessaan ihmisoikeuksien kuuluvan kaikille. Kulttuurien kohtaaminen onkin merkittävä osa sen työtä, ja erilaiset kulttuurit on otettu huomioon jo ryhmän jäsenissä, sillä sen jäsenet ovat eri puolilta maailmaa.

Yksi merkittävimmistä viesteistä The Elders -ryhmän toiminnassa on, että ihmisoikeudet kuuluvat kaikille, myös naisille ja tytöille. Ryhmä lähtee myös retoriikassaan siitä, että kaikki jakavat yhteiset ihmisoikeudet. Tämä näkyy muun muassa ryhmän yhtenä toimintaperiaatteena.

*"We are committed to promoting the **shared interests of humanity**, and the **universal human rights** we all share."* (korostus The Eldersin) (The Elders 2016b).

"The abuse of women and girls is the most pervasive and unaddressed human rights violation on earth." (Carter 2013).

Mielestäni ihmisoikeudet voivat olla esimerkki yhteisestä ajattelusta. Lähtökohtaisesti suurin osa maailman yhteiskunnista pitää niitä tärkeinä ja luottaa niiden toteutumiseen. Kuitenkin niitä voidaan muokata. Ihmisoikeudet näyttäytyvät myös symbolien välityksellä ja instituutioissa, kuten esimerkiksi YK:ssa. Voisi sanoa, että ihmisoikeudet eroavat muista yhteiskunnallisista faktoista niiden oikeudellisen sitovuuden perusteella: suurin osa yhteiskunnallisista toimijoista, kuten esimerkiksi valtioista, on sitoutunut oikeudellisesti niiden noudattamiseen.

The Elders -ryhmän tavoitteena on puolustaa kansainvälistä ihmisoikeusjärjestelmää ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä estää valtioita loukkaamasta ihmisoikeuksien toteutumista. Sen ihmisoikeuksia koskeva julkinen argumentaatio lähtee siitä, että kaikki valtiot noudattaisivat ihmisoikeussopimuksia ja haluavat pyrkiä niiden noudattamiseen. Ihmisoikeuksien toteutuminen on kuitenkin haasteellista siksi, että valtiot saattavat rikkoa omia kansainvälisiä velvoitteitaan. Tämä voi olla joko tahallista tai johtua siitä, että näiden valtioiden hallitukset ovat liian heikkoja ja kykenemättömiä noudattamaan kansainvälisiä velvoitteitaan. Lisäksi kansainvälisen oikeuden sääntöjen, kuten esimerkiksi ihmisoikeuksien, rikkomista lisää se, että ne ovat usein tulkinnanvaraisia ja yleisluontoisia. (Hannikainen 2014, 24.)

Ryhmä näyttäisi lähtevän julkisessa retoriikassaan siitä, että yhteisymmärrykseen tähtäävä rationaalinen argumentointi olisi aina saavutettavissa. On kuitenkin valtioita, jotka eivät vain yksinkertaisesti halua noudattaa ihmisoikeussitoumuksiaan tai kuunnella, mitä kokeneilla ihmisoikeuksien asiantuntijoilla on sanottavana. Ryhmän argumentaatio kohtaa tällöin samanlaista kritiikkiä kuin Chaim Perelmanin argumentaatioteoria. (Ks. Summa 1997, 72–73.)

5.4.3 The Elders -ryhmän arvovalta lähtökohtana

The Elders -ryhmä toimii strategisesti keskittyen niihin aihealueisiin, joihin sen jäsenet uskovat voivansa omien erityiskykyjensä avulla vaikuttaa. Tämä voi tarkoittaa yksityistä avunantoa käyttämällä ryhmän jäsenten yhteistä vaikutusvaltaa avatakseen ovia ja päästäkseen päätöksentekijöiden luokse. Lisäksi ryhmä työskentelee julkisesti edistääkseen vaiettuja ongelmia ja puhuu epäoikeudenmukaisuutta vastaan. Saadakseen aikaan osapuolten välistä vuoropuhelua ryhmä päättää yhteisesti, missä tai millä toiminta-alueella se voi saada suurinta vaikutusta aikaiseksi, olipa kyseessä oleva vaikutus sitten esimerkiksi laiminlyötyjen asioiden korostamista tai epäsuosittujen mielipiteiden kuuntelemista. Ryhmä kuitenkin korostaa, että se ei halua ottaa vain itse kunniaa muutoksen aikaansaamisesta. Tästä johtuen se tahtoo työssään paljon tukea myös muiden kampanjoijien ja avunantajien yrityksiä ja tarjota heille ponnahduslautaa, jotta myös näiden toimijoiden ääni tulisi kuuluviin. (The Elders 2016b.)

Instituutioiden rakentamisessa valtioiden välisen yhteistyön helpottamiseksi yksilöiden rooli organisaatioiden edustajina näyttelee tärkeää osaa. Nämä yksilöt ovat institutionaalisia agentteja (institutional agents) tai rajojen laajentajia (boundary spanners). (Sinkkonen 2018, 14.) Näiden toimijoiden tehtävänä on helpottaa instituutioiden välistä kanssakäymistä. The Elders panee likoon jäsentensä henkilökohtaisen arvovallan agenttitehtävän onnistumiseksi. Ryhmä ei esiinny aktiivisesti suurelle yleisölle vaan keskittyy toimimaan poliittisten päättäjien keskustelukumppanina ja epäkohtien esiin nostajana poliittisissa foorumeissa. Ryhmän maine ja vaikutusvalta sekä tulokset syntyvät pitkälti kasvokkaisen vaikuttamisen kautta.

Mihin The Elders -ryhmän vaikutusvaltaisuus sitten perustuu ihmisoikeuksien ja tasa-arvon saralla? Avustavan tiimin jäsenet arvioivat, että ihmiset ympäri maailmaa arvostavat ryhmän jäsenten saavutuksia. Tästä johtuen jotkut johtajat ja kansalaisyhteiskuntien aktivistit haluavat kuunnella heitä ja sitä, mitä heillä on sanottavanaan. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Lisäksi ryhmän jäsenillä näyttää olevan enemmän itsevarmuutta ja halua puhua ääneen asioista, joihin he uskovat. He uskaltavat sanoa, miten asiat ovat, sillä he ovat itsekin olleet johtajia ja ovat sitä edelleen. He ovat säilyttäneet toiminnassaan johtajille ominaisia

elementtejä. He haluavat myös toimia autenttisesti (authentic) ja olla oma itsensä eivätkä esittäjä jotakin, mitä he eivät ole. He kaikki ovat henkilökohtaisesti sitoutuneita ihmisoikeuksiin. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

The Elders -ryhmän arvovalta voidaan nähdä myös valtana, joka pyrkii yhteisymmärrykseen ja yhteistyöhön. Poliittista viestintää tutkinut Anu Kantola (2014, 27–28) kuvailee valtateorian avulla modernin vallankäytön painopisteen siirtyneen suostutteluun pakottamisesta ja kurista. Kantola nostaa filosofi Hannah Arendtin ajatuksen vallasta yhteistyötä ja yhteisymmärrystä tuottavana valtana (power with) yhtenä vallankäytön muotona. Arendthin valtanäkemyks muodostuu kyvystä toimia yhdessä ja saada aikaan asioita. Kantolan mukaan vallan muuttuminen nyky-yhteiskunnassa voidaan nähdä siirtymänä pakkovallasta arvovaltaan eli auktoriteettiin.

The Elders -ryhmä näkee myös itsensä moraalisen arvovaltan käyttäjäksi (moral authority) sukupuolten välistä tasa-arvoa ja muita ihmisoikeuskysymyksiä koskeissa teemoissa. Myös argumentaation yleisö tunnustaa ryhmän arvovaltan: Vanhimpiä kuunnellaan usein heidän henkilökohtaisen moraalisen arvovaltansa ja uskottavuutensa vuoksi, joita he ovat rakentaneet ihmisoikeusuransa aikana. (Ks. esim. The Elders 2019d, 25.) Ryhmän arvovalta perustuu siis pitkälti sen jäsenten pitkään ihmisoikeusuraan ja -osaamiseen.

Ryhmä on käyttänyt myös julkisessa vaikuttamistyössään hyväksi moraalista vaikutusvaltaansa edistääkseen ja vaikuttaakseen erinäisten ihmisoikeuskysymysten näkyvyyteen mediassa ja muissa vaikutuskanavissa. Vanhimmat voivat siis toimia myös kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tukena esiintyessään moraalisen arvovaltana. Ennen kaikkea ryhmä on kokenut olevansa tehokas ja vaikutusvaltainen niissä asioissa, joissa se on voinut käyttää moraalista arvovaltaansa johonkin unohdettuun tai tabuun liittyvään toimintaan. (The Elders 2019d, 4.)

5.5 Moninainen universaaliyleisö

Jo argumentoinnin aloittaminen osoittaa, että yleisön suostumuksen saaminen on argumentoijalle tärkeää: jos hän voisi vain kätkeä toista osapuolta, hän ei argumentoisi ollenkaan. Vakuuttamaan pyrkivä (retori) pohtii asemaansa, päättää sanansa ja argumentointityylinsä sekä valitsee tavoitteensa yleisönsä mukaan. (Kuusisto 1996, 274.)

Perelmanille universaaliyleisö on kuka tahansa ihminen, joka on arvostelukykyinen (Summa 1996, 67). Argumentaation yleisön muodostavat ne kaikki, joihin puhuja tai argumentoija haluaa vaikuttaa. Koko yhteiskunnan kattavan yleisön hän määrittelee universaaliyleisöksi. Universaaliyleisön jäsenet jakavat samat institutionaaliset perustat ja uskovat samoihin faktoihin (Perelman 1996, 21, 24). Universaaliyleisön vastakohta on erityisyleisö. Erityisyleisön jäsenet tiedetään etukäteen sekä sen jäsenten intresseihin ja toiveisiin voidaan vedota. (Summa 1996, 67.)

The Elders -ryhmän kohdalla yleisön merkitys on moninainen, sillä ei aina ole täysin varmaa ketkä kaikki selkeästi lasketaan sen ihmisoikeusretoriikan yleisöksi. The Elders -organisaation internetsivut ovat luonnollisesti julkisia ja maailmanlaajuisesti tavoitettavissa, ryhmän jäsenet puhuvat ja julkaisevat puheitaan muillakin julkisilla foorumeilla, kuten esimerkiksi organisaation omilla Facebook-sivuilla ja Twitterissä. Voidaan ajatella, että heidän ihmisoikeusretoriikkansa yleisö olisi Perelmanin määrittelemä universaaliyleisö eli käytännössä kuka tahansa.

Toisaalta taas The Elders -ryhmän retoriikassa korostuu eettisen johtajuuden peräänkuuluttaminen erityisesti niillä alueilla, joissa ihmisoikeusrikkomukset ovat hyvinkin räikeitä, mikä voisi viitata puolestaan siihen, että ryhmä pyrkii saamaan viestiään perille vain johtajille, jotka ovat vastuussa ihmisoikeuksien toteutumisesta. Tällöin kyseessä ei olisikaan enää universaaliyleisö, vaan rajoitetumpi joukko, jolle argumentoidaan. Esimerkkinä tästä ryhmän strategisen toimintakehyksen vuosille 2014–2017 yksi tavoite:

” Ethical leadership is acknowledged as a ‘win-win’ policy – beneficial for leaders and their people.” (The Elders 2013).

The Elders -ryhmää avustavan tiimin mukaan ryhmän ihmisoikeusretoriikan yleisö tai kohderyhmä vaihtelee kyseessä olevan tai työn alla olevan asian mukaan. Esimerkiksi Pariisiin

ilmastosopimuksen ja ilmastonmuutoksen vastaisen työn osalta kohderyhmänä olivat poliittiset johtajat, joiden toiminnan perusteella kansainvälistä ilmastonmuutoksen vastaista työtä muotoiltaisiin. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Tiimin mukaan yleisesti ottaen The Elders -ryhmän retoriikan kohteena on kaksi yleisöä: 1) relevantit poliittiset johtajat, joita he pyrkivät puhuttelemaan sekä 2) kansalaisyhteiskunnan ryhmät, joita he haluavat tukea. Näillä ryhmillä tarkoitetaan ryhmiä, jotka ovat olennaisia kyseessä olevan ihmisoikeuskysymyksen ja asian osalta eikä siis yleisellä tasolla kaikkia kansalaisyhteiskunnan ryhmiä. Ryhmien tukemisella on tarkoitus osoittaa solidaarisuutta näille tietyille ryhmille. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Esimerkiksi vuonna 2017 Mary Robinson ja Graça Machel tekivät Tansanian-matkallaan yleiskattavan terveydenhoidon edistämiseksi (Universal Health Coverage) vierailuja terveysministeriöön, tapasivat illallisella ja erillisellä tapaamisella varapresidentin sekä järjestivät ison tapaamisen paikallisten kansalaisyhteiskunnan terveysaktivistien kanssa, jotta pystyivät osoittamaan tapaamisessa kansalaisyhteiskunnan toimijoille solidaarisuutta. Kansalaisyhteiskuntatapaamisen tarkoituksena olikin muistuttaa Tansanian hallitusta siitä, että se on vastuussa sen sitoumuksista tarjota parempia terveyspalveluita. Usein hallituksilla on jo olemassa sopivat lait tai sitoumukset, jotka pitäisi vain implementoida. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Puolestaan vuosien 2018–2022 eli voimassa olevassa strategisessa toimintakehyksessä The Elders -ryhmän prioriteettiyleisöiksi luotellaan kansalliset ja kansainväliset johtajat sekä ryhmälle tärkeiden aihealueiden kannalta merkittävät mielipiteenmuodostajat (opinion formers). Myös laajemman yleisön tärkeys tunnustetaan lisättäessä tietoisuutta globaaleista ihmisoikeuskysymyksistä, mutta viestinnän pääpaino suuntautuu resurssisyistä kaikille maailman johtajille ja olennaisille mielipiteenmuodostajille. (The Elders 2019d, 24–25.)

Vanhimpien omat ihmisoikeustaustat näkyvät kuitenkin siinä, että he haluavat puhutella ketä tahansa ihmistä ihmisoikeuskysymyksistä. Ryhmän retoriikka näyttäisi siis suuntautuvan kenellä tahansa ihmisoikeuksista kiinnostuneelle eli perelmanilaisittain universaaliyleisölle.

“We seek to reach out to influencers, opinion-formers, and national and international decision-makers to help bring about change. When necessary, if we believe it can leverage

progress, we will engage with wider audiences - often to exert pressure or rally support around the change we want to see. We will seek to maximise our individual and collective voice as The Elders – not only to influence and inspire leaders from the grassroots to the world stage, but also to amplify and support those having a positive impact on the issues we hold dear.” (The Elders 2019d.)

Kuuntelijoiden mielipiteille on annettava tietynlainen kiistaton arvo, koska argumentaatiolla halutaan vaikuttaa yleisöön, muuttaa sen vakaumuksia tai taipumuksia sekä hakea sen kannatusta. Argumentaatio siis vaatii aina tietynlaista yhteisymmärrystä ja kohtaamista, jota poliittiset ja yhteiskunnalliset instituutiot voivat joko ehkäistä tai edistää. (Perelman 1996, 18.) Samaan aikaan on tärkeää pystyä puhumaan tietynlaisissa tilanteissa, olemaan edustajana tai äänitorvena instituutioille, ryhmille tai valtioille tai tulla kuunnelluksi (Perelman 1982, 11).

The Elders osallistuu ihmisoikeuksista argumentoimiseen sekä antamalla kuuntelijoidensa mielipiteille arvoa että korostamalla toiminnassaan yhteisymmärrystä ja kohtaamista. Esimerkiksi kuuntelijoiden mielipiteiden huomioon ottaminen on jo yksi organisaation perustoimintatavoista, sillä kaikkien kuunteleminen, oli mielipide miten epäsuosittu tahansa, on yksi organisaation pääperiaatteista (ks. The Elders 2016b). Lisäksi myös yhteisymmärrys ja kohtaaminen korostuvat ryhmän toiminnassa jo periaatetasolla, sillä ihmisten yhteen tuominen sekä päättäjien ja tavallisten kansalaisten yhdistäminen ovat pääperiaatteita ryhmän toimintatavalle (ks. The Elders 2016b). The Elders sanoo myös olevansa ääni niille kansalaisille, joiden ääni ei eri syistä kuulu omissa valtioissaan. Tämä todettiin jo muun muassa Nelson Mandelan asetussanoissa ryhmälle:

”--They will reach out to those who most need their help. It is those who have the least and who therefore suffer the most. It is those who are rarely heard. This group of Elders can represent them and make sure they are not ignored. --” (Mandela 2007).

Lisäksi yleisön mielipiteiden huomioiminen näkyy viittaamalla muiden ihmisoikeustoimijoiden tai ihmisoikeuksia vailla olevien sanomisiin The Elders -ryhmän mielipiteissä. Muun muassa Ela Bhatt on ottanut huomioon kirjoituksessaan köyhyydestä ja epätasa-arvosta mikrolainoja myöntävän SEWA-pankin johtajan ja myös muiden köyhien intialaisten huolia:

”It is only when the voices of the poor and vulnerable, who have a stake in shaping their future, are heard and heeded that development can become sustainable.” (Bhatt 2016).

Tiettyjen lähtökohtien valitseminen esityksen perustaksi ja niiden asettaminen tarkoituksella etualalle, antavat näille lähtökohdille läsnäolon, jonka vuoksi niitä on mahdotonta sivuuttaa. Lisäksi läsnäoloa vaativat esitystavat ovat tärkeitä erityisesti silloin, kun yleisö on saatava tiedostamaan paikallisesti ja ajallisesti etäisiä asioita. (Perelman 1996, 43–44.)

Muun muassa mielipidekirjoituksissaan The Elders argumentoi universaalille yleisölleen usein asettamalla ihmisoikeudet tai niiden tietyn tema-alueen, kuten juuri tasa-arvon, kirjoitustensa alkuun. Näin lukija ei voisi sivuuttaa niitä ja ottaisi samalla ne lähtökohdiksi lukiessaan kyseessä olevaa tekstiä. Ryhmä myös pyrkii tuomaan abstrakteja ja usein vaikeasti hahmotettavia ihmisoikeuksia helpommin hahmotettavaan ja arkiseen ympäristöön, kuten esimerkiksi perheeseen. Tässä pari aloitusta The Elders -ryhmän jäsenten mielipidekirjoituksista, jotka siis samalla edustavat koko ryhmän mielipiteitä:

“Human rights and democracy are universal values. Every woman and man on this planet is entitled to live their lives enjoying the benefits they bring. Sadly, we know this is not the case.” (Brundtland 2015).

“In the international community we talk about the family as being the basic unit of society. Today we see that the family has become the biggest locus of violence, especially against women and children.” (Jilani 2014).

Olipa rakennettavana puhe tai kirjallinen viesti, esityksessä olevat asiat on esitettävä sellaisella kielellä, jota yleisö ymmärtää. Tästä johtuen ilmaukset sisältävät tosiasialuonteensa lisäksi myös tulkintansa ja kuvauksensa tavan. Tekstin tulkinnassa saattaa tuntua siltä, että tulkinnassa on vain yksi mahdollisuus eli tulkitsijan määrittelemä merkitys voi tuntua valmiilta ja ainoalta oikealta, koska kyseinen teksti on selkeäsanaisesti kirjoitettu. Tästä johtuen tekstin selkeys tai selväsanaisuuden kokemus liittyvät aina tulkitsijoihin, jonka tekemää tulkintaa voi joskus rajoittaa tietämättömyys tai mielikuvituksen puute. (Perelman 1996, 50–51.)

The Elders pyrkii ihmisoikeusretoriikassaan artikuloimaan selkeästi ja tuomaan esille jäsenille tärkeitä ihmisoikeusteemoja, jotta heidän kirjoitustensa ja puheidensa yleisölle ei jäisi epäselväksi, mitä ryhmä on halunnut sanoa joillakin ilmaisuilla. He esimerkiksi käyttävät retoriikassaan hyvin vähän metaforia, koska niissä on usein tulkinnanvaraa. Tähän välttelyyn voi tosin vaikuttaa se, että kaikkien Vanhimpien äidinkieli ei ole englanti eli kieli, jolla The Elders argumentoi virallisesti. Ryhmä ilmaisee varsin selkeästi, jos ihmisoikeusloukkauksia

esiintyy. Tästä esimerkkinä lainaus Kofi Annanin puheenjohtajan sanoista vuoden 2015 vuosiraportista:

“The international community has yet to demonstrate it really has the conviction to address the root causes of conflicts and defend human rights.” (The Elders 2016c, 1).

Argumentin painoarvo on riippuvainen yleisön sen lähtökohdille ilmaisemasta kannatuksesta ja tämän pysyvyydestä, puolustettavan väitteen läheisyydestä tai etäisyydestä yleisölle, vastaväitteiden mahdollisuudesta ja sellaisista tavoista, joilla kyseessä oleva argumentti voidaan kiistää. Vastaanottaja voi myös arvioida argumentin painavuutta aikaisemman kokemansa samankaltaisen perusteen tai tilanteen pohjalta. (Perelman 1996, 157.)

The Elders ottaa tämän argumentoinnin osa-alueen huomioon muun muassa myöntämällä vastaanottajille tasa-arvokysymysten kohdalla, että he ymmärtävät kulttuurien ja tapojen vaikutukset epäkohtien taustalla:

”-- As Elders, we understand the importance of acknowledging cultural traditions and customs but this is no excuse for continuing to discriminate against half the population. The belief that women do not deserve equal treatment underpins violence against them, and is used to deny fair access to education, health, employment, property and influence.--” (Machel & Tutu 2015.)

Perelmanin mukaan hyvä retoriikka on samanaikaisesti yleistä ja myös avoimessa yhteisymmärryksessä hyväksyttyä. Hän korostaakin kahta käsitettä retoriikassa: vastuuta ja yleispätevyyttä. Argumentoijan on kannettava vastuunsa siten, että sen toiminta on universaaliyleisön hyväksyttävissä. Merkittävää yhteisymmärryksen tavoittelussa on, että käsitykset universaaliudesta vaihtelevat: universaalius voi olla esimerkiksi kulttuuriperustaista. (Puro 2006, 132.)

The Elders -ryhmän ihmisoikeusretoriikassa pyritään usein yleisesti ja kollektiivisesti hyväksyttävissä olevaan tavoitteeseen ihmisoikeuksien universaalien luonteen takia. The Elders on halunnut korostaa ihmisoikeusretoriikassaan vastuuta suhteessa universaaliyleisöönsä. Se pyrkii olemaan vastuullinen valitessaan uusia aloitteita tai teemoja, joiden puolesta se haluaa argumentoida. Lisäksi se on sanavalinnoissaan varsin neutraali käsitelleessään arkaluonteisia ja kulttuurisidonnaisia asioita, kuten esimerkiksi lapsiavioliittoja, jotta sen retorinen toiminta olisi universaaliyleisön hyväksyttävissä:

”-- The Elders are committed to promoting equality between women and men, girls and boys, in all aspects of life. They are particularly concerned by the frequent misuse of religious and traditional beliefs to justify and perpetuate gender discrimination. --” (The Elders 2016p.)

5.6 Tavoitteena eettinen johtajuus

Argumentaatiolla tavoitellaan usein toimintaa tai vähintään toiminta-aktiivisuuden luomista eikä pelkästään älyllistä hyväksyntää argumentaatiolle (Perelman 1996, 19). Lisäksi Perelman luonnehtii itse argumentointia toiminnan osa-alueeksi. Hän siis näkee retoriikassa argumentoinnin yhtenä ulottuvuutena toimintatilannetta, kun taas logiikassa argumentointi on alistettu tuloksille (Palonen 1997, 77).

The Elders -ryhmän naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumisen osalta argumentoinnin tavoitteena on luoda toiminta-aktiivisuus erityisesti valtioiden johtajissa. Johtajien ja muiden merkittävässä asemassa olevien päättäjien on ennen kaikkea tehtävä ihmisoikeuksia kunnioittavia aloitteita, tuettava kansansa oloja parantavia uudistuksia ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita, ehkäistävä epäoikeudenmukaisuutta ja syrjintää sekä tehtävä kunnianhimoisia sitoumuksia YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. (ks. The Elders 2019d.)

“But words are not enough. They can never be enough. We need action – and for that to be effective, we need our leaders to be bold, confront prejudice and discrimination wherever it lurks, be honest enough to confront their own records and demand better from themselves and their administrations.” (Robinson 2017.)

The Eldersin selkein päätavoitteina ovat universaalien ihmisoikeuksien, rauhan ja kestävän kehityksen tukeminen sekä eettisen johtajuuden laajentaminen. Tarkemmin The Elders määrittelee näitä tavoitteitaan strategisessa toimintakehyksessä vuosille 2014–2017. Se listaa siinä näiden vuosien toiminnan tavoitteiksi 1) reilun ja mukaan ottavan yhteisön, 2) vapauden pelosta ja 3) vapauden haluista. Reiluun ja mukaan ottavaan yhteisöön The Elders liittyy yhdeksi osatavoitteiksi inspiroimisen eettiseen johtajuuteen. Vapauden pelon osatavoitteeseen kuuluvat rauhan rakentaminen ja konfliktien perussyiden torjuminen. Vapautteen haluista kuluu puolestaan kestävän kehityksen edistäminen ja köyhyyden kitkeminen. (The Elders 2013.) Vuosien 2018–2020 strategisessa toimintakehyksessä eettisen johtajuuden tavoite sidotaan entistä vahvemmin YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen. Se onkin

yksi toimintakehyksen pääteemoista, ja eettisen johtajuuden lisääminen maailmanjohtajien keskuudessa ratkottaessa globaaleja ongelmia on nostettu viralliseksi tavoitteeksi. (The Elders 2019d.)

Eettinen johtajuus siis korostuu yhtenä merkittävimmistä tavoitteista ryhmän toiminnassa. Sen perään kuulutetaan niin vuosiraporteissa, mielipiteissä kuin strategisissa toimintakehyksissä vuosille 2014–2017 ja 2018–2022. Lisäksi eettisistä johtajuutta kaivataan eri ihmisoikeusteemojen osa-alueilla. Vuosien 2014–2017 toimintakehyksessä todetaankin ryhmän yhdeksi tavoitteeksi juuri inspiroimisen eettiseen johtajuuteen:

”The Elders will encourage the highest standards of integrity among leaders of all kinds, and promote the development of new approaches to global governance for the benefit of all humanity and future generations.” (The Elders 2013).

Myös jo vuosien 2014–2017 toimintakertomuksen otsikko kertoo eettisen johtajuuden teeman tärkeyden: ”Ethical leadership in a rapidly changing world”. Eettinen johtajuus on yksi ryhmän tärkeimmistä tavoitteista niin maailmanlaajuisesti kuin myös ihmisoikeusloukkauksista kärsivissä maissa.

The Elders ei kuitenkaan määrittele kirjoituksissaan, ainakaan kovin selkeästi, mitä eettinen johtajuus sille merkitsee kyseisissä aineistoissa. Se näyttäisi olevan johtajuutta, jossa otetaan huomioon kaikki ja vaativan johtajilta jonkinlaista rohkeutta. Tästä esimerkkinä Hina Jilani lainaus vuoden 2014 vuosiraportista:

” Ethical leaders are those who understand what is relevant to the peoples’ needs, are able to take decisions regardless of what the consequences might be and then be clever enough to make sure that the consequences are addressed and have good strategies to address the consequences.” Hina Jilani (The Elders 2015, 7)

The Elders -ryhmää läheltä tarkkaileva avustava tiimi määrittelee eettisen johtajuuden arvopohjaiseksi (value driven) ja oikein tekemiseksi: Vanhimmille johtaminen on oikean teon tekemistä. Eettiseen johtajuuteen näyttää myös kuuluvan pitkäjänteisyys ja jatkuvuus, sillä se on avustavan tiimin mukaan kokemukseen nojaava käsitys kaikkien ihmisten intressien mukaisesta toiminnasta, jossa ei mennä helpoimman ja nopeimman ratkaisun kautta: *”Not to take the short-term route but the long-term route in the interests of people as whole.”* Vanhimpien kokemus erityisesti vaaleilla valituksiksi tulemisesta auttaa siinä, että he

ymmärtävät pitkäjänteisen työn tärkeyden eikä vain yhden vaalikauden lyhytnäköisyyden. Vanhimmat haluavat rohkaista muita näyttämään johtajuuttaan sen todellisessa mielessä eikä toimimaan lyhytnäköisesti ja lyhyen aikavälin etujen näkökulmasta. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

Kirjallisuudessa eettistä johtajuutta on määritelty muun muassa osana eettistä toimintaa. Törrönen ja Lämsä ovat yhtä mieltä Takalan kanssa siitä, että eettinen toiminta edellyttää oman edun unohtamista tai vähintään omien lähtökohtien ja asenteiden ottamista uudelleenarviointiin. Kuitenkin eettisyyttä on vaikea arvioida, sillä ei ole itsestään selvää, mitä itse eettisyys on ja mitkä tekijät ovat siinä olennaisia. Esimerkiksi useat johtajuuden teorit painottavat osaamista tehokkuuden näkökulmasta ja puolestaan vaikenevat eettisyydestä. (Törrönen & Lämsä 2000, 4.) Eettisiltä johtajilta voitaisiin näin olettaa jonkinlaista kykyä empatiaan ja omien ennakkoluulojen asettamista syrjään.

Eettiseen johtajuuteen voidaan liittää sekä universalismia että relativismia. Universalismin mukaan on olemassa sellaisia yleisiä moraaliperiaatteita ja normeja, jotka määrittävät eettistä johtajuutta riippumatta siitä millaisesta kontekstista tai kenestä henkilöstä on kyse. Relativismi puolestaan yhdistää eettisen johtamisen kulttuuriseen kontekstiin. Tällöin eettinen johtajuus voi merkitä eri asioita eri yhteyksissä. (Mts. 8.) Voisi sanoa, että The Eldersille eettinen johtajuus esiintyy sekä universalismin että relativismin näkökulmasta. Samaan aikaan ryhmä sekä peräänkuuluttaa kaikilta maailman johtajilta eettistä johtajuutta, johon kuuluu muun muassa kansalaisten huomioonottaminen, että vaatii yksittäisiä oikeudenmukaisempia toimia niiden maiden johtajilta, kuten esimerkiksi Myanmarilta, joiden kansalaisten ihmisoikeuksien tila on huonossa kunnossa.

Eettinen johtajuus voidaan lyhyesti tiivistää hyväksi johtamiseksi, joka on reilua, oikeudenmukaista ja tuloksellista (Heiskanen & Salo 2008, 16). The Elders näyttää korostavan näistä eettisen johtajuuden piirteistä oikeudenmukaisuutta ja reiluuutta, joista oikeudenmukaisuus nousee vielä merkittävämmäksi, sillä tehokkuutta näyttää olevan välillä vaikeaa mitata ihmisoikeusprojektien ollessa laajoja. Vetoamalla eri arvoihin voidaan saavuttaa eri yleisöjen hyväksyntä. Yleismaailmallisen, universaalien, yleisön hyväksyntä voidaan kuitenkin saavuttaa vetoamalla yleismaailmallisiin arvoihin, kuten totuuteen, hyvyteen ja oikeudenmukaisuuteen mutta vain, jos niitä ei ole määritelty. (Perelman 1996, 34–35.) Ryhmän retoriikassa eettinen johtajuus halutaan liittää oikeudenmukaisuuden

kaltaisesti yleismaailmallisiin arvoihin, jolloin eettinen johtajuuden ideaalia voi laajentaa maailmanlaajuisesti eikä se olisi niin kulttuurisidonnaista.

Oikeudenmukaisuusajattelussa korostetaan usein muutoksen mahdollisuutta tai välttämättömyyttä. Parempi maailma, joka on myös oikeudenmukaisempi, nähdään mahdollisena. Tässä ajattelussa myös selkeytyy yhteinen yleinen perspektiivi. Tällöin jokin arvostettu päämäärä, kuten esimerkiksi ihmisoikeuksien toteutuminen, nähdään keskeisenä tavoiteltavana kohteena. (Aaltola 2010, 70.) The Elders pitääkin toiminnassaan tällaisena oikeudenmukaisena tavoiteltavana päämääränä juuri ihmisoikeuksien ja rauhan toteutumista.

Eettisen johtajuuden tavoite on elänyt naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä tasa-arvon teeman painopisteiden mukana. Lapsiavioliittojen vastustamisen kohdalla The Elders -ryhmän vaikutusvaltaisuus kulttuuristen normien muuttamisessa puolustamalla universaaleja ihmisoikeuksia ja eettistä johtajuutta on ollut ilmeistä. Ryhmä on halunnut argumentoida sen puolesta, että kaikilla ihmisillä on samat oikeudet ja näitä oikeuksia on kunnioitettava. Lapsiavioliittojen kohdalla ryhmä onkin puolustanut naisten ja tyttöjen oikeuksia ja muistuttanut tämän ihmisoikeusloukkauksen yleismaailmallisuudesta. (The Elders -tiimi 10.7.2018.)

5.7 Tasa-arvo sekä yhdistää että erottaa – ryhmän ihmisoikeusretoriikka argumentaatiotekniikoittain

Chaïm Perelman (1982, 48–52). luokittelee varsinaiset argumentaatiotekniikat kahteen pääryhmään: assosiatiivisiin ja dissosiatiivisiin argumentaatiotekniikoihin. Perelmanin mukaan assosiatiivisessa argumentoinnissa retoriikan käyttäjä pyrkii yhdistämään erilaisia asioita samaan ryhmään kuuluviksi, saman nimikkeen alle. Dissosiaatiivisessa argumentoinnissa puolestaan argumentoija yrittää erottaa ennen yhteenkuuluviksi koetut tai vastapuolen yhdistämät asiat. (Kuusisto 1998, 26–27.) Perelman luokittelee assosiatiivisen argumentoinnin alalajeihin kvasiloogiset argumentit, todellisuuden rakenteeseen perustuvat argumentit ja todellisuuden rakennetta luovat argumentit (Perelman 1982, 50).

5.7.1 Tasa-arvon yhdistäminen jäsenten omiin kokemuksiin, muihin ihmisoikeusteemoihin ja yhteiskunnan osa-alueisiin

The Elders -ryhmä käyttää yhdistäviä argumentaatiotekniikoita yhdistäessään sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen oikeuksia koskevaa retoriikkaa toisiin ryhmän ajamiin ihmisoikeuskysymyksiin ja -teemoihin. Erityisen paljon ryhmä on käyttänyt hyväkseen vertailuja, esimerkkejä ja omia kokemuksiaan.

Kvasiloogiseen argumentointiin kuuluu muun muassa oikeudenmukaisuus ja vastavuoroisuus. Oikeudenmukaisuuteen kuuluuvan oikeudenmukaisuussäännön mukainen argumentointi nojaa periaatteeseen, jonka mukaan ”olennaisesti samanlaiseen luokkaan kuuluvia olentoja tulee kohdella samalla tavalla”. (Perelman 1996, 75–76.)

The Elders nojaa hyvin vahvasti perelmanilaiseen oikeudenmukaisuussääntöön argumentoidessaan ihmisoikeuksien tärkeydestä. Se muun muassa argumentoidessaan rinnastaa miehet ja naiset toisiinsa samanlaisina olioina eli tasavertaisina ihmisinä. Tämä tasavertaisuus muodostaakin pohjan ryhmän kaikelle argumentaatiolle. Vastavuoroisuuteen nojaavassa argumentoinnissa taas samaistetaan kaksi eri oliota, esimerkiksi eri maiden ihmiset, tai tilannetta, ja pyritään osoittamaan, että heitä tai niitä tulisi tietyn asian suhteen kohdella samalla tavoin johtuen heidän tai niiden korrelaatiosuhteesta (Perelman 1996, 78). Ryhmä haluaa argumentoida sen puolesta, että naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutuminen on ihan jokaisen ihmisen vastuulla ja että ihmisoikeudet kuuluvat kaikille sukupuoleen katsomatta. Sukupuolten välistä epätasa-arvoa esiintyy edelleen ja siitä on päästävä eroon.

” -- *Each person, whether male or female, is responsible for respecting the rights of girls and women and challenging practices which foster discrimination and unfair treatment.* --“
(The Elders 2016q).

“*While men and women are born equal, gender inequality still persists in every society.* --“
(The Elders 2016q).

Todellisuuden rakenteeseen perustuvissa argumenteissa lähtökohtana on se, miten retoriikan kohteena olevien ilmiöiden välille rakennetaan luonnollisen kaltaisia siteitä. Retoriikan tavoitteena on tällöin osoittaa esimerkiksi, että jollekin taholle on ominaista jokin piirre. (Puro 2006, 133.) The Elders pyrkii tähän tekemällä välillä hyvinkin abstrakteista käsitteistä kuten

ihmisoikeudet yleisölleen, eli esimerkiksi maailman johtajille tai koko ihmiskunnalle, helpommin käsitettäviä kertomalla niiden toteutumisen epäkohdista. Erityisesti naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisessa ja yleiskattavaa perusterveydenhoitoa koskevassa argumentoinnissa se pyrkii yhdistämään abstrakteja ihmisoikeuksia jokaisen naisen ja tytön arkeen. Erityisesti naisiin kohdistuvan väkivallan kohdalla ryhmä on argumentoinut väkivallan vaikutuksista lapsiin ja perheeseen. Väkipalalta perheessä voi antaa lapselle väärän kuvan väkivallan normaalisuudesta.

Todellisuuden rakenteeseen liittyvät rinnakkaisuussiteet yhdistävät toisiinsa eri tasoisia asioita, joista yksi esitellään toisen asian ilmentymäksi tai ilmaukseksi (Perelman 1996, 102). Argumentoinnin kohteena olevat asiat eivät ole yhdellä tasolla tapahtuvia, vaan ne koostuvat eri kerroksista. Tämänkaltaista argumentointia ovat muun muassa syy-seuraussuhteen olemassaolon näyttäminen toteen tai henkilön ja hänen tekojensa liittäminen toisiinsa. Näyttäessään toteen syy-seuraussuhdetta vaikuttamaan pyrkivä retori yrittää osoittaa tietyn teon ja sen seurausten tai tavoitteen ja keinojen välisen yhteyden. Henkilön ja hänen tekojensa yhteen liittäminen voi olla kyseessä puolestaan esimerkiksi silloin, kun määritellään hänen luonnettaan sen perusteella, millaisia tekoja hän on tehnyt. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1971, 261–349, Perelman 1982, 81–105.)

The Elders argumentoi ihmisoikeuksien tärkeydestä eri tasoilla. Ihmisoikeusloukkauksia tapahtuu joka puolella maailmaa, ja ihmisoikeuksia tulee kunnioittaa joka hallinnon tasolla. Ihmisoikeuksien toteutuminen yhdellä tasolla johtaa niiden toteutumiseen myös toisella.

”-- Human rights must be respected at national, regional and international levels.-- This will only happen when all of us, from the grassroots to the presidential palaces, understand that they are holistic values, applicable across countries and cultures.-- “ (Brundtland 2015.)

”Women in Pakistan are demanding change and challenging their political, social and religious institutions. Women from all religions suffer from similar problems. Violence is universal and nothing has been done about it.” (Jilani 2015.)

Keskeinen piirre sukupuolten väliselle tasa-arvolle The Elders -ryhmän retoriikassa on se, että tämä ihmisoikeusteema yhdistetään usein ryhmän muihin ihmisoikeusteemoihin. Tasa-arvo on yhdistetty ennen kaikkea ilmastonmuutokseen, päätöksentekoon, YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin, yleiskattavaan terveydenhoitoon ja oikeussuojan saatavuuteen. Ryhmä haluaa tällä tavoin vahvistaa työille ja naisille kuuluvien oikeuksien läpileikkaavuutta

sen omissa muissa teemoissa sekä osoittaa tasa-arvonäkökulman tärkeyttä kaikilla yhteiskunnan aloilla ja yhteiskuntaa koskettavissa ihmisoikeusloukkauksissa. Erityisen paljon naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista on perusteltu koko yhteiskuntaa hyödyttävänä asiana, joka voi myös lisätä vaurautta. Tasa-arvon toteutuminen on myös nähty olennaisena tekijänä YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

"Human rights and gender equality should inform good climate policy." (Robinson 2016).

"We already know that when women enjoy equality with men, societies are more productive economically, more inclusive, and more stable." Gro Harlem Brundtland (The Elders 2015, 6).

"The Elders believe that for societies to flourish, women must be given the security and opportunity they need to make the most of their talents, participate fully in their communities and live a life free from abuse and neglect." (The Elders 2015, 22).

"Violence against women is a profound global injustice. It is a major obstacle to the fulfillment of women's and girls' human rights and to the achievement of the SDGs." (Lagos 2019.)

Eritasoiisiin toimijoihin kohdistuvaa argumentaatiota esiintyy puhutellessa yleisön jäseniä suoraan tai välillisesti. Ryhmä pyrkii asettamaan valtioiden, uskonnolliset ja perinteiset johtajat yhdenvertaiseen asemaan niin toistensa kuin ruohonjuuritason aktivistien kanssa. Tällaisen yhdistävän retoriikan tarkoituksena on osoittaa, että ihmisoikeudet ovat kaikkien vastuulla.

"Access to justice for all is an important human right. We will amplify the voices of grassroots activists and civil society, and engage with heads of state and policymakers to help make access to justice a priority. Violence against women is a profound global injustice. We will encourage action by political, traditional and religious leaders to change behaviour and ensure justice for survivors." (The Elders 2019d.)

Ryhmä yhdistää myös varsin usein erilaisia tavoiteltavia arvoja toisiinsa. Erityisesti se on yhdistänyt rohkeuden muihin sille tärkeisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen, eettiseen johtajuuteen tai velvollisuuden tuntoon. Ryhmä vetoaakin erityisesti johtajien rohkeuteen tehdä uudistuksia omissa valtioissaan. Johtajien rohkeus johtaa tasa-arvon toteutumiseen.

"So what I want to talk about today is courage, leadership and obligation."

Graça Machel YK:n ilmastokokouksessa syyskuussa 2014 (The Elders 2015, 20).

“Universal health care is an achievable goal, if politicians have the courage to challenge vested interests.” Jimmy Carter (The Elders 2017a, 15).

Todellisuuden rakennetta luovissa argumenteissa jostakin tietystä tilanteesta tehdään malli, ennakkotapaus tai yleinen sääntö, johon päättely sitten voidaan nojata (Perelman 1996, 60–61). The Elders on käyttänyt tätä argumentaation keinoa ihmisoikeusretoriikassaan. Vanhimmat ottavat yhden valtion ja sille tyypillisen ihmisoikeusloukkauksen esimerkiksi siitä, miten ihmisoikeuksien toteutumista voidaan edistää. Esimerkiksi Hina Jilani on käyttänyt omaa kotimaataan Pakistania ja itseään esimerkkinä muutoksen mahdollistavasta voimasta:

”-- In Pakistan – my country – about two decades ago, there were a significant number of people, myself included who were trying to resist state-sponsored trends, trends which would have decimated women’s and girls’ rights. Instead, there have been legal reforms on child marriage, progressively making it better for women and girls. It’s still inadequate, but when these positive reforms were implemented, there was no resistance from the broader society. --

(Jilani 2014.)

Ryhmän jäsenet käyttävätkin usein omia kokemuksiaan tai omaa itseään esimerkkinä ihmisoikeuksien toteutumattomuudesta tai ihmisoikeusloukkauksista. He haluavat tuoda itseään helpommin lähestyttäväksi ja lisätä solidaarisuuden tunnetta itsensä ja ihmisoikeuspuolustajien sekä ruohonjuuritason toimijoiden välillä. Tästä esimerkkinä Hina Jilanin puhe, jossa hän kutsuu itseään ihmisoikeuspuolustajaksi:

“--As a lawyer and human rights defender I have repeatedly been confronted with examples of discrimination committed on grounds of gender, race, religion or sexual orientation. --” (Jilani 2018).

5.7.2 Mistä naisten oikeuksien ja tasa-arvon edistämisessä ei ole kyse

Dissosiatiiivinen argumentointi perustuu kahden asian niin sanottujen filosofisten käsiteparien erottamiseen toisistaan. Tällaisia ovat esimerkiksi se, että teoria ei vastaa käytäntöä, satunnainen yksittäistapaus yleistä sääntöä tai ulkomuoto sisintä. Näissä käsitepareissa ensimmäisen termin nähdään olevan näennäinen tai virheellinen, kun taas jälkimmäisen nähdään edustavan perimmäisempää totuutta tai syvintä järjestystä. (Kuusisto 1998, 28.)

Dissosiaatiossa ideana on pilkkoa, jaotella ja käyttää hyväksi sitä, että jokin ilmiö on hyväksyttävämpi pienempänä osana kuin suurena kokonaisuutena (Puro 2006, 134).

The Elders -ryhmä nojaa erityisesti dissosiativiseen argumentointiin argumentoidessaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan sekä perusteluissaan naisten voimaannuttamisen ja rauhanrakentajaroolin puolesta, kuten esimerkeistä näkyy. Erotteleva argumentointi näkyy erityisesti ryhmän jäsenten puheissa ja mielipidekirjoituksissa. Argumentoinnin tarkoituksena on osoittaa, mistä naisten oikeuksien ja tasa-arvon edistämiseksi ei ole kyse.

Vanhimmat käyttävät erottelevaa ihmisoikeusretoriikkaa naisten voimaannuttamisen osalta vahvistaakseen naisten oman osallistumisen tärkeyttä. Naisten osallistumismahdollisuudet käsittävät niin rauhanrakentamisen, poliittisen päätöksenteon kuin naisasialiikkeiden tukemisen, yleisesti ottaen kaikki yhteiskunnan osa-alueet. Naisten rooli ei saa jäädä vain sodan uhriksi eikä naisten voimaannuttaminen saa tapahtua ilman naisten omaa panosta ja yhteiskunnan tukea. The Elders -ryhmän mukaan erilaisten ryhmien ja johtajien tulee seisoa naisasialiikkeiden (women's movements) kanssa, eikä niiden puolesta. Vanhimmat haluavatkin korostaa kuuntelemisen ja yhteistyön tärkeyttä voimaannuttamisessa. Naisten voimaannuttamisesta hyötyy koko yhteiskunta. (Ks. esim. The Elders 2019c.)

"Women's issues are social issues. Women's rights cannot be promoted in isolation."

Hina Jilani puhuessaan naisten voimaannuttamisesta (The Elders 2019c).

"Empowerment is not a thing that can be given or taken back... when women do things, then that brings the empowerment."

Ela Bhatt puhuessaan naisten voimaannuttamisesta (The Elders 2014, 11).

Vanhimpien mukaan rauhanprosesseissa saattaa olla vaarana naisten jääminen objektin tai sodan uhrin asemaan. Naisten rooli on muutoksen mahdollistajana, jossa heidän oma toimintansa on avainasemassa. Naisten ottaminen mukaan päätöksentekoon ja tavoitteiden implementointiin ei saa olla mikään ylimääräinen velvoite.

"Women's voices shouldn't only be heard because they are the victims of the war. The reason why their active participation to peace efforts is essential is that they are the most effective peacebuilders."

Mary Robinson puhuessaan naisrauhanrakentajille (The Elders 2014, 11).

“I have learned that women can exert great power even when they are not within traditional power structures. Their voices should not only be heard because they are the victims of war and human rights abuses, but because they are the most effective peace builders, agents of change.”

Mary Robinson naisten roolista rauhanrakentajina ja yhteiskunnallisen muutoksen mahdollistajina (Robinson 2019a).

“We need to guarantee that the inclusion of women in decision-making and implementation will not be seen as an optional extra as we plan and action our NDCs¹ in 2020. We want to have enhanced and ambitious NDCs: saying we want to be inclusive of women is not good enough. Inclusivity needs to be lived out in the actions we all take.”

Mary Robinson naisten ottamisesta mukaan ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun (Robinson 2019b).

Naisten oikeuksien ja tasa-arvon toteutuminen edellyttää The Elders -ryhmän mukaan myös poliittista tahtoa ja naisten omaa uskallusta korottaa ääntään yhteiskunnallisessa keskustelussa. Tarvitaan niin lainsäädäntöä kuin selkeää toimintaa, jotta sukupuolten välinen tasa-arvo voisi toteutua. Tasa-arvon edistämisessä ei ole kyse mistään itsestään selvästä ja automaattisesti tapahtuvasta asiasta.

“Of course, social change does not come by itself. It comes with political will. Targeted affirmative action and legislation in the field of gender equality and family provisions have been crucial to promote and safeguard social change. -- Women need to truly believe that we do have a wider role to play in governing society, and not be content only to govern the household.”

Gro Harlem Brundtland puhuessaan siitä, miksi naisten oikeuksia ei tulisi ottaa itsestään selvyytenä (Brundtland 2013a).

Erityisen paljon Vanhimmat ovat argumentoineet erottelua hyväksi käyttäen naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. Kirjoituksissa on korostunut se, että naisiin kohdistuvaa väkivaltaa tapahtuu joka puolella maailmaa eikä se ole kulttuurisesti sidonnainen ihmisoikeusloukkaus. Väkivaltaa kokeneet naiset halutaan myös kuvata muutoksen mahdollistajina, ei uhreina: naiset pystyvät omilla väkivallan kokemuksillaan rakentamaan uudenlaista ja tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa pois patriarkaalisesta järjestelmästä.

“Violence against women is not an inherent to any culture on any continent. It can be eliminated if there is sufficient political will to educate populations, especially men and boys,

¹ NDCs (nationally determined contributions) ovat Pariisin ilmastopöytäkirjan alaisia ja kansallisesti määriteltäviä valtioiden antamia panoksia.

and reform traditional structures, institutions and practices.” (Machel 2019.)

“Ending violence against women is not just a moral imperative in its own right; it is essential for building fair and prosperous societies. “(Brundtland 2013b).

“Whether economically, politically or socially, women are not passive victims of abuse, but agents of change whose empowerment and liberation will free our societies from the psychological shackles of oppression.” (Machel 2019).

Kaiken kaikkiaan The Elders -ryhmä pyrkii dissosiatiivisella argumentoinnilla vahvistamaan naisten roolia yhteiskuntien rakentamisessa ja kehittämisessä. Naiset eivät saa jäädä vain päätöksien kohteena olevan objektin asemaan, vaan heidän mielipiteitään, asiantuntemustaan ja kokemuksiaan on kuunneltava. Ryhmän mukaan yhteiskunnan muuttamiseen tarvitaan myös poliittista tahtoa, jossa naisille määrättyä roolia ei saa ottaa itsestään selvyutenä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessa tarkoitukseni oli tarkastella, mikä The Elders on ja millainen toimija se on sekä minkälaista ihmisoikeusretoriikkaa ryhmä toteuttaa sukupuolten välisen tasa-arvon saralla.

The Elders koostuu entisistä vaikutusvaltaisista johtajista ja ihmisoikeusaktivisteista. The Eldersiä voi nimittää ryhmäksi, jonka tavoitteena on antaa ääni niille, joiden ääni ei kuulu. Se pyrkii edistämään ihmisoikeuksien ja rauhan toteutumista niin yksityisissä neuvotteluissa eri maiden johtajien ja päättäjien kanssa kuin julkisesti esiintymällä eri foorumeilla, kuten esimerkiksi omien nettisivujensa kautta. Organisaatiolle tyypillisesti myös The Elders -ryhmän keskuudessa on erikoistumista: yksi tietää enemmän kestävään kehitykseen liittyvistä ongelmista, toinen taas rauhan rakentamisesta ja kolmas oikeudesta terveyteen.

Tasa-arvo on yksi ryhmän pisimpään jatkuneista ja tärkeimmistä ihmisoikeusteemoista, joiden alalla ryhmä on toiminut. The Elders argumentoi tasa-arvosta ihmisoikeutena: kaikki ihmiset ovat syntyneet tasa-arvoisina, ja tästä johtuen myös naisten ja tyttöjen tasa-arvon tulisi toteutua. Ryhmän tasa-arvoa koskevan retoriikan kohde on myös muuttunut: alkuaikoina keskityttiin lapsiavioliittoihin, kun nykyään oikeudensuojan saatavuus ja yleiskattava terveydenhoito ovat pääosassa. Vanhimmilla on halua yleisellä tasolla edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä tasa-arvon toteutumista, mutta konkreettisten ja yksilöllisten yksinomaan naisten ja tyttöjen oikeuksiin kohdistuvien kampanjoiden suunnittelu ja aloitteellisuus on jäänyt organisaation työntekijöiden vastuulle.

Ryhmän yhteenkuuluvuuden korostaminen näkyy niin The Eldersin sanavalinnoissa kuin sen yhteisesti valitsemisissa teemoissa. The Elders haluaa osoittaa lukijoilleen ja kuuntelijoilleen, että se pyrkii toimimaan yhdessä ihmisoikeuksien toteutumiseksi, esimerkiksi korostamalla lähes jokaisessa tuottamassaan tekstissä omaa nimeään. Se haluaa näin toimia keskustelukumppanina maailman johtajille, jotta nämäkin alkaisivat toimia yhteistyössä niin oman maan kansalaisten kuin muidenkin maiden johtajien kanssa. Ryhmä voi myös haluta näin toimimalla korostaa yhtenäisyyttään, mikä puolestaan lisää ihmisoikeusretoriikan uskottavuutta.

Se haluaa myös korostaa omaa itsenäisyyttään ja puolueettomuuttaan argumentaationsa. Esimerkiksi jokaisessa sen julkaisemassa vuosiraportissa todetaan ryhmän muodostuvan itsenäisestä vaikuttajajoukosta johtajia eri puolilta maailmaa, jotka työskentelevät yhdessä rauhan ja ihmisoikeuksien puolesta. He eivät ei siis ole sidottu minkään hallituksen, instituution tai kansakunnan kantoihin. Myös ryhmää avustava tiimi vakuutteli antamassaan haastattelussa Vanhimpien puolueettomuutta.

The Elders -ryhmä käyttää tasa-arvoa koskevassa retoriikassa hyvinkin paljon hyväkseen Chaïm Perelmanin kehittelemää argumentaatioteoriaa. Erityisesti ryhmän retoriikassa korostuvat luottamus, ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja ryhmän arvovalta argumentaation lähtökohtina, yleisön merkitys, eettinen johtajuus tavoitteena sekä yhdistävät ja erottelevat argumentaatiotekniikat.

The Elders -ryhmä tunnustaa luottamuksen tärkeyden ihmisten välisissä suhteissa, ja luottamus on tärkeä osa ryhmän työtä. Luottamuksen tärkeys näkyy erityisesti silloin, kun ryhmän jäsenet keskustelevat henkilöiden kanssa, joihin he haluavat vaikuttaa. Näissä yksityisissä keskusteluissa pitäisi pystyä luottamaan siihen, että keskustelun toinen osapuoli ei petä luottamusta kertomalla julkisuuteen keskustelun sisällöstä. Luottamus näyttelee myös merkittävää osaa ryhmän maineen ja uskottavuuden säilyttämisessä.

The Elders vetoaa ihmisoikeuksien toteutumiseen sekä poliittisessa päätöksenteossa että viittaa kirjoituksissaan kansainvälisiin ihmisoikeuksiin ja näiden velvoittavuuteen. Ihmisoikeudet ja niiden kunnioittaminen ovat siis itsessään faktana pidetty lähtökohta, mutta niiden toteutuminen on toivottava asia.

The Elders -ryhmä näyttää lähtevän julkisessa argumentoinnissaan siitä, että myös ihmisoikeussopimukseen sitoutuneet ja samalla niistä piittaamattomat valtiot haluaisivat kuunnella argumentointia siitä, miten ihmisoikeuksiin tulisi sitoutua. Ryhmän argumentoinnissa näyttäisi siis olevan vaarana sama ongelma kuin Chaïm Perelmanin argumentaatioteoriaan kohdistetussa kritiikissä: julkisessa argumentaationsa ja ryhmän omissa julkaisuissa jätetään huomioimatta vastapuolen vasta-argumentit ja korostetaan sitä, että yhteisymmärrykseen tähtäävä rationaalinen argumentointi olisi aina saavutettavissa.

The Elders -ryhmän arvovalta voidaan nähdä valtana, joka pyrkii yhteisymmärrykseen ja yhteistyöhön. The Elders -ryhmä näkeekin itsensä moraalisen arvovallan käyttäjänä sukupuolten välistä tasa-arvoa ja muita ihmisoikeuskysymyksiä koskevissa teemoissa. Myös argumentaation yleisö tunnustaa ryhmän arvovallan: Vanhimpia kuunnellaan usein heidän henkilökohtaisen moraalisen arvovaltansa ja uskottavuutensa vuoksi, joita he ovat rakentaneet ihmisoikeusuransa aikana.

The Elders -ryhmän vaikutusvalta argumentoijana perustuu pitkälti ryhmän jäsenten tunnettavuuteen ja ihmisoikeusosaamiseen: ryhmästä löytyy Nobelin rauhan palkinnon saajia ja entisiä presidenttejä. He itsekkin myöntävät tämän todetessaan, että he voivat tuoda eri osapuolia yhteen keskustelemaan ihmisoikeusongelmista ja käyttää omaa erityisosaamistaan konfliktien ratkaisemiseksi. Kansainvälisten diplomaatioosaajien The Elders joutuu tasapainoilemaan elitistisen johtajien vuorovaikutuskumppanin ja suurta yleisöä puhuttelevan kansalaisjärjestön kuvan välillä. Joka tapauksessa The Elders on yhtenäisyyttä ja yhteenkuuluvuutta korostava ryhmä, joka pyrkii omalla erityisosaamisellaan rakentamaan rauhaa ja edistämään eri ihmisoikeuksien ja niihin liittyvien teemojen toteutumista eri puolilla maailmaa. Ryhmä pyrkiikin toimimaan muutoksen katalysaattorina nojaten arvovaltaansa.

The Elders -ryhmän prioriteettiyleisöiksi lasketaan kansalliset ja kansainväliset johtajat sekä ryhmälle tärkeiden aihealueiden kannalta merkittävät mielipiteenmuodostajat. Myös laajemman yleisön tärkeys tunnustetaan lisättäessä tietoisuutta globaaleista ihmisoikeuskysymyksistä, mutta viestinnän pääpaino suuntautuu resurssisyistä kaikille maailman johtajille ja olennaisille mielipiteenmuodostajille. Vanhimpien omat ihmisoikeustaustat näkyvät kuitenkin siinä, että he haluavat puhutella ketä tahansa ihmistä ihmisoikeuskysymyksistä. Ryhmän retoriikka näyttäisi siis suuntautuvan kenellä tahansa ihmisoikeuksista kiinnostuneelle eli perelmanilaisittain universaaliyleisölle. Yleisö otetaan huomioon muun muassa puhumalla selkeää kieltä, jota yleisö ymmärtää. Lisäksi ryhmä pyrkii aina sovittamaan puheensa oikeaan kontekstiin.

The Elders ei pyri saamaan aikaan ihmisoikeusretoriikallaan vain hyväksyntää, vaan se myös perelmanilaisittain haluaa luoda toimintaa tai vähintään toiminta-alttiutta ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Se muun muassa kannustaa retoriikassaan jokaista ihmistä toimimaan jo ruohonjuuritasolla omassa yhteisössään paremman ja oikeudenmukaisemman maailman hyväksi. Merkittävin toimintaan kannustava tema ryhmän retoriikassa on kuitenkin

valtioiden johtajien ja muiden päättäjien eettinen johtajuus.

Ryhmälle eettinen johtajuus on pohja kaikelle ihmisoikeustoiminnalle. Eettisesti toimiva johtaja ottaa huomioon toiset, asettaa omat ennakkoluulonsa syrjään, toimii oikeudenmukaisesti ja reilusti eikä lyhytnäköisesti omien etujen kautta. The Elders siis uskoo, että tällaisella johtajuudella pystytään turvaamaan kansalaisten ihmisoikeuksien toteutuminen. Ryhmä näkee eettisen johtajan roolimallina muille johtajille ja toimijana, joka pystyy luomaan tasa-arvoista muutosta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia. Samaan aikaan ryhmä sekä peräänkuuluttaa kaikilta maailman johtajilta eettistä johtajuutta, johon kuuluu muun muassa kansalaisten huomioonottaminen, että vaatii yksittäisiä oikeudenmukaisempia toimia niiden maiden johtajilta, joiden kansalaisten ihmisoikeuksien tila on huonossa kunnossa.

The Elders -ryhmä käyttää yhdistäviä argumentaatiotekniikoita yhdistäessään sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen oikeuksia koskevaa retoriikkaa toisiin ryhmän ajamiin ihmisoikeuskysymyksiin ja -teemoihin. Jo koko ryhmän argumentaation voidaan todeta nojaavan Perelmanin oikeudenmukaisuussääntöön: kaikkia ihmisiä on kohdeltava samalla tavalla, olipa kyseessä sitten esimerkiksi nainen tai mies.

Erityisen paljon ryhmä on käyttänyt hyväkseen vertailuja, esimerkkejä ja omia kokemuksiaan. Tasa-arvo on yhdistetty ennen kaikkea ilmastonmuutokseen, päätöksentekoon, YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin, yleiskattavaan terveydenhoitoon ja oikeussuojan saatavuuteen. Ryhmä haluaa tällä tavoin vahvistaa tytöille ja naisille kuuluvien oikeuksien läpileikkaavuutta sen omissa muissa teemoissa sekä osoittaa tasa-arvonäkökulman tärkeyttä kaikilla yhteiskunnan aloilla ja yhteiskuntaa koskevissa ihmisoikeusloukkauksissa. Erityisen paljon naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista on perusteltu koko yhteiskuntaa hyödyttävänä asiana, joka voi myös lisätä vaurautta.

The Elders -ryhmä pyrkii erottelevalla argumentoinnilla vahvistamaan naisten roolia yhteiskuntien rakentamisessa ja kehittämisessä. Naiset eivät saa jäädä vain päätöksien kohteena olevan objektin asemaan, vaan heidän mielipiteitään, asiantuntemustaan ja kokemuksiaan on kuunneltava. Ryhmän mukaan yhteiskunnan muuttamiseen tarvitaan myös poliittista tahtoa, jossa naisille määrättyä roolia ei saa ottaa itsestään selvyutenä.

The Elders toimii hyvinkin monilla eri ihmisoikeusteemojen aloilla, kuten esimerkiksi kestävän kehityksen, tasa-arvon ja pakolaisten oikeuksien alalla. Kuitenkin ryhmän ihmisoikeusretoriikasta näyttää puuttuvan vanhuksien kunnioittaminen ja erityisryhmänä heidän tietonsa korostaminen eri yhteiskunnan asioista. Toinen selkeä laajempi puuttuva ihmisoikeusteema on sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeudet. Ryhmän omasta argumentoinnista ja julkaisuista se puuttuu kokonaan. Ainoa The Elders -organisaation julkaisema materiaali, josta kyseinen ihmisoikeusteema löytyy, on Sparks of Hope -alusta kansalaisyhteiskunnan toimijoille.

Huomionarvoista on myös, että ryhmä puhuu paljon eettisestä johtajuudesta ja ihmisoikeuksista sekä oikeudensuojan saatavuutta koskevan aloitteen kohdalla naisiin kohdistuvasta väkivallasta ilman käsitteiden tarkempaa määrittelyä. Määrittelemällä tarkemmin näitä käsitteitä, ryhmä voisi paremmin pystyä puolustamaan sen tavoitteena olevan kansainvälisen ihmisoikeusjärjestelmän puolustamista ja ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä estää valtioita loukkaamasta ihmisoikeuksien toteutumista.

Tulevaisuudessa The Eldersistä voisi tehdä tutkimuksen esimerkiksi johtamisteorioiden tai muutosteorioiden pohjalta. Tällöin voisi tarkastella esimerkiksi sitä, millaista eettistä johtamista The Elders -ryhmä peräänkuuluttaa ja miten ryhmän peräänkuuluttama johtajuus voitaisiin määritellä muutosjohtamisen osalta? Mielenkiintoista olisi myös tutkia ryhmän tekemien aloitteiden toteutumista, mikä vaatisi osallistumista tarkkailijana ryhmän kokouksiin, vierailuihin sekä muuhun vaikuttamistyöhön.

LÄHTEET

Aineisto

Bhatt, Ela 2016. Mieliä. Grassroots solutions: the most powerful tools to fight poverty and inequality. Saatavilla: <http://theelders.org/article/grassroots-solutions-most-powerful-tools-fight-poverty-and-inequality> . Luettu 19.11.2016.

Brundtland, Gro Harlem 2013a. Puhe. Women's rights must not be taken for granted. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/womens-rights-must-not-be-taken-granted> . Luettu 15.11.2019.

Brundtland Gro Harlem 2013b. Mieliäkirjoitus. Defeating discrimination: how to end violence against women. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/defeating-discrimination-how-end-violence-against-women> . Luettu 2.4.2020.

Brundtland, Gro Harlem 2015. 2015. Puhe. A tough year for democracy and human rights. Saatavilla: <http://theelders.org/article/2015-tough-year-democracy-and-human-rights> Luettu 15.11.2019.

Carter, Jimmy 2013. Mieliäkirjoitus. Women live in a profoundly different, more dangerous world. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/women-live-profoundly-different-more-dangerous-world> . Luettu 2.4.2020.

The Elders -tiimi. Haastattelu. 10.7.2018.

The Elders 2013. Strategic Framework 2014–2017: Ethical leadership in a rapidly changing world. Saatavilla: http://theelders.org/sites/all/modules/theelders/theelders_strategicframework/The-Elders-Strategic-Framework-2014-17.pdf . Luettu 12.11.2016.

The Elders 2014. Annual Report 2013: A world free from war and poverty. Lontoo: The Elders Foundation.

The Elders 2015. Annual Report 2014: Supporting courage where there is fear. Lontoo: The Elders Foundation.

The Elders 2016a. Internetsivut. Our work. Saatavilla: www.theelders.org/our-work. Luettu 6.11.2016.

The Elders 2016b. Internetsivut. About. Saatavilla: <http://theelders.org/about> . Luettu 6.11.2016.

The Elders 2016c. Annual Report 2015: Reflecting the past, facing the future – The challenge of ethical leadership. Lontoo: The Elders Foundation.

The Elders 2016d. Internetsivut. Graça Machel. Saatavilla: <http://theelders.org/graca-machel>. Luettu 30.11.2016.

The Elders 2016e. Internetsivut. Lakhdar Brahimi. Saatavilla: <http://theelders.org/lakhdar>

[brahimi](#). Luettu 25.11.2016.

The Elders 2016f. Internetsivut. Jina Hilani. Saatavilla: <http://theelders.org/hina-jilani> . Luettu 30.11.2016.

The Elders 2016g. Internetsivut. Ricardo Lagos. Saatavilla: <http://theelders.org/ricardo-lagos> . Luettu 30.11.2016.

The Elders 2016h. Internetsivut. Ernesto Zedillo. Saatavilla: <http://theelders.org/ernesto-zedillo>. Luettu 30.11.2016.

The Elders 2016i. Internetsivut. Martti Ahtisaari. Saatavilla: <http://theelders.org/martti-ahtisaari> . Luettu 12.11.2016.

The Elders 2016j. Internetsivut. Ela Bhatt. Saatavilla: <http://theelders.org/ela-bhatt>. Luettu 25.11.2016.

The Elders 2016k. Internetsivut. Fernando H. Cardoso. Saatavilla: <http://theelders.org/fernando-h-cardoso> . Luettu 25.11.2016.

The Elders 2016l. Internetsivut. Jimmy Carter. Saatavilla: <http://theelders.org/jimmy-carter> . Luettu 25.11.2016.

The Elders 2016m. Internetsivut. Desmond Tutu. Saatavilla: <http://theelders.org/desmond-tutu>. Luettu 30.11.2016.

The Elders 2016n. Internetsivut. Nelson Mandela. Saatavilla: <http://theelders.org/nelson-mandela>. Luettu 12.11.2016.

The Elders 2016o, Internetsivut. Kofi Annan. Saatavilla: <http://theelders.org/kofi-annan>. Luettu 12.11.2016.

The Elders 2016p. Internetsivut. Past Work: Child marriage. Saatavilla: <https://theelders.org/programmes/child-marriage>. Luettu 23.11.2016.

The Elders 2016q. Internetsivut. Equality for Girls and Women. Saatavilla: <http://theelders.org/equality-girls-women>. Luettu 20.11.2016.

The Elders 2017a. Annual Review 2016: Solidarity Beyond Borders – Strengthening shared values in troubled times. Lontoo: The Elders Foundation.

The Elders. 2017b. Universal Health Coverage – Position paper. Lontoo: The Elders Foundation.

The Elders 2018a. Internetsivut. Who we are. Saatavilla: <https://theelders.org/who-we-are>. Luettu 20.7.2018.

The Elders 2018b. Uutinen. Martti Ahtisaari steps down from The Elders. Saatavilla: <https://theelders.org/news/martti-ahtisaari-steps-down-elders>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2018c. Annual Review 2017: Walk Together to spark hope in the world – Ten years on, The Elders continue Mandela’s long walk to freedom. Lontoo: The Elders

Foundation.

The Elders 2018d. Internetsivut. About. 2018. Saatavilla: <http://theelders.org/about>. Luettu 20.7.2018.

The Elders 2019a. Annual Review 2018: Never too young to lead, newer too old to learn – Continuing Kofi Annan’s legacy. Lontoo: The Elders Foundation.

The Elders 2019b. Access to Justice – Position paper. Lontoo: The Elders Foundation.

The Elders 2019c. Uutinen: Empowered women create empowered societies. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/empowered-women-create-empowered-societies> . Luettu 15.11.2019.

The Elders 2019d. Strategic Framework 2018–2022. Saatavilla: <https://www.theelders.org/sites/default/files/The%20Elders%20Strategic%20Framework%20Booklet%20-%20FINAL%20%28July%202019%29.pdf> Luettu 7.1.2020.

The Elders 2020a. Internetsivut. The Team. Saatavilla: <https://theelders.org/who-we-are/the-team> Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020b. Internetsivut. Advisory Council. Saatavilla: <https://theelders.org/who-we-are/advisory-council> Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020c. Internetsivut. Mary Robinson. Saatavilla: <https://www.theelders.org/profile/mary-robinson>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020d. Internetsivut. Ban Ki-moon. Saatavilla: <https://theelders.org/profile/ban-ki-moon>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020e. Internetsivut. Graça Machel. Saatavilla: <https://www.theelders.org/profile/graca-machel>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020f. Internetsivut. Gro Harlem Brundtland. Saatavilla: <https://www.theelders.org/profile/gro-harlem-brundtland>. Luettu 25.11.2019.

The Elders 2020g. Internetsivut. Zeid Raad Al Hussein. Saatavilla: <https://theelders.org/profile/zeid-raad-al-hussein>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020h. Internetsivut. Ellen Johnson Sirleaf. Saatavilla: <https://theelders.org/profile/ellen-johnson-sirleaf>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020i. Internetsivut. Juan Manuel Santos. Saatavilla: <https://theelders.org/profile/juan-manuel-santos>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020j. Internetsivut. Kofi Annan. Saatavilla: <https://theelders.org/profile/kofi-annan>. Luettu 19.2.2020.

The Elders 2020k. Internetsivut. Sparks of Hope -alusta. Saatavilla: <https://www.walk-together.org/sparks-of-hope/>. Luettu 20.2.2020.

Jilani, Hina 2014. Mielipidekirjoitus. Let's not be afraid to challenge the traditions that harm girls. Saatavilla: <https://theelders.org/news/lets-not-be-afraid-challenge-traditions-harm-girls>. Luettu 16.11.2016.

Jilani Hina 2015. Mielipidekirjoitus. Women's Rights in Pakistan: failed by a culture of intolerance and impunity. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/womens-rights-pakistan-failed-culture-intolerance-and-impunity> . Luettu 2.4.2020.

Jilani Hina 2018. Puhe. Discrimination: human rights are a preventative tool. Saatavilla: <https://theelders.org/news/discrimination-human-rights-are-preventative-tool>. Luettu 14.3.2020.

Lagos, Ricardo 2019. Mielipidekirjoitus. Femicide is a crime against all humanity. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/femicide-crime-against-all-humanity> . Luettu 3.3.2020.

Machel Graça 2019. Mielipidekirjoitus. Time's up for violence against women and girls. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/times-violence-against-women-and-girls> . Luettu 3.3.2020.

Machel, Graça & Tutu, Desmond 2015. Mielipidekirjoitus. We need to think differently about women. Saatavilla: <http://theelders.org/article/we-need-think-differently-about-women>. Luettu 20.7.2018.

Mandela, Nelson. 2007. Puhe. Launching The Elders. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/nelson-mandelas-speech-launch-elders>. Luettu 19.2.2020.

Robinson, Mary. 2016. Mielipidekirjoitus. Gender equality and climate change: the vital link for success beyond Paris. Saatavilla: <https://theelders.org/news/gender-equality-and-climate-change-vital-link-success-beyond-paris>. Luettu 30.11.2016.

Robinson, Mary. 2017. Puhe. Defending women's rights in turbulent times. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/defending-women%E2%80%99s-rights-turbulent-times> Luettu 19.2.2020.

Robinson, Mary. 2019a. Puhe. Putting gender inclusion at the centre of open government. Saatavilla: <https://www.theelders.org/news/putting-gender-inclusion-centre-open-government>. Luettu 15.11.2019.

Robinson, Mary. 2019b. Puhe. Saatavilla: Gender equality is key to tackling the climate crisis. <https://www.theelders.org/news/gender-equality-key-tackling-climate-crisis> Luettu 6.3.2020.

Kirjallisuus

Aaltola, Mika 2010. Mitä maailmanpolitiikka on? Teoksessa Harle, Vilho (toim.). Näkökulmia kansainvälisen politiikan tutkimukseen 3. painos, 39-78. Tampere: Tampereen yliopisto.

Alastalo, Marja & Åkerman, Maria 2010. Asiantuntijan haastatteluanalyysi: faktojen jäljillä. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna, Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti (toim.) 2010. Haastattelun analyysi, 372–392. Tampere: Vastapaino.

Alastalo, Marja; Åkerman, Maria & Vaittinen, Tiina 2017. Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, Matti; Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna (toim.) 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja, 214–232. Tampere: Vastapaino.

Boje, David M. 2001. Narrative Methods for Organizational & Communication Research. London: SAGE Publications Ltd.

CMI. Internetsivut. Tietoa meistä. Saatavilla: <http://cmi.fi/fi/> . Luettu 12.11.2016.

Considine, Laura 2015. 'Back to the Rough Ground!' A Grammatical Approach to Trust and International Relations. Millennium: Journal of International Studies 2015, Vol. 44(1) 109–127.

Eskola, Jari; Lätti, Johanna & Vastamäki, Jaana 2018. Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Valli, Raine (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1, 5., uudistettu painos, 27–51. Jyväskylä, PS-kustannus.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Fredman, Markku 2014. Ihmisoikeudet asianajajan näkökulmasta. Teoksessa Koivurova, Timo & Pirjatanniemi, Elina (toim.). Ihmisoikeuksien käsikirja, 398–407. Helsinki: Tietosanoma.

Friidu 2012. Opetusmateriaali tyttöjen ja naisten oikeuksista Suomessa ja maailmalla. Saatavilla: <https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/friidu.pdf>. Luettu 9.1.2020.

Hannikainen, Lauri 2014. Kansainvälisen oikeuden käsikirja. Helsinki: Tietosanoma.

Harisalo, Risto 2009. Organisaatioteoriat. 2. painos. Tampere: Tampere University Press.

Haukkala, Hiski, van de Wetering, Catarina & Vuorelma, Johanna 2018. Introduction – Approaching trust and mistrust in International Relations. Teoksessa Haukkala, Hiski, van de Wetering, Catarina & Vuorelma, Johanna. Trust in International Relations: Rationalist, Constructivist and Psychological Approaches. ProQuest Ebook Central: Routledge, 1–6.

Heiskanen, Erika & Salo, Jari 2008. Eettinen johtaminen – tie kestävään menestykseen. Helsinki: Talentum.

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2013. Tutki ja kirjoita, 15.–17. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Imonen, Kari 2010. Muuan diskurssianalyysi. Esimerkkinä Chydenius-instituutin vaikuttavuustutkimus. Teoksessa Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.). Ikkunoita

tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin, 127–142. Jyväskylä: PS-kustannus.

Inayatullah, Naeem 2014. Why do some people think they know what is good for others? Teoksessa Edkins, Jenny & Zehfuss, Maja (toim.). *Global Politics: A New Introduction*, 2. painos, 450 – 471. Yhdysvallat & Kanada: Routledge.

Jokinen, Arja 1999. Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero. *Diskurssianalyysi liikkeessä*, 126–159. Tampere. Vastapaino.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 2004. Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero. *Diskurssianalyysin aakkoset*, 17–47. Tampere. Vastapaino.

Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa 2002. Retoriikka. Teoksessa Kakkuri-Knuuttila, Marja-Liisa (toim.). *Argumentti ja kritiikki*, 4. painos, 233–272. Helsinki: Gaudeamus.

Kantola, Anu 2014. *Matala valta*. Tampere: Vastapaino.

Koivurova, Timo & Pirjatanniemi, Elina 2014. Ihmisoikeuksien lyhyt historia. Teoksessa Koivurova, Timo & Pirjatanniemi, Elina (toim.). *Ihmisoikeuksien käsikirja*, 25–45. Helsinki: Tietosanoma.

Koivurova, Timo & Pirjatanniemi, Elina 2014. Yksilöt, ryhmät ja ihmisoikeudet. Teoksessa Koivurova, Timo & Pirjatanniemi, Elina (toim.). *Ihmisoikeuksien käsikirja*, 109–113. Helsinki: Tietosanoma.

Koski, Anne 2005. NIINKÖ ON JOS SILTÄ NÄYTTÄÄ? – Kuva ja mielikuva Suomen valtaresursseina kansainvälisessä politiikassa. Helsinki: Tutkijaliitto.

Kuusisto, Riikka 1998. Oikeutettu sota ja julma teurastus? Läntisten suurvaltajohtajien sotaretoriikkaa Persianlahdella ja Bosniassa. Helsinki: LIKE.

Kuusisto, Riikka 2004. Poliittinen tarinan kerronta ja sodan retoriikka. Teoksessa Huru, Jouko & Väyrynen, Tarja (toim.). *Kadonnutta poliittista etsimässä – kansainvälinen turvallisuus ja politiikka*, 86–121. Helsinki: Yliopistopaino – Helsinki University Press.

Larson Welch, Deborah 1997. Trust and Missed Opportunities in International Relations. Teoksessa *Political Psychology*, Vol. 18, No. 3. 1997. USA: Blackwell Publisher, 701–734.

Leinonen, Minna; Otonkorpi-Lehtoranta, Katri & Heiskanen, Tuula 2017. Kyselyhaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, Matti; Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna (toim.). *Tutkimushaastattelun käsikirja*, 87–110. Tampere: Vastapaino.

Lind, Jennifer M. 2018. *Sorry States: Apologies in International Politics*. Ithaca: Cornell University Press.

Merikallio, Katri & Ruokanen, Tapani. 2012. *Matkalla – Martti Ahtisaaren tarina*. Helsinki: Otava.

- Morse, Janice, Niehaus, Linda, Varnhagen, Stanley, Austin, Wendy & McIntosh, Michele 2008. Qualitative Researchers' Conceptualizations of the Risks Inherent in Qualitative Interviews. In *International Review of Qualitative Research*, vol. 1, nr 2, August 2008, 195–215.
- Niemi-Kiesiläinen, Johanna, Honkatukia Päivi & Ruuskanen, Minna 2006. Diskurssianalyysi ja oikeuden tekstit. Teoksessa Niemi-Kiesiläinen Johanna, Honkatukia, Päivi, Karma, Helena & Ruuskanen, Minna (toim.). *Oikeuden tekstit diskursseina*, 21–42. Helsinki: Suomalainen Lakimiesyhdistys.
- Nieminen, Liisa 2014. Naisten ihmisoikeudet. Teoksessa Koivurova, Timo & Pirjatanniemi, Elina (toim.). *Ihmisoikeuksien käsikirja*, 114–132. Helsinki: Tietosanoma.
- Palonen, Kari 1997. *Kootut retoriikat*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Palonen, Kari & Summa, Hilikka 1996. Johdanto: Retorinen käänne? Teoksessa Palonen, Kari & Summa, Hilikka. *Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*, 7–19. Tampere: Vastapaino.
- Perelman, Chaïm 1977. *The Idea of Justice and the Problem of Argument*. London and Henley: Routledge & Kegan Paul.
- Perelman, Chaïm 1982. *The Realm of Rhetoric*. Yhdysvallat: University of Notre Dame Press.
- Perelman, Chaïm 1996 (alkuperäinen teos vuodelta 1977). *Retoriikan valtakunta*. Tampere: Vastapaino.
- Perelman, Chaïm. & Olbrechts-Tyteca, Lucie. 1971. *The New Rhetoric: A treatise on argumentation*, toinen painos. Notre Dame (Indiana): University of Notre Dame Press.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2009. *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Puro, Jukka-Pekka 2006. *Retoriikan historia*. Helsinki: WSOY.
- Rawls, John 1988. *Oikeudenmukaisuusteoria*. Porvoo: WSOY. (Alkuperäinen teos *A Theory of Justice* 1971).
- Rosas, Allan 2014. *Esipuhe*. Teoksessa Koivurova, Timo & Pirjatanniemi, Elina (toim.). *Ihmisoikeuksien käsikirja*, 19–21. Helsinki: Tietosanoma.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus. (Luettu 30.7.2018.)
- Savolainen, Taina. Luentotalenne 1: Luottamus ja luottaminen. Kauppatieteiden laitos, Itä-Suomen yliopisto. (Luettu 21.7.2018.)
- Savolainen, Taina 2015. Haastattelu luottamuksesta 25.4.2015. *Aspekti*. (Luettu 21.7.2018.)
- Sinkkonen, Ville 2018. Understanding the trust–distrust nexus between the United States and Egypt. Teoksessa Haukkala, Hiski, van de Wetering, Catarina & Vuorelma, Johanna. *Trust in*

International Relations: Rationalist, Constructivist and Psychological Approaches. ProQuest Ebook Central: Routledge, 9–36.

Summa, Hilikka 1996. Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Teoksessa Palonen, Kari & Summa, Hilikka (toim.). Pelkkää retoriikkaa. Tutkimuksen ja politiikan retoriikat, 51–83. Tampere: Vastapaino.

Tala, Jyrki 2002. Oikeus ja politiikka – ottaako oikeus ylivallan politiikasta vai politisoituuko oikeus? Teoksessa Ervasti, Kaijus & Meincke, Minna (toim.). Oikeuden tuolla puolen, 95–118. Helsinki: Kauppakaari.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020. Tasa-arvosanasto. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto> . Luettu 3.4.2020.

Tiittula, Liisa & Ruusuvuori, Johanna 2005. Johdanto. Teoksessa Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus, 9–21. Tampere: Vastapaino.

Törrönen, Minna & Lämsä Anna-Maija 2000. Eettistä johtajuutta etsimässä – tulkitseva käsitetutkimus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

United Nations Treaty Collection 2020. 8. Convention on on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. Chapter IV. Saatavilla: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&clang=en. Luettu 24.1.2020.

United Nations Treaty Collection 2020. 11. Convention on the Rights of the Child. Chapter IV. Saatavilla: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&lang=en. Luettu 24.1.2020.

Winter Roeder Jr., Larry & Simard, Albert 2013. Diplomacy and Negotiation for Humanitarian NGOs. New York: Springer.

Winter-Mäkinen, Anneli 1998. YK:n ihmisoikeuskehitys naisnäkökulmasta. Teoksessa Herrlin Monica (toim.). Naisten ihmisoikeuksien käsikirja. 17–28. Helsinki: KAUPPAKAAARI OYJ – Lakimiesliiton Kustannus.

Yhdistyneet kansakunnat 2015. Yleiskokouksen päätöslauselma. Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. Saatavilla: https://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Agenda2030_epävirallinen+suomenno s.pdf/707fe444-6540-49d6-86a3-fd6bee1cf345/Agenda2030_epävirallinen+suomenno s.pdf . Luettu 3.4.2020.

LIITTEET

Liite 1

The Elders -ryhmän jäsenet

The Elders -ryhmän nykyiset varsinaiset jäsenet

The Elders -ryhmän puheenjohtaja Mary Robinson toimi Irlannin ensimmäisenä naispresidenttinä vuosina 1990–1997 ja YK:n ihmisoikeusvaltuutettuna vuosina 1997–2002. Kansainvälisellä ihmisoikeusurallaan Robinson on peräänkuuluttanut sukupuolten välistä tasa-arvoa, naisten osallistumista rauhan rakentamiseen ja ihmisarvon tunnustamista. Mary Robinson johtaa myös omaa nimeään kantavaa Mary Robinson Foundation – Climate Justice -keskusta, jonka toiminta keskittyy opettamaan ihmiskeskeisesti maailman köyhimpiä alueita kehittämään ympäristön kannalta kestävästi. The Elders -ryhmän toimintaan hän tuli mukaan jo organisaation perustamisvuonna eli 2007. (The Elders 2020c.)

Ryhmän varapuheenjohtaja eteläkorealainen Ban Ki-moon toimi YK:n pääsihteerinä vuosina 2007–2016. Pääsihteeriuuransa jälkeen hän liittyi The Eldersiin vuonna 2017 ja vuonna 2018 hänestä tuli ryhmän varapuheenjohtaja. YK-urallaan Ban halusi mobilisoida maailman johtajia uusien haasteiden ympärille, yritti antaa oman äänensä maailman köyhimmille ja haavoittuvimmille ihmisille sekä asettaa kestävän kehityksen tavoitteet, ilmastonmuutos ja tyttöjen ja naisten oikeudet YK:n asialistalle. Ban olikin edistämässä UN Women -organisaation luomista. Ban toimi Etelä-Korean ulkoministerinä vuosina 2004–2006. (The Elders 2020d.)

Graça Machel on entinen Mosambikin vapaustaistelija ja Mosambikin ensimmäinen opetusministeri. Tällä hetkellä hän toimii The Elders -ryhmän varapuheenjohtajana. (The Elders 2020e.) Machel toimi Mosambikin kulttuuri- ja opetusministerinä vuosina 1975–1989. Kansainvälisellä ihmisoikeusurallaan Graça Machel on tullut tunnetuksi erityisesti naisten ja lasten oikeuksien ajajana. Machel on toiminut YK:n itsenäisenä asiantuntijana aseellisten konfliktien vaikutuksista lapsiin. Graça Machel oli yksi The Elders -ryhmän perustajajäsenistä aviomiehensä Nelson Mandelan kanssa. (The Elders 2016d.)

Algerialainen entinen vapaustaistelija Lakhdar Brahimi on toiminut ihmisoikeus- ja kansainvälisen oikeuden urallaan muun muassa Algerian ulkoministerinä 1991–1993, YK-diplomaattina ja konfliktien ratkaisuisissa neuvottelijana. Viimeaikaisin merkittävä tehtävä ihmisoikeuksien parissa oli toimiminen YK:n ja Arabiliiton asettamana Syyria-lähettiläänä yritettäessä ratkaista Syyrian kriisiä. Lakhdar Brahimin erityisosaamisalueita ovat rauhanturvaaminen ja konfliktien jälkeinen uudelleenrakentaminen. Hän on ollut The Elders -ryhmän jäsen sen perustamisesta lähtien eli vuodesta 2007. (The Elders 2016e.)

Norjan entinen ja ensimmäinen naispääministeri Gro Harlem Brundtland on alkuperäiseltä koulutukseltaan lääkäri ja keskittynyt myös ihmisoikeustyössään juuri terveyden merkityksen korostamiseen. Brundtland on toiminut kansainvälisellä työurallaan muun muassa Maailman terveysjärjestö WHO:n pääjohtajana vuosina 1998–2003 ja korostanut kestävän kehityksen merkitystä kansainvälisellä toiminta-areenalla, muun muassa toimiessaan YK:n ilmastonmuutoksen erityislähettiläänä vuosina 2007–2010. Brundtland liittyi The Elders -ryhmään sen perustamisvuonna 2007 ja toimi vuosina 2013–2018 ryhmän varapuheenjohtajana. (The Elders 2020f.)

Hina Jilani on tullut tunnetuksi urauurtavana asianajajana ja demokratian puolustajana, johtavana aktivistina Pakistanin naisten voimaannuttamisessa ja myös kansainvälisenä ihmisoikeuspuolustajana. Jilani on ollut perustajana Pakistanin ensimmäisessä täysin naistyöntekijöistä koostuvassa lakifirmassa ja on yksi HRCP:n (Human Rights Commission of Pakistan) perustajista. Lisäksi Jilani on kansainvälisellä ihmisoikeusurallaan toiminut muun muassa YK:n erityislähettiläänä ihmisoikeuspuolustajille (Special Representative for Human Rights Defenders) vuosina 2000–2008. The Elders -ryhmän edustajana Hina Jilani on muun muassa vierailut Myanmarissa vuonna 2014. (The Elders 2016f.)

Ricardo Lagos toimi Chilen presidenttinä vuosina 2000–2006, jolloin hän muun muassa paransi chileläisten terveydenhuoltojärjestelmää ja vähensi kansalaisten välistä epätasa-arvoa uudistuksilla. Myös presidentti Lagos on tunnettu kansainvälisestä työstään ihmisoikeuksien ja demokratian puolustajana. Hän on muun muassa työskennellyt YK:n ilmastonmuutoksen erityislähettiläänä vuosina 2007–2010. Lagos toimi myös Brownin yliopiston vierailevana kansainvälisten suhteiden professorina vuosina 2008–2015. (The Elders 2016e.)

Zeid Raad Al Hussein toimi YK:n ihmisoikeusvaltuutettuna vuosina 2014–2018. Hän on myös tunnettu kansainvälisen oikeuden ja multilateralismin puolesta taistelija, rauhanturvaamisasioiden asiantuntija sekä entinen Jordanian diplomaatti. YK:n ihmisoikeusvaltuutettuna Al Hussein kritisoi erityisesti Syyrian sotaa, rohingya-pakolaisten kohtelua, pakolaisten kohtelua Euroopassa sekä Yhdysvaltojen matkustuskieltoa tietyistä maista tuleville kansalaisille. Al Husseinilla oli myös olennainen rooli kansainvälisen rikostuomioistuimen perustamisessa. Hän liittyi The Elders -ryhmään vuonna 2019. (The Elders 2020g.)

Ellen Johnson Sirleaf oli vuosina 2006–2018 Liberian presidentti. Johnson Sirleaf oli myös ensimmäinen vaaleilla valittu naispuolinen valtionpäämies Afrikassa, ja vuonna 2011 hänelle myönnettiin Nobelin rauhanpalkinto. Ihmisoikeustyössään hän on halunnut peräänkuuluttaa rauhan, oikeudenmukaisuuden ja demokratian tärkeyttä sekä toimia vapauden äänenä ja terveyden edistäjänä. Presidenttikautensa jälkeen Johnson Sirleafista on tullut Ebola-epidemian antamien opetusten myötä yhteisöjen terveydenhuollon työntekijöiden ja ilmaisen perusterveydenhoidon vahva kannattaja ja tukija. Hän liittyi The Elders -ryhmän jäseneksi vuonna 2019. (The Elders 2020h.)

Juan Manuel Santos toimi vuosina 2010–2018 Kolumbian presidenttinä ja johti vaikeita rauhanneuvotteluita, jotka päättivät 50 vuoden sisällissodan Kolumbiassa. Santosille myönnettiinkin vuonna 2016 Nobelin rauhanpalkinto hänen päättäväisyydestään ja omistautumisestaan saavuttaa rauha ja sovinto (reconciliation) Kolumbiassa. Ennen presidenttikauttaan Santos oli toiminut muun muassa maansa puolustus- ja kauppaministerinä. Santos on myös suorasanaisten biodiversiteetin suojelun puolustaja. Presidenttikautensa aikana hän laajensi merkittävästi Kolumbian luonnonsuojelualueiden määrää ja vahvisti ympäristöministeriön asemaa. Hän liittyi The Elders -ryhmään vuonna 2019. (The Elders 2020i.)

Ernesto Zedillo toimi Meksikon presidenttinä vuosina 1994–2000, jolloin hän ajoi läpi demokraattisia ja sosiaalisia uudistuksia. Zedillon erityisalaa ovat muun muassa talous ja sen kehittäminen sekä huumeiden vastainen taistelu. Myös presidentti Zedillo on akateemikko: hän on opettanut Yalen yliopistossa muun muassa kaupankäyntiä ja hän on työskennellyt Yalen yliopiston globalisaation tutkimuskeskuksen johtajana. Zedillo on vierailut The Elders

-ryhmän jäsenenä muun muassa vuonna 2014 Iranissa keskustelemassa ihmisoikeuksien toteutumisesta. (The Elders 2016h.)

Emeritus- tai emeritajäsenet

Entinen Suomen tasavallan presidentti Martti Ahtisaari on saanut tunnustusta vuosikymmeniä jatkuneesta työstään kansainvälisen rauhan välittämisessä, diplomatiassa ja valtioiden rakentamisessa konfliktien jälkeen. Ennen presidenttikauttaan Ahtisaari oli työskennellyt muun muassa YK:ssa ja toiminut vuosina 1973–1976 Suomen Tansanian-suurlähettiläänä. (The Elders 2016i.) Ahtisaari on perustanut oman konfliktinratkaisujärjestönsä CMI:n vuonna 2000, ja nykyään se on yksi johtavimmista toimijoista alallaan (CMI 2016). Martti Ahtisaarelle myönnettiin vuonna 2008 Nobelin rauhanpalkinto tunnustuksena hänen tärkeistä yrityksistään ratkaista kansainvälisiä konflikteja useissa maanosissa yli kolmen vuosikymmenen aikana. The Elders -ryhmän jäseneksi hän tuli vuonna 2009. (The Elders 2016i.) Marraskuussa 2018 Ahtisaari ilmoitti luopuvansa aktiivijäsenyydestä The Elders -ryhmässä ja ryhtyvän emeritusjäseneksi (The Elders 2018b).

Intialaista naisoikeusaktivisti Ela Bhattia on kutsuttu uranuurtajaksi ruohonjuuritasolla tapahtuvan kehityksen ja naisten voimaantumisen saralla. Hänen toimintatapaansa onkin kutsuttu niin sanotuksi lempeäksi vallankumoukseksi, the gentle revolution. Gandhin ajattelu muun muassa väkivallattomasta vastarinnasta onkin vaikuttanut vahvasti Bhattin maailmankuvaan ja periaatteisiin. Ela Bhatt muun muassa perusti vuonna 1972 Intiassa itsensä työllistävien naisten yhdistyksen SEWA:n (Self-Employed Women's Association), johon kuuluu noin miljoona jäsentä. Hän onkin keskittynyt ihmisoikeustyössään erityisesti köyhien naisten työllisyyden parantamiseen. Bhatt tuli mukaan The Elders -ryhmän toimintaan jo sen perustamisvuonna 2007 ja tällä hetkellä hän toimii ryhmän emeritajäsenenä. (The Elders 2016j.)

Fernando H. Cardoso toimi Brasilian presidenttinä vuosina 1995–2002. Presidenttinä ollessaan hän muun muassa vähensi köyhyyttä ja paransi merkittävästi kansalaisten koulutuksen ja terveyden tasoa. Cardoso on myös arvostettu sosiologi ja emeritusprofessori São Paulon yliopistossa Brasiliassa, jossa hän myös aikoinaan opetti vuosikymmeniä sosiologiaa ja valtio-oppia. Kansainvälisessä ihmisoikeustyössään Cardoso on keskittynyt ja

tullut tunnetuksi työstään huumeiden vastaisessa taistelussa. Cardoso liittyi The Elders -ryhmän jäseneksi sen perustamisvuonna 2007 ja on tällä hetkellä ryhmän emeritusjäsen. (The Elders 2016k.)

Jimmy Carter toimi Yhdysvaltojen 39. presidenttinä vuosina 1977–1981. Carter on tullut tunnetuksi pitkällä urallaan muun muassa ponnisteluistaan rauhan neuvottelijana ja sitoutumisestaan edistää terveyttä, demokratiaa ja rauhaa maailmanlaajuisesti. Presidentti Carter perusti vuonna 1982 voittoa tavoittelemattoman The Carter Center -organisaation, joka pyrkii turvaamaan ihmisoikeuksia, ratkomaan konflikteja, edistämään demokratiaa ja parantamaan terveyttä yli 70 maassa. Jimmy Carterille myönnettiin vuonna 2002 Nobelin rauhanpalkinto hänen väsymättömästä yrityksestään vuosikymmenien ajan yrittää ratkaista kansainvälisiä konflikteja rauhanomaisin keinoin, edistää ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista sekä toiminnastaan sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen edistämiseksi. Carter onkin tällä hetkellä ainoa Yhdysvaltojen presidentti, jolle on myönnetty Nobelin rauhanpalkinto presidentin virkakauden jälkeen. Jimmy Carter liittyi The Elders -ryhmän jäseneksi sen perustamisvuonna eli 2007. Tällä hetkellä hän toimii ryhmän emeritusjäsenenä. (The Elders 2016l.)

Desmond Tutu on kansainvälisellä ihmisoikeusurallaan tullut tunnetuksi apartheid-rotuerottelun aktiivisena vastustajana ja rauhan puolestapuhujana. Tutu on myös entinen Etelä-Afrikan arkkipiispa. Tutulle myönnettiin Nobelin rauhanpalkinto vuonna 1984 taistelustaan apartheidia vastaan. Desmond Tutu on yksi The Elders -ryhmän perustajajäsenistä. Hän myös toimi ryhmän puheenjohtajana sen perustamisesta lähtien aina toukokuuhun 2013 asti. Tällä hetkellä Tutu toimii ryhmän emeritusjäsenenä. (The Elders 2016m.)

Edesmenneet jäsenet

Etelä-Afrikan entinen presidentti ja vuoden 1993 Nobelin rauhanpalkinnon saaja Nelson Mandela oli ryhmän perustajajäsen. Ihmisoikeuksien saralla Mandela on erityisesti tunnettu taistelustaan Etelä-Afrikan apartheid-rotusortoa vastaan. Taisteltuaan vuosia rotusortoa vastaan Mandela valittiin vuonna 1994 ensimmäisissä ei-rasistisissa vaaleissa Etelä-Afrikan

presidentiksi. Presidenttiyden jälkeen Mandela jatkoi työtään rauhan, terveyden ja ihmisoikeuksien edistämiseksi Afrikassa. Hän kamppaili erityisesti HIV- ja AIDS-kysymysten parissa ja johti rauhanneuvotteluja Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Burundissa. (The Elders 2016n.)

The Eldersin perustamisen jälkeen vuonna 2007 Mandela jäi eläkkeelle ryhmän toiminnasta, mutta jatkoi aktiivista rooliaan sen toiminnassa. Hän toimi aina kuolemaansa asti kunniaivanhimpana ja on edelleen The Eldersin toiminnan inspiraation lähteenä. Nelson Mandela kuoli vuonna 2013. (The Elders 2016n.)

The Elders -ryhmän pitkäaikainen puheenjohtaja (2013–2018) Kofi Annan menehtyi vuonna 2018. Annan toimi YK:n seitsemäntenä pääsihteerinä vuosina 1997–2006. Pääsihteerikautenaan hän panosti työssään kehityksen, ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, hyvän hallintotavan ja rauhan nostamiseksi päätavoitteiksi YK:n toiminta-agendalle. Annan sai vuonna 2001 yhdessä YK:n kanssa Nobelin rauhanpalkinnon työstään paremmin organisoidun ja rauhaisamman maailman hyväksi. YK-vuosien jälkeen Annan jatkoi työtään parempien toimintatapojen kehittämiseksi, jotta kaikkien haavoittuvimmissa asemissa ja köyhimpien oloja ei unohdetaisi, erityisesti Afrikassa. (The Elders 2020j.)

Kofi Annan oli The Elders -ryhmän jäsen sen perustamisesta alkaen ja hän aloitti puheenjohtajan tehtävässä Desmond Tutun jälkeen vuonna 2013. Vuonna 2012 Annan jääväsi itsensä The Eldersin toiminnasta ollessaan YK:n ja Arabiliiton asettamana Syyria-lähettiläänä yritettäessä ratkaista Syyrian kriisiä. (The Elders 2016o.)

Teemahaastattelun kysymykset The Elders -tiimin haastattelussa

- 1) How does one become a member of The Elders? Do they know each other beforehand? What is the process for that?
- 2) What is the role of the Advisory Council? How does the role of the Council reflect to the independence of The Elders?
- 3) How does The Elders evaluate its action? For example, how did different initiatives succeed?
- 4) How does trust manifest itself in the work of The Elders? For example, the trust for different actors in societies. Do you have guidelines for measuring trust?
- 5) How would you describe the group? Is The Elders a close-knit group?
- 6) What if the group disagrees on some matters? Is it possible, for instance, to opt out of some initiatives?
- 7) How does the group or the whole organisation approach the decision-makers and leaders? What kinds of platforms and channels do you use? Do the decision makers contact you?
- 8) What is the nature of the organisation? In the field of human rights diplomacy, where would you place The Elders?
- 9) Where does The Elders set the limits for its actions? The issue of capacity?
- 10) Where does The Elders set the limits in providing assistance, the issue of capacity?
- 11) Why the members of The Elders want to belong to the group?
- 12) How would you describe the rhetoric of The Elders in the field of human rights and especially women's rights? What is the audience or target group?
- 13) According to your organisation's guidelines, what is the role of leadership in the field of human rights? What kind of part does the ethical leadership play?
- 14) How do you prepare to encounter differences in different cultures?
- 15) Why is The Elders so influential actor in the fields of human rights or women's rights?
- 16) President Ahtisaari is a member in The Elders and he has spoken strongly about girls and women's rights. What is your opinion about his input on the work of The Elders in this matter?